ROZSUDEK SOUDU (třetího senátu)

8. července 2008 *

Ve věci T-53/03,

BPB plc, se sídlem ve Slough (Spojené království), zastoupená T. Sharpem, QC, a A. Nourrym, solicitor,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené F. Castillem de la Torre, jako zmocněncem, ve spolupráci s J. Flynnem, QC, a C. Kilroy, barrister,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na částečné zrušení rozhodnutí Komise 2005/471/ES ze dne 27. listopadu 2002 v řízení podle článku 81 [ES] vůči společnostem BPB plc, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA a Gyproc Benelux NV (Věc COMP/E-1/37.152 – Sádrokartony) (Úř. věst. 2005, L 166, s. 8), nebo podpůrně návrh na zrušení nebo snížení pokuty uložené žalobkyni,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (třetí senát),

ve složení M. Jaeger, předseda, V. Tiili a O. Czúcz, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: K. Pocheć, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. ledna 2007,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový základ sporu

1 BPB plc vyrábí a prodává stavební materiály na bázi sádrokartonu.

2 Komise v důsledku informací, o kterých se dozvěděla, uskutečnila dne 25. listopadu 1998 nečekaná šetření u osmi podniků působících v oblasti sádrokartonů, mezi nimiž

byla i žalobkyně. Dne 1. července 1999 pokračovala ve svých šetřeních u dvou jiných podniků.

3 Komise poté zaslala jednotlivým dotčeným podnikům žádosti o informace na základě článku 11 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3). Čtyři zaslala žalobkyni. BPB na ně odpověděla dne 17. března 1999, 28. října 1999, 18. května 2000 a 6. září 2002.

4 Komise dne 18. dubna 2001 zahájila řízení v této věci a přijala oznámení námitek vůči žalobkyni, jakož i podnikům Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG (dále jen „Knauf"), Société Lafarge SA (dále jen „Lafarge"), Etex SA a Gyproc Benelux NV (dále jen „Gyproc"). Dotčené podniky předložily svá písemná vyjádření a měly přístup k vyšetřovacímu spisu Komise v podobě kopie na CD-ROM, který jim byl zaslán dne 17. května 2001.

5 Žalobkyně odpověděla na oznámení námitek dne 8. července 2001.

6 Komise dne 27. listopadu 2002 přijala rozhodnutí 2005/471/ES v řízení podle článku 81 [ES] vůči BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc (věc COMP/E-1/37.152 – Sádrokartony) (Úř. věst. L 166, s. 8, dále jen „napadené rozhodnutí", *citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem*).

7 Výrok napadeného rozhodnutí uvádí:

„*Článek 1*

BPB […], skupina Knauf, […] Lafarge […] a Gyproc […] porušily čl. 81 odst. 1 [ES] tím, že se účastnily souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví sádrokartonů.

Doba protiprávního jednání byla následující:

a) BPB […]: nejpozději od 31. března 1992 do 25. listopadu 1998

b) [skupina] Knauf: nejpozději od 31. března 1992 do 25. listopadu 1998

c) […] Lafarge […]: nejpozději od 31. srpna 1992 do 25. listopadu 1998

d) Gyproc […]: nejpozději od 6. června 1996 do 25. listopadu 1998

[…]

Článek 3

Za protiprávní jednání uvedené v článku 1 jsou následujícím podnikům uloženy následující pokuty:

a) BPB […]: 138,6 milionů eur

b) […] Knauf […]: 85,8 milionů eur

c) […] Lafarge […]: 249,6 milionů eur

d) Gyproc […]: 4,32 milionů eur

[…]“

8 Komise má v napadeném rozhodnutí za to, že se dotčené podniky účastnily jediného a pokračujícího protiprávního jednání, které se projevilo následujícím chováním, sestávajícím z dohod nebo jednání ve vzájemné shodě:

– zástupci BPB a Knauf se v roce 1992 setkali v Londýně (Spojené království) a vyjádřili společnou vůli stabilizovat trhy sádrokartonových desek v Německu, ve Spojeném království, ve Francii a v Beneluxu;

– zástupci BPB a Knauf od roku 1992 zavedli systémy výměny informací, ke kterým přistoupily Lafarge a poté Gyproc, týkající se jejich objemů prodeje na německém a francouzském trhu, na trhu ve Spojeném království a v Beneluxu;

– zástupci BPB, Knauf a Lafarge se opakovaně vzájemně dopředu informovali o zvýšení cen na trhu Spojeného království;

– zástupci BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc, čelící zvláštnímu vývoji na německém trhu, se v roce 1996 setkali ve Versailles (Francie), v roce 1997 v Bruselu (Belgie) a v roce 1998 v Haagu (Nizozemsko), aby si rozdělili nebo alespoň stabilizovali německý trh;

– zástupci BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc se opakovaně vzájemně informovali a dohodli se na uplatnění zvýšení cen na německém trhu od roku 1996 do roku 1998.

9 Komise pro účely výpočtu výše pokuty uplatnila metodologii uvedenou v pokynech o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3, dále jen „pokyny“).

10 Komise pro stanovení výchozí částky pokuty vymezené podle závažnosti protiprávního jednání měla nejprve za to, že dotčené podniky se dopustily protiprávního jednání,

které bylo ze své samotné povahy velmi závažné, neboť jeho cílem bylo ukončit cenovou válku a stabilizovat trh výměnou důvěrných informací. Komise měla krom toho za to, že dotčené praktiky měly dopad na trh, neboť dotčené podniky představovaly téměř celou nabídku sádrokartonů a jednotlivé projevy kartelové dohody byly prováděny na velmi koncentrovaném a oligopolistickém trhu. Pokud jde o dotčený zeměpisný trh, Komise měla za to, že dohoda pokryla čtyři hlavní trhy uvnitř Evropského společenství, tedy Německo, Spojené království, Francii a Benelux.

11 Vzhledem k tomu, že Komise dále měla za to, že mezi dotčenými podniky existují významné rozdíly, přistoupila k odlišnému zacházení, vycházejíc za tímto účelem z obratu z prodeje dotčeného výrobku na dotčených trzích během posledního úplného roku, ve kterém došlo k protiprávnímu jednání. Výchozí částka pokut byla na tomto základě stanovena na 80 milionů eur pro BPB, na 52 milionů eur pro Knauf a pro Lafarge a na 8 milionů eur pro Gyproc.

12 Aby byl pokutě zajištěn dostatečně odrazující účinek vzhledem k velikosti a celkovým prostředkům podniků, byla výchozí částka pokuty uložené Lafarge zvýšena o 100 %, čímž byla zvýšena na 104 milionů eur.

13 Aby byla zohledněna délka trvání protiprávního jednání, byla výchozí částka dále zvýšena o 65 % pro BPB a pro Knauf, o 60 % pro Lafarge a 20 % pro Gyproc, neboť protiprávní jednání bylo Komisí kvalifikováno jako dlouhodobé protiprávní jednání v případě Knauf, Lafarge a BPB a střednědobé protiprávní jednání v případě Gyproc.

14 Co se týče přitěžujících okolností, byla základní výše pokut uložených BPB a Lafarge zvýšena o 50 % z důvodu opakování protiprávního jednání.

15 Komise dále snížila o 25 % pokutu uloženou Gyproc na základě polehčujících okolností z důvodu, že byla destabilizujícím prvkem, který přispěl k omezení účinků kartelové dohody na německém trhu, a že nebyla přítomná na trhu Spojeného království.

16 Komise konečně přistoupila ke snížení výše pokut o 30 % pro BPB a o 40 % pro Gyproc podle části D odst. 2 sdělení Komise o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4, dále jen „sdělení o spolupráci“, *citace z uvedeného sdělení použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem*). Konečná výše uložených pokut tedy byla 138,6 milionů eur pro BPB, 85,8 milionů eur pro Knauf, 249,6 milionů eur pro Lafarge a 4,32 milionů eur pro Gyproc.

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

17 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 14. února 2003 žalobkyně podala projednávanou žalobu.

18 Vzhledem k tomu, že složení senátů Soudu bylo od nového soudního roku změněno, soudce zpravodaj byl přidělen třetímu senátu, kterému tedy byla přidělena projednávaná věc.

19 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (třetí senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu Soudu vyzval účastnice řízení, aby předložily některé dokumenty, a písemně jim položil otázky, na které odpověděly ve stanovené lhůtě.

20 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na ústní otázky položené Soudem byly vyslechnuty na jednání dne 24. ledna 2007.

21 Soud na jednání žalobkyni požádal, aby do 7. února 2007 upřesnila svou žádost o důvěrné zacházení. Komisi byla rovněž poskytnuta lhůta pro případné vyjádření k odpovědi žalobkyně, co se týče důvěrných informací.

22 Ústní část řízení byla ukončena dne 27. března 2007.

23 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

– zrušil články 1 a 2 napadeného rozhodnutí v rozsahu, ve kterém se jí týkají;

– podpůrně, zrušil článek 3 napadeného rozhodnutí v rozsahu, ve kterém se jí týká, nebo ještě podpůrněji, snížil přiměřeně výši pokuty, která jí byla Komisí uložena v napadeném rozhodnutí;

– s výhradou zrušení článku 3 napadeného rozhodnutí nebo snížení výše pokuty nařídil navrácení částky zaplacené žalobkyní zvýšené o úroky vymezené Soudem v souladu s platnými právními předpisy;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

24 Komise navrhuje, aby Soud:

– zamítl žalobu;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

1. *K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení práva na obhajobu*

Argumenty účastnic řízení

25 Žalobkyně má za to, že Komise porušila právo na obhajobu, jakož i obecnou zásadu rovnosti zbraní tím, že vycházela z důkazních materiálů, které jí neoznámila.

26 Žalobkyně zaprvé tvrdí, že Komise jí nezpřístupnila informace poskytnuté anonymním informátorem. Tyto informace však byly podle žalobkyně Komisí použity dne 19. listopadu 1998 k získání souhlasu soudu Spojeného království s provedením šetření. Žalobkyně má rovněž za to, že z prohlášení přiloženého v příloze k žádosti o souhlas s provedením šetření vyplývá, že Komise měla uvedené informace za přesvědčivé. Žalobkyně tvrdí, že přesvědčení Komise, že existuje komplexní kartelová dohoda, ovlivnilo její výklad všech skutečností a důkazů.

27 Žalobkyně zadruhé tvrdí, že Komise měla zpřístupnit odpovědi ostatních adresátů oznámení námitek. Komise z těchto odpovědí opakovaně vycházela v napadeném rozhodnutí pro posouzení skutečností a důkazů.

28 Komise má za to, že povinnost dodržet právo na obhajobu nevyžaduje, aby zpřístupnila celý spis dotčeným podnikům, a tak ohrozila případný důvěrný charakter skutečností

obsažených ve spisu. Není nikterak povinna zpřístupnit adresátům oznámení námitek dokumenty k jejich tíži, o které se nehodlá opřít. Komise v projednávaném případě své závěry formulovala pouze na základě důkazů, které měla k dispozici a které byly popsány v oznámení námitek a v napadeném rozhodnutí.

29 Komise zpochybňuje, že bylo porušeno právo žalobkyně na obhajobu z důvodu, že se nemohla seznámit s odpověďmi ostatních adresátů oznámení námitek. Komise tvrdí, že když po přijetí oznámení námitek zjistí nové skutečnosti, které hodlá použít a ke kterým se podniky neměly příležitost vyjádřit, musí zaslat doplňující oznámení námitek nebo dopis vyzývající dotčené podniky, aby se dodatečně vyjádřily k těmto novým důkazním materiálům. Kdyby toto odeslání neučinila, nemohla by se těchto skutečností dovolávat proti adresátům původního oznámení námitek.

30 V projednávaném případě se však všechny příklady uváděné žalobkyní týkaly tvrzení uvedených již v oznámení námitek, které tedy byly uznány nebo zpochybněny a ke kterým se žalobkyně mohla vyjádřit. Žádné z těchto prohlášení neobsahuje nové námitky nebo nové faktické informace, na kterých by Komise založila své závěry.

Závěry Soudu

31 Je třeba nejprve připomenout, že přístup ke spisu ve věcech hospodářské soutěže má zejména za účel umožnit osobám, jimž je určeno oznámení námitek, aby se seznámily

s důkazy obsaženými ve spisu Komise a mohly se tak na základě těchto poznatků účinně vyjádřit k závěrům, k nimž Komise dospěla ve svém oznámení námitek. Přístup ke spisu je tedy součástí procesních záruk, jejichž účelem je chránit právo na obhajobu a zajistit zejména účinný výkon práva být vyslechnut (viz rozsudek Soudu ze dne 30. září 2003, Atlantic Container Line a další v. Komise, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Recueil, s. II-3275, bod 334 a citovaná judikatura).

32 Co se týče důkazů v neprospěch, povinnost zpřístupnit spis se týká pouze důkazů, které byly nakonec uvedeny v rozhodnutí, a nikoliv všech námitek, které Komise mohla případně uvést v jakémkoliv stadiu správního řízení (rozsudek Atlantic Container Line a další v. Komise, bod 31 výše, bod 337). Dokument může být považován za dokument v neprospěch žalobce, pouze je-li Komisí použit na podporu konstatování protiprávního jednání, kterého se tento žalobce účastnil (rozsudek Soudu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, dále jen „rozsudek Cement“, bod 284).

33 Žalobkyně krom toho nemůže obecně a abstraktně požadovat přístup k dokumentům nebo informacím, které jí nebyly sděleny, aniž by upřesnila, jak byly důkazy v její neprospěch, o které se Komise opřela v napadeném rozhodnutí, vymezeny těmito dokumenty nebo těmito informacemi. Podle judikatury totiž argumentace obecné povahy nemůže prokázat reálnost porušení práva na obhajobu, jež musí být přezkoumáno v závislosti na zvláštních okolnostech konkrétního případu (rozsudek Atlantic Container Line a další v. Komise, bod 31 výše, body 353 a 354).

34 Co se týče informací poskytnutých v projednávaném případě anonymním informátorem, není Komisí zpochybněno, že tyto informace byly skutečností, která vedla

k šetřením. Jak však vyplývá z napadeného rozhodnutí, tyto informace nebyly jako takové Komisí nakonec uplatněny a vznesené námitky byly prokázány jinými důkaznými materiály.

35 Žalobkyně stejně tak neuvedla žádnou námitku uvedenou v oznámení námitek nebo v napadeném rozhodnutí, která by byla založena výhradně na informacích poskytnutých anonymním informátorem, ke kterým neměla přístup.

36 Krom toho, i když má Komise povinnost zpřístupnit podnikům, které se účastní řízení podle článku 81 odst. 1 ES, všechny dokumenty v neprospěch nebo ve prospěch, které během šetření získala, tato povinnost se nevztahuje na obchodní tajemství jiných podniků, na interní dokumenty Komise a na jiné důvěrné informace (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 68, a rozsudek Atlantic Container Line a další v. Komise, bod 31 výše, bod 335). Jak tedy tvrdí Komise, orgán, který v případě informací poskytnutých čistě dobrovolně, avšak doplněných žádostí o důvěrné zacházení za účelem ochrany anonymity informátora souhlasí s přijetím těchto informací, musí takovou podmínku dodržet (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. listopadu 1985, Adams v. Komise, 145/83, Recueil, s. 3539, bod 34). Schopnost Komise zaručit anonymitu některým z jejích informačních zdrojů má totiž stěžejní význam v perspektivě účinného předcházení a potlačování zakázaných protisoutěžních praktik (rozsudek Soudního dvora ze dne 22. října 2002, Roquette Frères, C-94/00, Recueil, s. I-9011, bod 64).

37 Řízení zahájené na základě informací, jejichž původ nebyl odhalen, je tedy řádné, jestliže nebyla narušena možnost dotčené osoby vyjádřit se k reálnosti nebo dosahu skutkových zjištění, ke sděleným dokumentům nebo dále k závěrům, které z nich Komise vyvozuje (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche v. Komise, 85/76, Recueil, s. 461, bod 14).

38 S ohledem na povinnost zajistit důvěrnost informací, jakož i z důvodu, že žalobkyně neuvedla žádnou námitku uvedenou v oznámení námitek nebo v napadeném rozhodnutí, která by byla založena na skutečnostech, ke kterým neměla přístup, žalobkyně nemůže Komisi vytýkat porušení práva na obhajobu a obecné zásady rovnosti zbraní z důvodu, že jí Komise nezpřístupnila informace poskytnuté anonymním informátorem.

39 Co se týče přístupu k odpovědím ostatních adresátů oznámení námitek, je nesporné, že žalobkyně k nim během správního řízení neměla přístup.

40 Co se týče zaprvé nesdělení údajných důkazů v neprospěch žalobkyně neuvedených ve vyšetřovacím spise, Soud připomíná, že dodržování práva na obhajobu je základní zásadou práva Společenství a musí být zachováno za všech okolností, zejména v jakémkoliv řízení, které může vést k uložení sankcí, i když se jedná o správní řízení. Tato zásada vyžaduje, aby dotyčným podnikům a sdružením podniků bylo již ve stadiu správního řízení umožněno užitečně vyjádřit své stanovisko k reálnosti a relevanci skutkových zjištění, námitek a okolností dovolávaných Komisí (rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 37 výše, bod 11, a rozsudek Soudu ze dne 10. března 1992, Shell v. Komise, T-11/89, Recueil, s. II-757, bod 39).

41 Dále je třeba připomenout, že pokud se Komise v řízení podle čl. 81 odst. 1 ES zamýšlí za účelem prokázání existence protiprávního jednání opřít o úryvek odpovědi na oznámení námitek nebo o dokument připojený k takové odpovědi, musí ostatním podnikům účastnícím se uvedeného řízení umožnit vyjádřit se k takovému důkazu. Za takových okolností je totiž dotyčný úryvek odpovědi na oznámení námitek nebo

dokument připojený k takové odpovědi důkazem v neprospěch různých podniků, které se údajně podílely na protiprávním jednání (viz rozsudky Soudu Ciment, bod 32 výše, bod 386, a ze dne 27. září 2006, Avebe v. Komise, T-314/01, Sb. rozh. s. II-3085, bod 50 a citovaná judikatura).

42 Dokument lze totiž považovat za dokument v neprospěch, pouze je-li použit Komisí na podporu zjištění protiprávního jednání, jehož se podnik dopustil. K tomu, aby dotyčný podnik prokázal, že jeho právo na obhajobu bylo porušeno, nestačí, aby prokázal, že se v průběhu správního řízení nemohl vyjádřit k dokumentu použitému kdekoli v napadeném rozhodnutí. Je třeba, aby prokázal, že Komise tento dokument v napadeném rozhodnutí použila jako důkaz, z něhož vycházela při zjištění protiprávního jednání, na němž se měl podnik podílet (rozsudek Soudu ze dne 27. září 2006, Dresdner Bank a další v. Komise, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Sb. rozh. s. II-3567, bod 158).

43 Vzhledem k tomu, že dokumenty nesdělené dotyčným podnikům ve správním řízení nejsou uplatnitelnými důkazními prostředky, je třeba, jestliže se ukáže, že Komise v rozhodnutí vycházela z dokumentů neuvedených ve vyšetřovacím spise a nesdělených žalobkyním, nepřipustit uvedené dokumenty jakožto důkazní prostředky (rozsudek Ciment, bod 32 výše, bod 382).

44 I když existují jiné listinné důkazy, se kterými byly dotyčné podniky ve správním řízení seznámeny, a které konkrétně podporují závěry Komise, vyloučení nesděleného usvědčujícího dokumentu jakožto důkazního prostředku nevyvrací opodstatněnost námitek uplatněných v napadeném rozhodnutí (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 72).

45 Dotyčný podnik má tedy povinnost prokázat, že výsledek, ke kterému Komise dospěla ve svém rozhodnutí, by byl odlišný, pokud by musel být odmítnut, jakožto důkaz v neprospěch, nesdělený dokument, ze kterého Komise vycházela pro obvinění tohoto podniku (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 73).

46 BPB v projednávaném případě cituje pouze body 130, 232, 393 a 524 odůvodnění napadeného rozhodnutí, aby ilustrovala skutečnost, že Komise se opírala o odpovědi ostatních adresátů oznámení námitek, aby použila důkazy v neprospěch.

47 Co se týče těchto příkladů, je třeba uvést, že Komise v bodě 524 odůvodnění napadeného rozhodnutí pouze cituje tvrzení společnosti Gyproc uvedené v její odpovědi na oznámení námitek, podle kterého její účast měla jinou intenzitu. Tento důkaz tedy nikterak nebyl použit proti BPB.

48 Co se týče bodu 130 odůvodnění napadeného rozhodnutí, jedná se o část odpovědi Lafarge na oznámení námitek, podle které byla BPB podněcovatelem systému výměny informací. Komise však v napadeném rozhodnutí nikde nepoužívá toto tvrzení společnosti Lafarge, aby prokázala, že BPB byla podněcovatelem tohoto systému. Stejně tak pokuta BPB nebyla zvýšena z důvodu, že byla podněcovatelem dohody. Krom toho, jak to vyplývá z přezkumu druhého žalobního důvodu uvedeného níže, BPB připustila, že porušila právo hospodářské soutěže tím, že se účastnila na výměně údajů o objemu prodejů na čtyřech dotčených trzích.

49 Co se týče bodu 232 odůvodnění napadeného rozhodnutí, tedy výkladu přípisu a prohlášení p. [E], zástupce předsedy představenstva společnosti Gyproc, společností Gyproc v její odpovědi na oznámení námitek, je třeba uvést jeho znění:

„Gyproc se později vrátila k přípisu a výslovným prohlášením p. [E] s tvrzením, že ‚dohoda zvaná z Versailles byla pouze pokusem a nikdy nebyla předmětem skutečného provádění' a dále že ‚nikdy neexistoval skutečný souběh vůle mezi účastníky, a určitě ne ze strany Gyproc, ohledně všech podmínek rozdělení německého trhu. [Dotyčné podniky] se totiž nikdy neshodly na přesném podílu na trhu, který měl připadnout Gyproc […] Gyproc takto způsobila neúspěch pokusu uzavřít dohodu ve čtyřech'."

50 Jak to však Komise konstatovala v bodě 233 odůvodnění napadeného rozhodnutí, prohlášení Gyproc o v zásadě menší důkazní hodnotě než výše uvedený přípis a dobrovolná prohlášení p. [E] nevyvrací ani obsah, ani cíl vedených diskusí, ale popřípadě pouze jejich výsledek. Krom toho je třeba připomenout, že BPB připustila existenci schůzky ve Versailles a skutečnost, že cílem schůzky byla diskuse o situaci na německém trhu.

51 Krom toho je třeba zdůraznit, že Komise pouze dospěla k závěru, že dotčené podniky se setkaly ve Versailles v roce 1996, v Bruselu v roce 1997 a v Haagu v roce 1998 s cílem rozdělit si, nebo alespoň stabilizovat německý trh, avšak netvrdila, že se jim podařilo uzavřít dohodu o přidělení podílů na německém trhu.

52 Za těchto podmínek, i když výklad přípisu a prohlášení p. [E] společností Gyproc uvedený v bodě 232 odůvodnění napadeného rozhodnutí byl odmítnut, tato skutečnost neovlivňuje posouzení Komise v uvedeném rozhodnutí.

53 Výsledek, ke kterému Komise dospěla v napadeném rozhodnutí, by tedy nebyl odlišný, kdyby části odpovědí společností Gyproc a Lafarge na oznámení námitek uvedené společností BPB byly ze spisu odstraněny.

54 Konečně, z bodu 393 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Gyproc připustila popis skutečností učiněný Komisí, co se týče zvýšení cen na německém trhu. Jedná se totiž o skutečnost, kterou Komise uplatnila, aby potvrdila svou tezi, podle které existovala dohoda o zvýšení cen na německém trhu, což BPB zpochybňuje. Je tedy třeba tuto skutečnost odmítnout jako důkaz a dále zkoumat, co se týče BPB, zda Komise právně dostatečným způsobem prokázala, že BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc se vzájemně opakovaně informovaly a dohodly na zvýšení cen na německém trhu od roku 1996 do roku 1998.

55 Co se zadruhé týče otázky, zda odpovědi ostatních adresátů oznámení námitek mohly obsahovat důkazy ve prospěch, žalobkyně neuvedla v žalobě argumenty v tomto smyslu.

56 Žalobkyně jako odpověď na písemný dotaz Soudu, aby uvedla body žaloby, ve kterých byl uveden žalobní důvod vycházející z porušení práva na obhajobu, co se týče důkazů ve prospěch, pouze odkázala na body 75 až 120 své žaloby. V těchto bodech však nikterak netvrdí, že odpovědi ostatních adresátů oznámení námitek mohly obsahovat důkazy v její prospěch, které mohla použít pro svoji obranu. Za těchto podmínek argumenty žalobkyně vycházející z toho, že odpovědi ostatních adresátů oznámení námitek mohly obsahovat důkazy v její prospěch, musí být zamítnuty.

57 Z toho, co předchází, vyplývá, že první žalobní důvod musí být zamítnut s výhradou případného dopadu nezohlednění prohlášení společnosti Gyproc uvedených v její odpovědi na oznámení námitek a uvedených Komisí v bodě 393 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který vyžaduje přezkoumání výtky v rámci druhého žalobního důvodu týkající se zpochybnění zjištění Komise o výměně údajů o zvýšeních cen v Německu.

58 Soud krom toho nadto dále přezkoumá meritum věci s vyloučením všech důkazů v neprospěch vycházejících z odpovědí ostatních adresátů oznámení námitek, aby ověřil, zda posouzení Komise ohledně existence a účinků protiprávního jednání je prokázáno právně dostatečným způsobem i bez těchto sporných důkazů.

2. *K druhému žalobnímu bodu, vycházejícímu ze zjevných nesprávností nebo nedostatečného odůvodnění, co se týče uplatnění čl. 81 odst. 1 ES*

K důkaznímu standardu

Argumenty účastnic řízení

59 Žalobkyně má za to, že ve věcech, které vedly k uložení přísné pokuty, je úroveň vyžadovaná v oblasti důkazního břemene srovnatelná s úrovní trestního řízení. V tomto ohledu žalobkyně tvrdí, že důkazní břemeno náleží Komisi a že protiprávní jednání

musí být prokázáno právně dostatečným způsobem, což podle ní musí být vykládáno jako požadavek, aby byl předložen přesvědčivý důkaz, že došlo k namítaným porušením. Má za to, že v takové situaci nepostačuje obvyklé uplatnění zvážení pravděpodobností. Krom toho by pochyby v oblasti důkazního břemene, ať už jsou jakékoli, měly svědčit obhajobě, aby byla dodržena presumpce neviny.

60 Komise zpochybňuje, že úroveň dokazování, která má být uplatněna ve věcech hospodářské soutěže, je shodná s úrovní vyžadovanou v trestní oblasti.

Závěry Soudu

61 Z judikatury vyplývá, že v případě sporu o existenci porušení pravidel hospodářské soutěže Komisi náleží předložit důkaz protiprávního jednání, které shledala, a uvést důkazy, které mohou právně dostačujícím způsobem prokázat existenci okolností zakládajících protiprávní jednání. V tomto rámci má Komise zejména povinnost prokázat všechny skutečnosti, které umožňují učinit závěr, že se podnik takového protiprávního jednání účastnil a že nese odpovědnost za jednotlivé prvky tohoto jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, bod 86).

62 Pokud jde o dohody a jednání ve vzájemné shodě, které mají protisoutěžní účel, Komise musí zejména prokázat, že podnik svým jednáním zamýšlel přispět ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a že věděl o faktickém plánovaném nebo uplatňovaném

jednání jiných podniků při sledování téhož cíle nebo ho mohl důvodně předvídat a byl připraven podstoupit z toho plynoucí riziko (rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, bod 61 výše, bod 87).

63 V rámci protisoutěžní praxe a dohod je však obvyklé, že činnosti se odehrávají tajně, že schůzky jsou konány tajně a že dokumentace, která se k nim vztahuje, je omezena na minimum. Z toho vyplývá, že i když Komise odhalí písemnosti výslovně potvrzující protiprávní navázání kontaktu mezi dvěma hospodářskými subjekty, jsou obvykle pouze útržkovité a rozptýlené, takže je často nutné dedukcemi rekonstruovat některé podrobnosti. Ve většině případů tedy existence protisoutěžní praxe nebo dohody musí být dovozena z určitého počtu sbíhajících se okolností a nepřímých důkazů, které, posuzovány jako celek, mohou být v případě neexistence jiného soudržného vysvětlení důkazem porušení pravidel hospodářské soutěže (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, body 55 až 57).

64 Z této judikatury vyplývá, že tvrzení žalobkyně, podle kterého Komise musí předložit důkaz „jdoucí nad rámec rozumné pochybnosti“ (beyond reasonable doubt) o existenci protiprávního jednání v případě, kdy ukládá přísné pokuty, musí být zamítnuto.

Ke schůzce v Londýně

Argumenty účastnic řízení

65 Žalobkyně má za to, že Komise opomenula prokázat, že na schůzce v Londýně byla uzavřena dohoda a že následné výměny informací byly prostředkem kontroly plnění

této dohody. Schůzka v Londýně však představuje klíčový prvek argumentace Komise, neboť ostatní události jsou s ní spojeny a je krom toho počátkem protiprávního jednání.

66 Žalobkyně připouští, že se tato schůzka konala, ale má za to, že výklad tohoto důkazu Komisí překračuje to, co ve skutečnosti prohlásila. Tvrdí, že i když p. [A] [zástupce generálního ředitele v tehdejší době] diskutoval s bratranci rodiny Knauf o silné hospodářské soutěži na trhu sádrokartonových desek a i když obě strany problém uznaly, kategoricky popírá, že se s bratranci rodiny Knauf dohodl na řešení. Krom toho nebyla při příležitosti uvedené schůzky vyjádřena žádná společná vůle stabilizovat trh.

67 Žalobkyně rovněž připouští, že tato schůzka mohla být faktorem, který urychlil ukončení cenové války. Tato schůzka však v tomto ohledu nebyla jediným příčinným faktorem. Žalobkyně tvrdí, že hospodářská situace na daném trhu byla v roce 1992 taková, že by cenová válka každopádně skončila. Je to potvrzeno hospodářským odborníkem, na něhož se obrátila, a jehož zpráva však nebyla Komisí v napadeném rozhodnutí zohledněna.

68 Žalobkyně má za to, že skutečnost, že hospodářská soutěž na dotčeném trhu přetrvala, protiřečí výkladu schůzky v Londýně Komisí. Tvrzení Komise v bodech 212 a 395 odůvodnění napadeného rozhodnutí nejsou podložena žádným důkazem. Žalobkyně v tomto ohledu zdůrazňuje, že Komise rozhodla nezohlednit četné příklady prokazující cenovou proměnlivost, které jí předložila ve své odpovědi na oznámení námitek. Žalobkyně rovněž zpochybňuje tvrzení Komise týkající se stability podílů na trhu. Tvrdí, že vlastní tabulky Komise uvedené v příloze napadeného rozhodnutí prokazují opak. Rovněž uvádí, že tvrzení Komise postrádají důkazní hodnotu, neboť posledně uvedená

nikde v napadeném rozhodnutí neupřesnila, jaké byly podíly na trhu dotčených podniků před rokem 1992, a že srovnání podílů na trhu bylo tedy nemožné.

69 Co se týče tvrzení Komise, podle kterého je zohlednění konkrétních účinků protiprávního jednání nadbytečné, žalobkyně tvrdí, že pokud je existence dohody Komisí pouze tvrzena, aniž by byla podložena důkazy, je třeba zohlednit důkaz vycházející z vývoje událostí na trhu. Žalobkyně má za to, že pokud důkazy směřují k prokázání neexistence jakékoli protisoutěžní dohody a Komise nepředložila žádný jiný důkaz opaku, musí mít Komise za to, že žádná dohoda nebyla uzavřena. Žalobkyně zdůrazňuje, že se nejedná pouze o to, zda dohoda byla plněna, ale o určení, zda Komise prokázala existenci namítané dohody.

70 Komise podotýká, že argument žalobkyně, podle kterého neexistovala žádná dohoda, se opírá o nesprávnou myšlenku, že dohoda musí být omezená, podrobná a právně zavazující. Dodává, že jeden ze zákazů článku 81 ES se týká formy koordinace mezi podniky, která, aniž by dospěla do fáze vlastní dohody, vědomě předchází rizikům hospodářské soutěže prostřednictvím praktické spolupráce mezi podniky. Vypracování opravdového plánu tedy není vyžadováno. Komise zdůrazňuje, že i když diskuse, které se konaly na schůzce v Londýně v roce 1992, nemohou být kvalifikovány jako dohoda, mohou být kvalifikovány jako jednání ve vzájemné shodě, které představuje stejně závažné protiprávní jednání.

71 Komise má za to, že schůzka v Londýně a dohoda, která na ní byla uzavřena, představují první praktický projev komplexního a pokračujícího protiprávního jednání, o které se opírá napadené rozhodnutí. Má za to, že s ohledem na vyjádření uvedená v bodech 56 až 69 odůvodnění napadeného rozhodnutí, a s ohledem zejména na to, že výměny

informací byly zahájeny na schůzce v Londýně nebo krátce poté, je tento závěr široce odůvodněn. Dodává, že není nezbytné prokázat, že všechny prvky protiprávního jednání jsou splněny nebo předvídány již od počáteční fáze, aby bylo prokázáno, že tato dohoda se situuje v rámci jediného, komplexního a pokračujícího protiprávního jednání.

72 Co se týče tvrzení BPB, podle kterých Komise opomenula zohlednit hospodářskou zřejmost, posledně uvedená tvrdí, že pouze vysvětlila v bodech 396 až 402 napadeného rozhodnutí, že s ohledem na okolnosti projednávaného případu pokus BPB a ostatních dotčených podniků prokázat za podpory hospodářských analýz, že situace hospodářské soutěže na trhu sádrokartonových desek od roku 1992 do roku 1998 vylučovala jakoukoli možnost omezující dohody v tomto období, byl marný. Komise tvrdí, že nevychází z pouhého souběhu chování a nepoužívá hospodářské důkazy, aby prokázala existenci porušení čl. 81 odst. 1 ES. Její závěry se opírají o přímé důkazy protisoutěžní dohody, jimž hospodářské analýzy neposkytují žádné uspokojivé vysvětlení. Když Komise v napadeném rozhodnutí odkazuje na lepší stabilitu dotčeného trhu nebo zvýšení cen (jako je tomu v bodech 289 a 539 odůvodnění), je to pro ilustraci účinků protisoutěžních aktivit, a nikoliv pro prokázání jejich existence. Komise dodává, že existence dohody může být prokázána, aniž by byla zcela odstraněna jakákoli forma hospodářské soutěže na trhu sádrokartonových desek. Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání prokázané Komisí má krom toho protisoutěžní cíl, z ustálené judikatury vyplývá, že zohlednění jeho konkrétních účinků je nadbytečné.

73 Komise má za to, když odkazuje na argument žalobkyně, podle kterého „silná“ hospodářská soutěž nebo „cenová válka“ měla nutně skončit z hospodářských důvodů, že není relevantní pro vymezení, proč a jak „cenová válka“ skutečně skončila, a zejména pro prokázání, zda protisoutěžní chování některých subjektů bylo původem tohoto vývoje, či nikoliv. Má za to, že jelikož prokázala, že cílem účastníků dohody bylo ukončit cenovou válku, jakož i stabilizovat podíly na trhu, a omezit tedy hospodářskou soutěž alespoň na německém a francouzském trhu a trhu ve Spojeném království a Beneluxu,

mohla učinit závěr, jak to učinila v bodech 72, 196, 212, 289 a 395 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že tohoto cíle bylo ve velké míře dosaženo. V tomto ohledu tvrdí, že nestabilita trhu před rokem 1992 byla popsána v bodě 28 oznámení námitek a nikdy nebyla zpochybněna. Krom toho, jak to jasně vyplývá z bodů 212 a 395 odůvodnění napadeného rozhodnutí, Komise měla za to, že ceny na trzích Spojeného království a Německa měly tendenci opět stoupat, nebo se alespoň stabilizovat, což kontrastovalo se situací, která převažovala před rokem 1992.

Závěry Soudu

74 BPB připouští, že se schůzka v Londýně konala a že p. [A], jakož i bratranci rodiny Knauf každý vyjádřili názor, že by bylo v zájmu celého průmyslového odvětví ukončit devastující cenovou válku. Rovněž připouští, že na této schůzce, nebo nejpozději v roce 1992 si podniky začaly vyměňovat údaje týkající se celkových objemů prodeje pro každý z hlavních trhů.

75 BPB však zpochybňuje, že na této schůzce byla uzavřena dohoda výslovně směřující ke stabilizaci evropských trhů, která měla trvat šest let.

76 Je tedy třeba přezkoumat, zda měla schůzka v Londýně protisoutěžní cíl.

77 V tomto ohledu z bodu 55 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že BPB ve své druhé odpovědi na žádost o informace uvedla, že její zástupci a zástupci společnosti Knauf se na této schůzce „dohodli, že bylo v [jejím] zájmu, v [zájmu] společnosti Knauf a v [zájmu] celého průmyslového odvětví (včetně nakonec zájmu spotřebitelů), aby byla ukončena devastující cenová válka a aby se výrobci snažili soutěžit na životaschopnějších hospodářských úrovních“.

78 BPB později tvrdila, že jí použité slovo „shoda“ (understanding) mělo být vykládáno pouze ve svém nejobecnějším smyslu, tedy ve smyslu „názorového konsensu“.

79 Podle ustálené judikatury k tomu, aby existovala dohoda ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, postačuje, aby dotčené podniky vyjádřily svou společnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem (rozsudky Soudu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 199; ze dne 11. prosince 2003, Adriatica di Navigazione v. Komise, T-61/99, Recueil, s. II-5349, bod 88, a ze dne 27. července 2005, Brasserie nationale a další v. Komise, T-49/02 až T-51/02, Sb. rozh. s. II-3033, bod 118). Pokud jde o formu vyjádření takové společné vůle, postačuje, aby ujednání bylo vyjádřením vůle stran chovat se na trhu v souladu s jeho zněním (rozsudek Soudu ze dne 14. října 2004, Bayrische Hypo- und Vereinsbank v. Komise, T-56/02, Sb. rozh. s. II-3495, bod 60).

80 Z toho vyplývá, že k tomu, aby zdánlivě jednostranný úkon nebo chování představoval dohodu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, postačuje, aby byl projevem shody vůle mezi nejméně dvěma stranami, přičemž forma projevu této shody není sama o sobě určující (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 2006, Komise v. Volkswagen, C-74/04 P, Sb. rozh. s. I-6585, bod 37).

81 Kritéria koordinace a spolupráce, která zdaleka nevyžadují zpracování opravdového „plánu“, je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy týkajícím se hospodářské soutěže, podle které každý hospodářský subjekt musí autonomním způsobem určovat politiku, kterou hodlá uplatňovat na společném trhu. Ačkoliv tento požadavek autonomie nevylučuje právo hospodářských subjektů na rozumné přizpůsobení se existujícímu nebo očekávanému chování jejich soutěžitelů, striktně brání všem přímým nebo nepřímým kontaktům mezi těmito subjekty, jejichž cílem nebo účinkem je ovlivnění tržního chování skutečného nebo potenciálního soutěžitele či odhalení tržního chování, o kterém tyto subjekty rozhodly, že ho budou samy uskutečňovat na trhu, nebo které zamýšlí samy uskutečňovat na trhu, takovému soutěžiteli (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, body 173 a 174, a rozsudek Adriatica di Navigazione v. Komise, bod 79 výše, bod 89).

82 Tak je tomu v případě, kdy mezi několika podniky existuje „gentlemenská“ dohoda představující věrné vyjádření takové společné vůle a týkající se omezení hospodářské soutěže. Za těchto okolností není důležité zkoumat, zda podniky právně, fakticky nebo morálně měly za to, že musí přijmout chování, na kterém se mezi sebou dohodly (rozsudek HFB a další v. Komise, bod 79 výše, bod 200).

83 Co se týče zejména dohod protisoutěžní povahy, které se projevují na schůzkách konkurenčních podniků, Soudní dvůr rozhodl, že k porušení čl. 81 odst. 1 ES dojde, jestliže tyto schůzky mají za cíl omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže, a směřují tak k umělé organizaci fungování trhu (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, body 508 a 509).

84 Soud má za to, že vysvětlení BPB ohledně předmětu schůzky v Londýně uspokojuje kritérium stanovené výše uvedenou judikaturou. Prohlášení BPB postačují k prokázání,

že Knauf a ona sama vyjádřily obě svou vůli ukončit cenovou válku, a omezit tak hospodářskou soutěž.

85 Krom toho je třeba připomenout, že pokud se podnik účastní, i když nikoli aktivně, setkání podniků, jež mají protisoutěžní cíl, a sám se veřejně nedistancuje od obsahu těchto setkání, čímž vede ostatní účastníky k domnění, že souhlasí s výsledky setkání a že se jimi bude řídit, lze považovat za prokázané, že se účastní kartelové dohody vyplývající z uvedených setkání (rozsudek HFB a další v. Komise, bod 79 výše, bod 137).

86 Protisoutěžní cíl schůzky v Londýně je navíc potvrzen výměnou informací, ke které podniky po této schůzce přistoupily. Jak vyplývá z bodu 58 odůvodnění napadeného rozhodnutí, BPB uvedla ve své odpovědi na druhou žádost o informace následující:

„[Pan A a bratranci rodiny Knauf] se na této schůzce dohodli na výměně číselných údajů ohledně svých objemů prodeje 1991, aby do budoucna získali důvěryhodný základ pro ověření, že tato shoda [anglický originál: ‚understanding'] byla efektivní (tedy pouze aby si vzájemně poskytli přesnější obraz celkové velikosti trhu, a tedy vlastních podílů na trhu). Bylo to nutné, neboť neexistovaly důvěryhodné průmyslové statistiky."

87 Co se týče argumentů BPB týkajících se tvrzení, že se jednalo nanejvýše o pouhý pokus o dohodu, tyto argumenty nemohou být přijaty. Skutečnost, že BPB a Knauf vyjádřily společnou vůli ukončit cenovou válku a stabilizovat dotčené trhy, je totiž dohodou ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES.

88 Krom toho, jak to prokazuje citace uvedená v bodě 86 výše, BPB a Knauf plnily svůj plán tak, že prováděly tuto dohodu uskutečňováním výměny informací o objemech prodeje na čtyřech dotčených trzích. Pokud by však tyto podniky neměly za to, že uzavřely dohodu směřující k ukončení cenové války a stabilizaci dotčených trhů, neměly by potřebu dohlížet na trhy prostřednictvím výměny údajů o objemech prodeje.

89 Co se týče argumentů žalobkyně, podle kterých Komise neprokázala, že existovala stabilita cen nebo podílů na trhu, ty nemohou tento závěr vyvrátit.

90 V tomto ohledu postačí připomenout, že pro účely použití čl. 81 odst. 1 ES stačí, aby cílem dohody bylo omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže bez ohledu na její konkrétní účinky. Pokud tedy ze schůzek soutěžících podniků vzejdou dohody, dochází k porušení tohoto ustanovení, pokud tyto schůzky mají takový cíl, a směřují tak k umělému organizování fungování trhu. V takovém případě je odpovědnost konkrétního podniku za protiprávního jednání platně dána, pokud se účastnil těchto schůzek a znal jejich cíl, i když poté neprovedl některá opatření, která na nich byla sjednána. Větší či menší aktivita podniku na schůzkách, jakož i více či méně úplné provedení sjednaných opatření mají důsledky nikoliv pro existenci jeho odpovědnosti, ale pro rozsah této odpovědnosti, a tedy pro úroveň sankcí (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2005, Dansk Rorindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 145). Podniky, které uzavřou dohodu, jejímž cílem je omezení hospodářské soutěže, se nemohou v zásadě vyhnout uplatnění čl. 81 odst. 1 ES tím, že tvrdí, že jejich dohoda neměla mít výrazný dopad na hospodářskou soutěž.

91 Tvrzení BPB, podle kterého schůzka v Londýně neměla účinky, navíc protiřečí její odpověď na oznámení námitek, ve které uvedla, že v roce 1992 došlo k cenovému

obratu. BPB rovněž připouští, že schůzka v Londýně mohla být urychlujícím faktorem ukončení cenové války. Má však za to, že obchodní a hospodářské důvody uvedené v žalobě prokazují, že to nebyl jediný příčinný faktor.

92 Soud má však za to, že přiznání toho, že schůzka v Londýně byla urychlujícím faktorem cenové války, žalobkyní potvrzuje výklad, podle kterého byl cíl schůzky v Londýně protisoutěžní. I za předpokladu, že existovaly rovněž jiné hospodářské důvody, které byly příčinou ukončení cenové války, nezpochybňuje to protisoutěžní cíl schůzky v Londýně směřující ke zvýšení cen a snížení intenzity hospodářské soutěže mezi dotčenými podniky.

93 Konečně je třeba zohlednit skutečnost, že žalobkyně prohlásila ve své odpovědi na oznámení námitek, že se nebránila tomu, aby Komise uvedenou schůzku kvalifikovala jako porušení čl. 81 odst. 1 ES. Rovněž ve své odpovědi na písemnou otázku Soudu připustila, že schůzka v Londýně byla porušením čl. 81 odst. 1 ES.

94 Z toho vyplývá, že Komise měla správně za to, že BPB a Knauf na schůzce v Londýně vyjádřily společnou vůli ukončit cenovou válku a stabilizovat dotčený trh. Tato výtka tedy nemůže být přijata.

K výměnám informací o množstvích prodaných v Německu, Francii, Beneluxu a Spojeném království

Argumenty účastnic řízení

95 Žalobkyně připouští, že buď na schůzce v Londýně, nebo o něco později ve stejném roce se p. [A] a bratranci rodiny Knauf dohodli na výměně vysoce ucelených údajů o objemech prodeje v roce 1991. Žalobkyně však zdůrazňuje, že p. [A] prohlásil, že to bylo učiněno, aby mohl posoudit, zda v příslušném průmyslovém odvětví panovala nová atmosféra tím, že mu byl poskytnut přesnější obraz velikosti trhu, a tedy podílu na trhu žalobkyně. Ta rovněž připouští, že tyto výměny informací mohly přispět k ukončení cenové války. Popírá však, že výměny dohodnuté p. [D], členem představenstva společnosti Gyproc a generálním ředitelem společnosti BPB od roku 1994 do roku 1999, od roku 1993, měly vztah se dvěma prvními ročními výměnami údajů. Žalobkyně zpochybňuje rovněž, že uvedené výměny byly metodou kontroly provádění dohody nebo ujednání mezi výrobci. V tomto ohledu tvrdí, že Komise nepředložila žádný důkaz existence struktury řízení a kontroly týkající se provádění dohody. Tvrdí, že by byla zákazníky informována o skutečnosti, že její soutěžitelé uplatňují nižší ceny, než byly její vlastní ceny, a nečekala by měsíce, aby se seznámila s výměnou informací o vývoji podílů na trhu.

96 Žalobkyně zdůrazňuje, že Komise přehlíží průkaznou skutečnost, kterou je povaha informací, které byly skutečně vyměněny. Žalobkyně v tomto ohledu uvádí, že frekvence výměn byla původně roční, poté půlroční, ale že nikdy nebyla častější než trimestrální. Informace krom toho měly zcela globální charakter, neboť uváděly celkovou plochu v metrech čtverečních všech výrobků ze sádrokartonu prodaných v rozhodném období, všech tlouštěk, velikostí a specifikací, vyjádřenou jediným číselným údajem. Rovněž podotýká, že mezi výrobky existuje vysoká různorodost cen. Krom toho se informace týkaly vnitrostátních trhů, a v případě Beneluxu dokonce

překračovaly vnitrostátní rámec. Informace navíc nebyly vyměňovány pravidelně. Z těchto důvodů má žalobkyně za to, že tyto výměny nemohly být mechanismem striktní kontroly trhu.

97 Žalobkyně má za to, že teze Komise je rovněž vyvrácena skutečností, že podíly na trhu se během rozhodného období významně vyvíjely. Navíc upřesňuje, že došlo ke snížení cen. Komise krom toho nepředložila žádný důkaz systematického pokusu o přizpůsobení podílů na trhu nebo cen. Žalobkyně má za to, že všechny tyto skutečnosti jsou pevným důkazem neexistence jakékoli kartelové dohody v projednávaném případě.

98 Komise zdůrazňuje, že žalobkyně nepopírá existenci těchto výměn, avšak zpochybňuje jejich účel. Má za to, že podrobně odpověděla na tyto argumenty v bodech 104 až 170 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

99 Komise tvrdí, že argumentace týkající se neexistence „řídících a kontrolních" struktur není relevantní. Z judikatury vyplývá, že okolnost, že nebylo přijato žádné opatření pro donucení podniků, aby se účastnily dohod, neznamená, že nedošlo k protiprávnímu jednání. Neexistence důkazů pouze prokazuje, že žádné odvetné opatření nebylo nutné.

100 Komise opakuje, že nikdy netvrdila, že dohoda vylučovala jakoukoli formu hospodářské soutěže nebo že existovaly vymezené kvóty nebo podíly na trhu. Posouditelným

výsledkem dohody byla rovnováha a stabilizace trhu jako celku, a nikoliv nutně statické rozdělení podílů na některých trzích.

Závěry Soudu

101 Je třeba uvést, že žalobkyně prohlásila ve své odpovědi na oznámení námitek, že se nebrání tomu, aby Komise kvalifikovala uvedené výměny jako porušení čl. 81 odst. 1 ES. Rovněž připustila ve své odpovědi na písemný dotaz Soudu, že výměny informací o množstvích prodaných v Německu, ve Francii, v Beneluxu a ve Spojeném království porušovaly čl. 81 odst. 1 ES. Žalobkyně nicméně zpochybňuje některá posouzení uskutečněná Komisí v napadeném rozhodnutí.

102 BPB připouští, že buď na schůzce v Londýně, nebo o něco později ve stejném roce se p. [A] a bratranci rodiny Knauf dohodli na výměně celkových údajů o svých prodejních objemech v roce 1991. Pan [A] prohlásil, že tak bylo učiněno, aby mu bylo umožněno posoudit, zda v dotčeném průmyslu panuje „nová atmosféra“, tím, že mu bude poskytnut přesnější obraz dimenze trhu, a tedy podílu BPB na trhu.

103 Rovněž připustila, že výměny informací uskutečněné p. [A] v roce 1992 a v roce 1993, co se týče údajů z roku 1991 a z roku 1992, mohly přispět k ukončení cenové války. BPB však popírá, že tyto výměny informací byly kontrolním mechanismem zavedeným k širším protisoutěžním cílům.

104 BPB rovněž připouští, že výměny informací o prodejních objemech na čtyřech dotčených trzích pod vedením p. [D] se staly semestrálními od roku 1993 a trimestrálními od roku 1995. Nicméně tvrdí, že výměny organizované p. [D] neměly vztah s prvními dvěma ročními výměnami údajů, které p. [A] uskutečnil.

105 Vzhledem k tomu, že žalobkyně tak připustila existenci výměny dotčených informací, tyto argumenty směřují ke zpochybnění pouze právního posouzení nesporných skutečností provedeného Komisí.

106 Podle judikatury v oblasti dohod o výměně informací jsou tyto v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, pokud zmírňují nebo odstraňují stupeň nejistoty o fungování dotčeného trhu, a tím vedou k omezení hospodářské soutěže mezi podniky (rozsudek Soudního dvora ze dne 23. listopadu 2006, ASNEF-EQUIFAX a Administración del Estado, C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 51).

107 Ustanovením Smlouvy ohledně hospodářské soutěže je totiž vlastní, že každý hospodářský subjekt musí nezávisle určovat politiku, kterou zamýšlí uplatňovat na společném trhu. Podle uvedené judikatury tak takový požadavek autonomie brání jakýmkoliv přímým nebo nepřímým kontaktům mezi hospodářskými subjekty, které mohou buď ovlivnit tržní chování skutečného nebo potenciálního soutěžitele, nebo takovému soutěžiteli odhalit chování, o kterém tyto subjekty rozhodly, že ho budou samy uskutečňovat na trhu, nebo které zamýšlí samy uskutečňovat na trhu, jestliže je cílem nebo výsledkem těchto kontaktů dosažení podmínek hospodářské soutěže, které s přihlédnutím k povaze výrobků nebo poskytovaných služeb, významu a množství podniků, jakož i objemu uvedeného trhu neodpovídají obvyklým podmínkám dotčeného trhu (rozsudek ASNEF-EQUIFAX a Administración del Estado, bod 106 výše, bod 52).

108 Co se týče legality výměny informací, z judikatury vyplývá, že na skutečně soutěžním trhu není okolnost, že hospodářský subjekt zohledňuje informace o fungování trhu, které má k dispozici díky systému výměny informací, aby přizpůsobil své chování na trhu, takové povahy, s ohledem na atomizovaný charakter nabídky, že zmenší nebo odstraní pro ostatní hospodářské subjekty veškerou nejistotu, pokud jde o předvídatelnost chování jeho soutěžitelů. Na silně koncentrovaném oligopolistickém trhu však výměna informací o trhu může podnikům umožnit seznámit se s postavením na trhu a obchodní strategií jejich soutěžitelů, a citelně tak změnit hospodářskou soutěž, která mezi hospodářskými subjekty přetrvává (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise, C-7/95 P, Recueil, s. I-3111, body 88 a 90).

109 Je třeba se domnívat, s výhradou důkazu opaku, který musí předložit zúčastněné subjekty, že podniky účastnící se jednání ve vzájemné shodě, které nadále působí na trhu, zohledňují informace vyměněné se svými soutěžiteli, aby určovaly své chování na trhu. Je tomu tak tím spíše, jestliže jednají ve vzájemné shodě pravidelně během dlouhého období (rozsudek HFB a další v. Komise, bod 79 výše, bod 216).

110 V projednávaném případě byl trh sádrokartonových desek oligopolistický, což ostatně není žalobkyní zpochybněno. Je tedy třeba ověřit, zda s ohledem na tuto charakteristiku trhu výměny informací zmírňovaly nebo odstraňovaly stupeň nejistoty dotyčných podniků ohledně fungování dotčeného trhu, a omezovaly tak hospodářskou soutěž na uvedeném trhu.

111 Žalobkyně má za to, že výměna informací, tak jak byla organizována, mohla umožnit pouze uskutečnění jediného cíle, tedy ověřit v hlavních bodech individuální odhady podmínek trhu, a zejména jeho objem.

112 Takové vysvětlení není přesvědčivé. Z vysvětlení poskytnutého p. [D] v jeho prohlášení ze dne 9. července 2001 pro odůvodnění výměn informací totiž vyplývá, že i když údaje jistě byly užitečné pro uvědomění si velikosti trhu, tyto údaje rovněž umožňovaly vymezit tendence trhu a podíly na trhu soutěžitelů tak, že „jsme nejednali úplně ve tmě".

113 Ze stejných důvodů argument žalobkyně, podle kterého byl trh transparentní a údaje mohly být shromážděny na trhu, nemůže být přijat.

114 Toto konstatování je potvrzeno odpovědí BPB ze dne 28. října 1999 na druhou žádost o informace, uvedenou v bodě 58 napadeného rozhodnutí, podle které:

„[Zástupci BPB a Knauf] se dohodli na výměně číselných údajů o objemech prodejů 1991, aby získali důvěryhodný základ do budoucna pro ověření, že tato dohoda [anglický originál: ‚understanding'] byla prováděna (tedy pouze pro vzájemné poskytnutí si přesnějšího obrazu o celkové velikosti trhu, a tedy jejich vlastních podílů na trhu). Bylo to nezbytné, neboť neexistovaly důvěryhodné průmyslové statistiky."

115 V tomto ohledu je demonstrace koluzivní povahy výměny informací ještě průkaznější ve světle odpovědi BPB na oznámení námitek. Z bodu 106 napadeného rozhodnutí totiž vyplývá následující:

„BPB později upřesnila, že cílem dohody směřující k výměně informací s Knauf bylo poskytnout p. [A] ‚základ pro posouzení, zda v průmyslu panuje nová atmosféra', tedy že ‚výměna informací na vysoké úrovni poskytne stupeň vzájemného ujištění, že cenová

válka končí'. BPB ostatně výslovně připustila, že výměny informací uskutečněné p. [A] sloužily cíli ukončit silnou hospodářskou soutěž, která panovala v průmyslu sádrokartonových desek na začátku devadesátých let: dvě následující výměny historických údajů uskutečněné p. [A] mohly sloužit a mohly být určeny k tomu, aby pomohly ukončení cenové války".

116 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého neexistovalo omezení hospodářské soutěže z důvodu nedostatku informativní hodnoty vyměněných prodejních údajů, neboť číselné údaje byly sděleny ve velmi hrubé a nepřesné podobě, aniž by byly uvedeny podle jednotlivých druhů sádrokartonových desek, toto tvrzení není relevantní v rozsahu, ve kterém bylo cílem výměny informací mezi dotčenými podniky dohlížet na to, aby jejich příslušné podíly na trhu byly stabilní, nebo alespoň neklesaly. Vzhledem k tomu, že žalobkyně a Knauf totiž vyjádřily na schůzce v Londýně společnou vůli ukončit cenovou válku a stabilizovat relevantní trhy, pro dosažení tohoto cíle postačovalo, aby dotčené podniky věděly, že zastavením cenové války neztratí podíly na trhu. Za tímto účelem byly obecné údaje o prodejích, které umožňovaly vypočítat podíly na trhu, dostatečné. To vysvětluje rovněž důvod, proč číselné údaje nemusely být uvedeny podle jednotlivých druhů sádrokartonových desek.

117 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého nebyla výměna údajů uskutečňována v pravidelných intervalech, a z tohoto důvodu se nejednalo o kontrolní mechanismus, je nutno konstatovat, že ten nijak nemůže zpochybnit protisoutěžní charakter této výměny informací, jejíž cíl byl jasně popsán samotnou žalobkyní v její odpovědi na oznámení námitek jako směřující k ukončení cenové války.

118 Pokud jde o argument BPB spočívající v odlišení výměn informací p. [A] v roce 1991 a v roce 1992 od těch, které byly uskutečněny p. [D], je třeba konstatovat, že je pouhým tvrzením bez jakéhokoliv konkrétního základu. Pan [A] totiž ve svém prohlášení

upřesnil, že p. [D] varoval v roce 1993 před příliš častými výměnami, což prokazuje, že oba dva byli dobře informováni o pokračování výměn. Pouhá skutečnost, že výměny informací byly uskutečňovány dvěma odlišnými osobami, je tedy spojena s výměnou osoby ve vedení BPB. Vysvětlení těchto výměn informací, zejména co se týče jejich předmětu, je navíc shodné. Pan [D] ve svém popisu výměn, které uskutečnil od roku 1993, prohlašuje, že i v silně obecné podobě byly údaje užitečné pro uvědomění si velikosti trhu a jeho tendencí a že znalost podílů na trhu soutěžitelů vedla k tomu, že „jsme nejednali úplně ve tmě“.

119 Shrnuto, koluzivní povaha výměn informací o množstvích prodaných v Německu, Francii, Beneluxu a Spojeném království od roku 1992 do roku 1998 je dostatečně prokázána.

K výměnám informací o objemech prodejů ve Spojeném království

Argumenty účastnic řízení

120 Žalobkyně tvrdí, že předmětem výměny informací týkajících se trhu Spojeného království bylo umožnit jí mít lepší znalost celkového významu trhu Spojeného království sádrokartonových desek a jejího podílu na trhu.

121 Žalobkyně tvrdí, že i když vyměněné údaje byly velmi obecnými měsíčními údaji o objemech prodejů, výměny nebyly uskutečňovány každý měsíc, ale byly sporadické a týkaly se informací týkajících se několika měsíců.

122 Komise odpovídá, že netvrdí, že výměny údajů byly měsíční, ale pouze že v nich bylo pokračováno během časově pozoruhodně trvalého období (během sedmi po sobě následujících let), a že tvrzením, podle kterých byly informace vyměňovány nepravidelně podle potřeb, protiřečí obsah tabulky p. [N], generálního ředitele British Gypsum (dále jen „BG“), dceřiné společnosti BPB ve Spojeném království, z níž lze vyvodit existenci pravidelného toku informací.

Závěry Soudu

123 Je třeba nejprve uvést, že žalobkyně prohlásila ve své odpovědi na oznámení námitek, že se nebrání tomu, aby Komise kvalifikovala výměny údajů o objemech prodejů ve Spojeném království jako porušení čl. 81 odst. 1 ES. Rovněž připustila ve své odpovědi na písemnou otázku Soudu, že k uvedeným výměnám docházelo od roku 1992 až do začátku roku 1998 a byly v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES.

124 Dále je třeba podotknout, že Komise jako odpověď na písemnou otázku Soudu potvrdila, že výměna informací o prodejích na trhu Spojeného království, jakož i o prodejích na čtyřech dotčených trzích byly obě dvě skutečnostmi jediného a pokračujícího protiprávního jednání, i když jejich protisoutěžní účinky mohly být dvojí a vzájemně se posílit v rozsahu, ve kterém se týkaly trhu Spojeného království.

Vzhledem k tomu, že žalobkyně zpochybňuje předmět a frekvenci výměn údajů o objemech prodejů na trhu Spojeného království, je třeba zkoumat, zda je napadené rozhodnutí stiženo nesprávnostmi, pokud jde o tuto výměnu.

125 Co se týče předmětu výměny údajů o objemech prodejů na trhu Spojeného království, Komise měla v bodě 171 odůvodnění napadeného rozhodnutí za to, že jeho předmět byl shodný s předmětem výměny údajů o objemech prodejů na čtyřech dotčených trzích. Žalobkyně však tvrdí, že jejím předmětem bylo získat lepší znalost o celkovém významu trhu Spojeného království sádrokartonových desek a jejího podílu na trhu.

126 Vysvětlení žalobkyně nemůže této výměně informací odejmout její protisoutěžní charakter s ohledem na obecný kontext dotčeného protiprávního jednání, charakterizovaného sledováním cíle, vyjádřeného na schůzce v Londýně, ukončit cenovou válku.

127 Pokud jde o tvrzení žalobkyně, podle kterého skutečnost, že údaje byly kompilovány, zejména měsíčně do tabulek, neprokazuje, že k výměně těchto údajů rovněž docházelo se stejnou frekvencí, to je v projednávaném případě neúčinné. I za předpokladu, že by údaje o objemech prodejů byly vyměňovány méně často, to totiž nevyvrací závěr, že taková výměna byla protisoutěžní ze stejných důvodů, jako jsou ty, které byly uvedeny ohledně výměny údajů o čtyřech dotčených trzích. Každopádně je třeba konstatovat, že žalobkyně neuvedla žádnou skutečnost směřující k prokázání, že i když údaje byly kompilovány měsíčně, k výměně měsíčně nedocházelo. Za těchto podmínek je třeba učinit závěr, že žalobkyně neprokázala, že závěr Komise uvedený v bodě 194 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého systematický a podrobný charakter tabulky p. [N] předpokládal pravidelnou výměnu informací, je nesprávný.

128 Z toho vyplývá, že posouzení Komise, co se týče výměny údajů o objemech prodejů na trhu Spojeného království, není stiženo žádným pochybením.

K výměnám informací o zvýšení cen ve Spojeném království za období od roku 1992 do roku 1998

Argumenty účastnic řízení

129 Žalobkyně tvrdí, že Komise nikde neučinila závěr, že o paralelním zvýšení cen bylo rozhodnuto výrobci jinak než nezávisle.

130 Důkazy, o které se Komise opírá, spočívají zaprvé v konverzaci, ke které došlo v roce 1996 mezi regionálními řediteli Knauf a BG, zadruhé v konverzaci, která se konala v roce 1998 mezi ředitelem prodejů Lafarge a zaměstnancem oddělení prodejů BG, a zatřetí v jednom nebo dvou sděleních p. [N], která předal svým protějškům, aby je informoval o zvýšeních cen.

131 Žalobkyně tvrdí, že Komise těmto ojedinělým událostem dala neodůvodněný význam. První dva kontakty se konaly v dvouletém odstupu a diskuse se uskutečnily během

společenských událostí. Ke sdělením p. [N] navíc došlo pouze jednou nebo dvakrát a oproti tvrzením Komise se nejedná o výměny informací, ale o jednostranná sdělení.

132 Žalobkyně zpochybňuje závěr Komise, podle kterého tyto kontakty potvrzují existenci jediného a pokračujícího jednání. Žalobkyně tvrdí, že k nim došlo až během období od listopadu 1996 do března 1998 a týkaly se pouze Spojeného království.

133 Komise uvádí, že nikdy netvrdila, že ceny byly dohodnuté nebo sjednané. Má za to, že samotná skutečnost, že kontakty ohledně některých zvýšení cen byly předmětem interních zápisů, svědčí o jejich významu.

134 Komise má za to, odkazem na body 471 až 477 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že tyto výměny informací jsou jednáním ve vzájemné shodě spadajícím do zvláštních projevů komplexní a pokračující dohody směřující k omezení hospodářské soutěže alespoň na čtyřech hlavních evropských trzích sádrokartonových desek.

Závěry Soudu

135 Jak vyplývá z žaloby a přezkumu spolupráce BPB, právě BPB Komisi informovala o těchto výměnách o zvýšení cen ve Spojeném království. Skutečnosti uvedené v napadeném rozhodnutí nejsou krom toho společností BPB zpochybněny.

136 Krom toho je třeba rovněž zohlednit skutečnost, že žalobkyně prohlásila ve své odpovědi na oznámení námitek, že se nebrání tomu, aby Komise kvalifikovala uvedené kontakty jako porušení čl. 81 odst. 1 ES. Žalobkyně ve své odpovědi na písemnou otázku Soudu rovněž připustila, že skutečnost, že p. [N] jednou nebo dvakrát informoval Knauf a Lafarge o zvýšeních ceníkových cen ve Spojeném království, je porušením čl. 81 odst. 1 ES.

137 BPB se však snaží relativizovat protisoutěžní charakter těchto výměn tvrzením, že rozhovory, ke kterým došlo na golfových dnech, se týkaly pouze debat dotčených průmyslových kruhů a že memoranda, která uvádí jejich zápis, představují informace jako takové. Informace krom toho byly sděleny jednostranně. Konečně má za to, že zvýšení cen byla každopádně známá z důvodu informací obíhajících na trhu a že výměny informací byly pouze sdělením rozhodnutí, která již byla přijata. Sdělení se krom toho týkalo pouze ceníkových cen, které neodrážely „čisté-čisté“ ceny (bez slev a storna).

138 Z bodů 198 až 200 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že co se týče období před 7. zářím 1996, oznámení o zvýšení cen byla téměř simultánní čtyřikrát. Oznámení

BG ze dne 21. července 1992 (které vstoupilo v platnost koncem srpna 1992) tedy následovalo oznámení Lafarge ze dne 31. července 1992 (Redland) (které vstoupilo v platnost dne 31. srpna 1992). Knauf oznámila své nové ceny dne 3. srpna 1992 (s novým ceníkem pro září 1992).

139 BPB v listopadu 1993 oznámila zvýšení o 12 %, které mělo vstoupit v platnost v lednu 1994. Lafarge toto oznámení o zvýšení následovala, ale Knauf je zcela nenásledovala.

140 Knauf dne 29. září 1994 oznámila zvýšení o přibližně 6,5 %, které mělo vstoupit v platnost dne 1. března 1995, a BPB dne 2. prosince 1994 oznámila zvýšení o 9 % s účinností k 27. únoru 1995. Po tomto zvýšení následovalo oznámení Lafarge o stejném zvýšení dne 6. ledna 1995, které mělo vstoupit v platnost ke stejnému dni.

141 BG dne 22. září 1995 oznámila zvýšení cen o 12 % pro standardní desky s účinností k 1. lednu 1996. Po tomto oznámení následovalo prohlášení Lafarge o stejném zvýšení dne 13. října 1995 s účinností k 1. lednu 1996 a prohlášení Knauf o stejném zvýšení dne 27. října 1995 s účinností ke stejnému dni.

142 Co se tedy týče období před 7. zářím 1996, zvýšení cen BPB, Lafarge a Knauf následovala jedno po druhém ve velmi těsných odstupech, ne-li současně.

143 Je tedy třeba ověřit, zda téměř současná oznámení zvýšení cen, jakož i souběžnost oznámených cen, jak byla konstatována, jsou souborem závažných, přesných a sbíhajících se nepřímých důkazů předchozí vzájemné shody směřující k informování konkurenčních podniků o zvýšení cen. Souběžnost jednání může být považována za důkaz vzájemné shody, pouze je-li vzájemná shoda jejím jediným přijatelným vysvětlením. Je totiž třeba zohlednit skutečnost, že i když článek 81 ES zakazuje jakoukoli formu koluze, která může narušit hospodářskou soutěž, nevylučuje právo hospodářských subjektů rozumně se přizpůsobit existujícímu nebo očekávanému jednání jejich soutěžitelů (rozsudek Soudního dvora ze dne 31. března 1993, Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Recueil, s. I-1307, bod 71).

144 V projednávaném případě však, i když odstupy mezi jednotlivými oznámeními o zvýšení cen případně umožnily podnikům seznámit se s nimi prostřednictvím informací na trhu a i když tato zvýšení neměla vždy přesně stejnou úroveň, téměř současná oznámení o zvýšení cen jakož i souběžnost oznámených cen jsou pádnými indiciemi vzájemné shody předcházející těmto oznámením, neboť tato zvýšení se nacházela v kontextu vyznačujícím se skutečností, že, jak to Komise konstatovala v napadeném rozhodnutí, žalobkyně a Knauf se dohodly na schůzce v Londýně počátkem roku 1992 na ukončení cenové války na čtyřech evropských trzích.

145 Každopádně je třeba konstatovat, že Komise v bodě 476 odůvodnění napadeného rozhodnutí učinila závěr, co se týče výměny údajů o zvýšeních cen na trhu Spojeného království, pouze ohledně existence kontaktů připuštěných společnostmi BPB, Knauf a Lafarge, které doprovázely některá zvýšení cen, odkazem v tomto ohledu na bod 211 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Ve zbývající části, jak to vyplývá z bodu 210 odůvodnění uvedeného rozhodnutí, uvedla, že může pouze konstatovat souběžnost jednání podniků, které se navíc účastní jiných koluzivních kontaktů, aniž by z toho vydedukovala, že této souběžnosti nezbytně předcházela vzájemná shoda. Krom toho jasným použitím výrazu „však“ na začátku bodu 211 odůvodnění napadeného rozhodnutí učinila rozdíl mezi touto jednoduchou souběžností a připuštěnou existencí kontaktů předcházejících oznámením o zvýšení cen.

146 Co se týče období po 7. září 1996, existence kontaktů mezi soutěžiteli ohledně zvýšení cen ve Spojeném království je prokázána následujícími listinnými důkazy.

147 Zaprvé, z interního memoranda BG vyplývá, že během víkendu 7. a 8. září 1996 Knauf oznámila, že bude následovat zvýšení cen, o kterém bude rozhodnuto společností BG, jakmile budou úmysly posledně uvedené výslovně upřesněny. Jak vyplývá z bodu 201 odůvodnění napadeného rozhodnutí, k této diskuzi došlo před odesláním oznámení o zvýšení jejích tarifů společnosti BG dne 9. září 1996.

148 Po tomto zvýšení krom toho následovalo dne 20. září 1996 zvýšení Lafarge.

149 Zadruhé, téměř současné oznámení o zvýšení cen, jakož i souběžnost oznámených cen pokračovaly. Komise tedy konstatovala v bodech 203 a 204 napadeného rozhodnutí, že BG dne 3. června 1997 oznámila zvýšení o 3,8 % pro standardní desky s účinností k 1. srpnu 1997. Lafarge oznámila zvýšení o 3,7 % s účinností ke 4. srpnu 1997 a Knauf oznámila zvýšení o 3,7 % s účinností ke stejnému dni jako Lafarge. Krom toho dne 27. ledna 1998 BG oznámila zvýšení cen o 4,4 % s účinností k 1. dubnu 1998. Lafarge oznámila zvýšení o 4,1 % s účinností k 6. dubnu 1998 a Knauf oznámila stejné zvýšení s účinností k 1. dubnu 1998.

150 Zatřetí, z bodu 205 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že zástupce Lafarge před oznámením o zvýšení cen o 5 % společností BG dne 8. září 1998 s účinností k 1. listopadu 1998 sdělil odpovědnému pracovníkovi BG, že z rozpočtových důvodů Lafarge nehodlala sledovat stanovené zvýšení cen pro leden následujícího roku. Kdyby

se však dotčené podniky nedohodly na výměně informací o zvýšení cen, Lafarge by nemusela informovat zástupce BG, že nebude sledovat stanovené zvýšení.

151 Začtvrté, BPB uznala, že existovaly, jak je nazývá, „ojedinělé příležitosti“, při kterých p. [N] telefonicky hovořil s generálními řediteli Lafarge a Knauf ve Spojeném království, aby je informoval o úmyslech BG v oblasti cen, jakož i o pásmu zamýšleného zvýšení (bod 207 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tyto telefonické hovory, i když BPB neposkytuje ani přibližně jejich data, a i když je kvalifikuje jako „čistě zdvořilostní telefonáty“, prokazují, že konkurenční podniky měly kontakty, co se týče zvýšení cen.

152 Komise za těchto podmínek měla správně v bodě 477 odůvodnění napadeného rozhodnutí za to, že kontakty o zvýšení cen na trhu Spojeného království byly jednáním ve vzájemné shodě zakázaným čl. 81 odst. 1 ES.

153 Tento závěr nemůže být vyvrácen argumentem, podle kterého šlo o jednostranné jednání. Je sice pravda, že pojem „jednání ve vzájemné shodě“ skutečně předpokládá existenci kontaktů, které se vyznačují tím, že jsou vzájemné. Tato podmínka je však splněna, jestliže soutěžitel požaduje, aby mu jiný soutěžitel oznámil své úmysly nebo své budoucí chování na trhu, nebo jestliže toto oznámení alespoň přijal (rozsudek Ciment, bod 32 výše, bod 1849).

154 Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterých předané informace o cenách byly známé zákazníkům dotčeného podniku před jejich oznámením soutěžitelům, a že odhalené informace mohly být z tohoto důvodu shromážděny na trhu posledně uvedenými, je třeba připomenout, že pouhé obdržení informací o soutěžitelích, které nezávislý

subjekt chrání jako obchodní tajemství, je postačující jako projev existence protisoutěžní atmosféry (rozsudek Soudu ze dne 12. července 2001, Tate & Lyle a další v. Komise, T-202/98, T-204/98 a T-207/98, Recueil, s. II-2035, bod 66). Krom toho diskuse, ohledně kterých Komise nalezla přímé důkazy nebo jejichž existence byla žalobkyní uznána, se odehrávaly před oficiálním oznámením zvýšení cen.

155 S ohledem na okolnosti projednávaného případu Komise právně dostatečným způsobem prokázala, že tyto tři podniky se informovaly o zvýšení cen na trhu Spojeného království během období od roku 1992 do roku 1998.

Ke stabilizaci podílů na trhu v Německu

Argumenty účastnic řízení

156 Žalobkyně připouští, že cílem schůzky ve Versailles bylo dospět k dohodě směřující ke stabilizaci podílů na trhu v Německu. Tento pokus byl však bezvýsledný. Tvrdí, že pozdější prohlášení Gyproc její prohlášení dokládá.

157 Žalobkyně rovněž připouští, že na schůzkách v Bruselu a v Haagu se diskuse nadále týkaly podílů na trhu každého dotčeného podniku v Německu. Posledně uvedeným

diskusím navíc předcházela nová výměna informací o podílech na trhu týkající se prvních čtyř měsíců roku 1998. Tyto diskuse však byly rovněž bezvýsledné.

158 Žalobkyně zdůrazňuje, že i když se podniky setkaly a měly společný zájem na zavedení stability na německém trhu, nepřijaly společný závazek. Použitelné právo přitom takový závazek vyžaduje. Žalobkyně tvrdí, že podniky mohou sdílet společný názor na to, co by si přály zavést, avšak není to právně dohodou, ledaže by těmito kontakty a svým chováním podnik jednal způsobem, kterým dává nezpochybnitelně najevo jinému podniku, že mu nabízí jednat v určitém smyslu, a že by se posledně uvedený podnik cítil vázán tak učinit. Má za to, že Komise nemůže mít za to, že vyjednávání představuje dohodu.

159 Žalobkyně tvrdí, že přístup Komise spočívá v tvrzení, že společný cíl je prokázán projevy dohody ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES a že samotné projevy jsou důkazem společného cíle. Podle žalobkyně se jedná o argument bez jakékoli právní hodnoty.

160 Tvrdí, že Komise měla nesprávně za to, že systém výměny informací, který dotčené podniky zorganizovaly v listopadu 1996 za pomoci nezávislého odborníka (dále jen „systém výměny informací“), byl propracovanější a poskytoval jim přesnější a ověřitelnější informace než ostatní výměny. Uvádí, že výrobci sdělovali informace nezávislému odborníkovi, avšak že tento nečinil žádné ověřování. Výměny v rámci systému výměny informací krom toho nebyly častější než výměny uskutečňované mezi generálními řediteli dotčených podniků, neboť jak jedny, tak druhé byly v období od roku 1996 do roku 1998 trimestrální. Výměny uskutečňované v rámci systému výměny informací krom toho dotčeným podnikům poskytovaly méně informací než výměny

uskutečňované mezi generálními řediteli, neboť nezávislý odborník uvedeným podnikům poskytoval pouze celkový číselný údaj, pokud jde o velikost trhu.

161 Rovněž tvrdí, že zavedení systému výměny informací po schůzce ve Versailles bylo shodou okolností.

162 Komise má za to, že i když se podniky nedokázaly dohodnout na podmínkách rozdělení podílů na trhu v Německu, vyjádřily společnou vůli omezit hospodářskou soutěž na trhu sádrokartonových desek tím, že si rozdělí německý trh, nebo alespoň jeho stabilizací. Pouhé zveřejnění podnikem skutečnosti, že si nepřeje zvýšit svůj podíl na trhu podle ní postačuje k informování svých soutěžitelů o podstatné skutečnosti jeho strategie a je zjevně protisoutěžním prvkem. Má za to, že podniky se považovaly za vázané přijmout určité jednání, jak to prokazují po sobě jdoucí diskuse v tomto smyslu.

163 Komise tvrdí, že jediné přijatelné vysvětlení výměny informací, jíž si účastníci přejí zachovat v tajnosti a která spočívá na číselných údajích údajně bez velké hodnoty pro definování strategie do budoucna, je, že existuje mezi dotčenými podniky tichá dohoda pro dodržování tradičních toků.

164 Komise má za to, že i když podíly na trhu v Německu nadále fluktuovaly po schůzce ve Versailles, která se konala v roce 1996, tyto fluktuace byly minimální a potvrzují její závěry v rozsahu, ve kterém nikdy netvrdila, že existovala formální dohoda o rozdělení trhu.

165 Komise tvrdí, že i když systém výměny informací není sám o sobě v rozporu s právem Společenství, musí být analyzován nikoliv izolovaně, ale ve světle skutečnosti, že byl zaveden, aby poskytoval přesnější a ověřitelnější informace. Tvrzení BPB, podle kterého poskytnuté informace nebyly přesnější než informace vyměňované dříve, krom toho neumožňuje chápat, proč se BPB a ostatní podniky na tomto systému podílely. Vysvětlení uvedené BPB, podle kterého si podniky přály získat přesný rozměr velikosti německého trhu, navíc pouze potvrzuje výklad Komise.

Závěry Soudu

166 Z argumentace žalobkyně vyplývá, že nezpochybňuje existenci schůzek ve Versailles, Bruselu a Haagu. Krom toho připouští, že se těchto schůzek účastnila a diskutovala o situaci na německém trhu. Rovněž uznává, že na schůzce ve Versailles byl učiněn návrh, aby byla učiněna dohoda směřující ke stabilizaci podílů na trhu v Německu na jejich úrovni z roku 1995.

167 Má však za to, že Komise neprokázala, že dotčené podniky přijaly společný závazek. Podle žalobkyně platné právo vyžaduje, aby existoval takový závazek. Co se však v projednávaném případě odehrálo, bylo pouze vyjednáváním dohody.

168 Otázka, ve které spolu žalobkyně a Komise nesouhlasí, se tedy týká právní kvalifikace schůzek ve Versailles, v Bruselu a Haagu, jakož i systému výměny informací.

169 Co se však týče argumentace žalobkyně směřující k prokázání, že neexistovala dohoda o rozdělení podílů na trhu v Německu, je třeba uvést, že Komise v napadeném rozhodnutí, v bodě 469 odůvodnění napadeného rozhodnutí *in fine*, konstatovala, že „byla uzavřena dohoda mezi [dotčenými podniky], posledně uvedené usilovaly o rozdělení si německého trhu, nebo alespoň o jeho stabilizaci, přičemž tato dohoda byla zvláštním projevem pokračující komplexní dohody, jejímž cílem bylo omezení hospodářské soutěže na trhu sádrokartonových desek na čtyřech velkých evropských trzích na minimum“. Z bodů 462, 463, 465 a 469 odůvodnění napadeného rozhodnutí navíc vyplývá, že Komise měla za to, že nezávisle na otázce, zda taková dohoda byla uzavřena, či nikoliv, dotčené podniky vyjádřením své společné vůle rozdělit si německý trh, nebo jej alespoň stabilizovat uzavřely dohodu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES.

170 I když tedy Komise neprokázala, že sankcionované podniky uzavřely dohodu o rozdělení podílů na trhu v Německu v úzkém slova smyslu, postačuje, aby z nesporných skutečností vyplývalo, že dotčené podniky vědomě nahradily rizika hospodářské soutěže praktickou spoluprací mezi sebou tím, že zůstaly v přímém kontaktu za účelem stabilizace německého trhu. Je tedy třeba ověřit, zda tomu tak bylo v projednávaném případě.

171 Co se týče schůzky ve Versailles, která se konala v červnu 1996, nebyla zpochybněna její existence ani skutečnost, že na ní dotčené podniky zveřejnily své skutečné číselné údaje o prodejích za rok 1995, že diskutovaly o stabilizaci svých podílů na německém trhu a že Gyproc nesouhlasila s podíly na trhu, které jí ostatní podniky nabízely.

172 Co se týče schůzky v Bruselu ze dne 4. prosince 1997, BPB rovněž připouští její existenci, avšak uvádí, že byla rovněž příležitostí diskutovat o stabilizaci německého trhu.

173 Pokud jde o schůzku v Haagu v květnu 1998, BPB rovněž nezpochybňuje, že se konala. Diskuse, i když jejich předmětem byla situace v Německu, však nevedly ke konkrétnímu výsledku. Z bodu 257 odůvodnění napadeného rozhodnutí v tomto ohledu podle Gyproc vyplývá, že si účastníci vyměnili své číselné údaje o objemech prodejů v Německu za první čtyři měsíce roku 1998, že každý účastník uvedl podíl na trhu, který si přál mít v Německu, a že vzhledem k tomu, že součet těchto podílů na trhu představoval 101 %, účastníci navrhli společnosti Gyproc omezit její podíl na trhu na 11 %, ale ta že nabídku odmítla.

174 Z předchozího tedy vyplývá, že i když specifická dohoda o rozdělení podílů na německém trhu nemohla být uzavřena ani na schůzce ve Versailles, ani na pozdějších schůzkách, které se konaly v Bruselu a Haagu, čtyři dotčené podniky vyjádřily svou společnou vůli stabilizovat německý trh, a omezit tedy hospodářskou soutěž. Konání schůzky ve Versailles tedy vykazuje existenci dohody o zásadě rozdělení německého trhu mezi BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc, jak to Komise tvrdila v bodě 264 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

175 Společností BPB totiž není zpochybňováno, že si na schůzce ve Versailles, nehledě na postoj Gyproc, tři ostatní podniky, Knauf, Lafarge a BPB, vzájemně sdělily podíly na trhu, ohledně kterých se dohodly, a že tyto podíly na trhu odpovídaly těm, které tyto podniky skutečně měly. V tomto ohledu je třeba rovněž připomenout, že podniky nezpochybňují, že si na schůzce ve Versailles vyměnily své číselné údaje o prodejích za rok 1995.

176 Je třeba rovněž zohlednit systém výměny informací. Existence tohoto systému potvrzuje tezi Komise, podle které uvedené podniky chtěly stabilizovat německý trh. Každý výrobce totiž důvěrně odevzdal nezávislému odborníkovi číselné údaje o prodejích a výsledky byly kompilovány posledně uvedeným v celkový číselný údaj, který byl poté sdělen účastníkům. Tento číselný údaj každému umožňoval vypočítat

svůj vlastní podíl na trhu, avšak nikoliv podíly ostatních. Číselné údaje byly poskytovány každý trimestr a týkaly se číselných údajů o prodejích každého. Výrobci krom toho důvěrně sdělovali nezávislému odborníkovi číselné údaje za leden až prosinec 1995 a za leden až září 1996.

177 Systém výměny informací umožňoval tedy dotčeným podnikům kontrolovat, zda jejich podíly na německém trhu byly relativně stabilní.

178 Co se týče právního posouzení této situace, je třeba připomenout, že sdělení informací svým soutěžitelům za účelem připravení kartelové dohody postačuje k prokázání existence jednání ve vzájemné shodě ve smyslu článku 81 ES (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 6. dubna 1995, Tréfilunion v. Komise, T-148/89, Recueil, s. II-1063, bod 82).

179 Pojem „jednání ve vzájemné shodě" ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES se totiž vztahuje k formě koordinace mezi podniky, která, aniž by dospěla až k uzavření dohody ve vlastním slova smyslu, vědomě nahrazuje rizika hospodářské soutěže praktickou spoluprací mezi podniky (rozsudky Suiker Unie a další v. Komise, bod 81 výše, bod 26, a Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise, bod 143 výše, bod 63).

180 Kritéria koordinace a spolupráce zakládající jednání ve vzájemné shodě, která zdaleka nevyžadují zpracování opravdového „plánu", je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy o ES týkajícím se hospodářské soutěže, podle které každý hospodářský subjekt musí autonomním způsobem určovat politiku, kterou hodlá

uplatňovat na společném trhu, a podmínky, které hodlá poskytnout svým zákazníkům (rozsudky Soudního dvora Deere v. Komise, bod 108 výše, bod 86, a ze dne 2. října 2003, Thyssen Stahl v. Komise, C-194/99 P, Recueil, s. I-10821, bod 82).

181 I když je pravda, že tento požadavek autonomie nevylučuje právo hospodářských subjektů rozumně se přizpůsobit existujícímu nebo očekávanému chování svých soutěžitelů, striktně však brání všem přímým nebo nepřímým kontaktům mezi těmito subjekty, jejichž cílem nebo výsledkem je zavedení podmínek hospodářské soutěže, které neodpovídají obvyklým podmínkám relevantního trhu vzhledem k povaze výrobků nebo poskytovaných plnění, velikosti a počtu podniků, jakož i objemu uvedeného trhu (rozsudky Deere v. Komise, bod 108 výše, bod 87, a Thyssen Stahl v. Komise, bod 180 výše, bod 83).

182 Krom toho, jak Soud konstatoval v rozsudku Ciment, bod 32 výše (bod 1852), za účelem prokázání jednání ve vzájemné shodě není nutné dokázat, že se soutěžitel formálně zavázal vůči jinému či jiným soutěžitelům k tomu či onomu chování nebo že soutěžitelé společně stanovili své budoucí chování na trhu. Postačí, aby soutěžitel prostřednictvím prohlášení o úmyslu vyloučil, či alespoň podstatně snížil nejistotu ohledně chování na trhu, jež lze od něj očekávat.

183 Komise měla v tomto ohledu správně v bodě 466 odůvodnění napadeného rozhodnutí za to, že skutečnost, že podnik uvede, že si nepřeje podíl na trhu větší než ten, který již má, postačuje k informování jeho soutěžitelů o podstatné skutečnosti jeho strategie.

184 Je navíc třeba připomenout, že relevantní trh má silně koncentrovaný oligopolistický charakter. Na takovém trhu přitom může výměna informací umožnit podnikům seznámit se s postavením jejich soutěžitelů na trhu a jejich obchodní strategií, a zhoršit

tak podstatně hospodářskou soutěž, která mezi hospodářskými subjekty přetrvává (rozsudky Deere v. Komise, bod 106 výše, body 88 až 90, a Thyssen Stahl v. Komise, bod 180 výše, bod 84).

185 Krom toho, co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého je odůvodnění Komise kruhové, je třeba připomenout, že všechny okolnosti dotčené věci musí být přezkoumány nikoliv odděleně jako izolovaná protiprávní jednání, ale v celkovém kontextu, jako případné prvky jediného protiprávního jednání, jehož cílem je omezit hospodářskou soutěž na trhu sádrokartonových desek na čtyřech dotčených evropských trzích. Podle judikatury totiž nepřímé důkazy, kterých se Komise dovolává v rozhodnutí, aby prokázala porušení čl. 81 odst. 1 ES podnikem, musí být posuzovány nikoliv izolovaně, ale jako celek (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 1972, ICI v. Komise, 48/69, Recueil, s. 619, bod 68).

186 Krom toho, s ohledem na obecný kontext cíle stabilizace dotčených trhů mohla výměna informací o německém trhu umožnit dotčeným podnikům kontrolovat, aby podíly soutěžitelů na trhu zůstaly stabilní.

187 Konečně, co se týče argumentace žalobkyně, podle které Komise v případě neexistence dohody měla prokázat alespoň účinky na trh, je třeba připomenout, že pro účely použití čl. 81 odst. 1 ES je nadbytečné zohlednit konkrétní účinky dohody, jestliže se ukáže, že tato dohoda má za cíl vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 261).

188 Stejně tak spadá jednání ve vzájemné shodě do působnosti čl. 81 odst. 1 ES, i pokud nemělo protisoutěžní účinky na trhu. Ze samotného znění uvedeného ustanovení vyplývá, že jako v případě dohod mezi podniky a rozhodnutí sdružení podniků jsou

jednání ve vzájemné shodě zakázána nezávisle na jakémkoli jejich účinku, pokud mají protisoutěžní cíl (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, C-105/04 P, Sb. rozh. s. I-8725, body 137 a 138).

189 Dále pak, ačkoliv samotný pojem „jednání ve vzájemné shodě“ předpokládá existenci určitého jednání zúčastněných podniků na trhu, neznamená nutně, že toto jednání musí mít konkrétní účinek spočívající v omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže (rozsudek Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, bod 188 výše, bod 139).

190 S ohledem na celkový kontext věci má Soud za to, že Komise na základě nesporných skutečností prokázala právně dostačujícím způsobem, že dotyčné podniky, i když nedospěly k uzavření specifické dohody týkající se vzájemného rozdělení německého trhu, vyjádřily svou společnou vůli jednat na trhu určitým způsobem, tedy omezit hospodářskou soutěž stabilizací uvedeného trhu.

K výměnám informací o zvýšeních cen v Německu

Argumenty účastnic řízení

191 Žalobkyně zpochybňuje tvrzení Komise, podle kterého se čtyři výrobci informovali o svých úmyslech nebo existovala koordinace týkající se dat a úrovní zamýšlených

zvýšení cen během období od konce roku 1994 do září roku 1998. Má za to, že Komise dostatečně svá tvrzení neprokázala. Skutečnost, že hospodářská soutěž na německém trhu přetrvala, naopak prokazuje, že výrobci nadále jednali nezávisle. Dotčené kontakty každopádně nemohou svědčit o existenci společné vůle nebo být důkazem dohody uzavřené v roce 1992.

192 Co se týče údajných přímých kontaktů, které měla se soutěžiteli, týkajících se zvýšení cen v Německu, BPB uvádí, že prohlásila, že nezaslala kopie svých vlastních zvýšení cen svým soutěžitelům. Pokud jde o zaslání společností Knauf její cenové tabulky soutěžitelům, tyto informace nemohou být koluzí ohledně cen, neboť dopisy se týkaly zvýšení cen již široce známých nebo na trhu očekávaných. Krom toho katalogové ceny byly často poskytováním slev snižovány.

193 Žalobkyně zpochybňuje, že memorandum společnosti Lafarge ze dne 17. prosince 1996 bylo napsáno po diskusi ohledně cen mezi p. [V], obchodním ředitelem Rigips, německé dceřiné společnosti žalobkyně, a p. [X], generálním ředitelem Lafarge Gips. Tvrdí, že vždy popírala existenci této diskuse. Navíc odmítá závěry Komise, podle kterých je toto memorandum důkazem přímých kontaktů mezi výrobci. Co se týče souběžnosti zvýšení cen, žalobkyně podotýká, že na oligopolistickém trhu je obvyklé, že podniky zarovnávají své ceny na ceny svých soutěžitelů a chovají se souběžně, alespoň co se týče ceníkových cen. Hospodářská soutěž na základě „čistých-čistých" cen však intenzivně pokračovala.

194 Co se týče memoranda společnosti Lafarge ze dne 7. října 1998, žalobkyně má za to, že popisuje běžný mechanismus zvyšování cen na oligopolistickém trhu. Tvrdí, že memorandum uvádí několik skutečností, které protiřečí tvrzením Komise, jako je skutečnost, že výrobci poskytli slevy i po zvýšení tabulkové ceny, že Rigips oznámila

zvýšení osm týdnů před memorandem, ale že ostatní výrobci toto zvýšení nenásledovali, že existovala nejistota, pokud jde o reakce soutěžitelů na zvýšení cen, že většina zvýšení cen byla během předchozích let omezena a že Lafarge se až do roku 1993 a v roce 1994 snažila získat podíly na trhu.

195 Co se týče interního přípisu společnosti Knauf ze dne 15. listopadu 1993, žalobkyně tvrdí, že i když tento přípis doporučoval přijetí případného protisoutěžního jednání, neznamená to, že toto jednání bylo skutečně přijato.

196 Co se týče interního přípisu společnosti Rigips z října 1994, žalobkyně má za to, že věta „myslíme, že ceny budou zmrazeny na výše uvedené úrovni“ nevykazuje nic koluzivního, ale pouze posouzení perspektiv vývoje cen společností Rigips.

197 Pokud jde o zvýšení cen ze dne 1. prosince 1995, žalobkyně zpochybňuje, že neúspěch tohoto zvýšení byl příčinou schůzky ve Versailles. Tvrdí, že snížení cen z prosince 1995 do června 1996 je spíše důkazem neexistence než existence dohody.

198 Co se týče zvýšení cen, ke kterému došlo v září 1997, žalobkyně popírá, že se účastnila pokusů jiných výrobců směřujících k vyloučení přebírání zákazníků. Tvrdí, že i když výrobci diskutovali o rozdělení trhu, tyto diskuse byly bezvýsledné. Hospodářská soutěž poté na trhu pokračovala, a zvýšení katalogových cen navržené na září 1997 tedy v roce 1997 ztroskotalo.

199 Pokud jde o zvýšení cen v září 1998, žalobkyně nadále tvrdí, že se neúčastnila žádné koluze mezi výrobci. Tvrdí, že jediným důkazem, který má Komise k dispozici, co se jí týče, je skutečnost, že obdržela kopii dopisu Knauf týkající se zvýšení cen. Tato skutečnost však nedoplňuje nic k uznání ze strany Knauf, že příležitostně zasílala svým soutěžitelům dopisy, kterými je informovala o zvýšení cen. Krom toho popírá, že obdržela sdělení Gyproc. Tvrzení Komise, podle kterého bylo zvýšení cen ze září 1998 dalším projevem koluze, které se žalobkyně účastnila na německém trhu, není tedy podepřeno žádným důkazem.

200 Co se týče memoranda Lafarge ze dne 7. října 1998, Komise tvrdí, že bylo použito nikoliv pro určení existence kontaktů mezi dotčenými podniky, ale k prokázání, že zvýšení cen sledovala zvláštní schéma. Má za to, že skutečnost, že oznámená zvýšení cen vždy neodpovídala skutečným zvýšením cen transakcí, neznamená, že navázané kontakty nebyly protiprávní nebo že neměly účinek. Má rovněž za to, že skutečnost, že Lafarge se pokusila získat podíly na trhu až do roku 1993 a v roce 1994, nezpochybňuje její závěry v tomto ohledu, neboť pouze konstatovala, že zvýšení cen byla koordinována od konce roku 1994 nebo od počátku roku 1995.

201 Pokud jde o to, že společnost Knauf zaslala svou cenovou tabulku svým soutěžitelům, Komise odkazuje na body 313 až 314 a 472 až 474 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

202 Komise připouští, že interní přípis společnosti Knauf ze dne 15. listopadu 1993 nepopisuje již přijaté chování, ale spíše doporučuje způsob chování. Má však za to, že skutečnosti uvedené v tomto přípisu ilustrují jednání společnosti Knauf, jež vedla

k pozdějším kontaktům mezi soutěžiteli, které prokázala a které jasně potvrzují její závěr, podle kterého měly dotčené kontakty protisoutěžní cíl. Rovněž naznačují vlastní důvody těchto pozdějších kontaktů.

203 Co se týče interního přípisu společnosti Rigips z října 1994, Komise tvrdí, že kontext, ve kterém byl tento přípis napsán, a zejména skutečnost, že o měsíc předchází odeslání dopisů oznamujících zvýšení cen z února 1995, pouze neprokazuje, že jeho autor byl dobře informován.

204 Pokud jde o zvýšení cen ze dne 1. prosince 1995, Komise zpochybňuje tvrzení žalobkyně, podle kterého neúspěch tohoto zvýšení prokazuje, že v roce 1992 nebyla uzavřena žádná dohoda. Pozdější události krom toho prokázaly, že kontakty byly v roce 1996 navázány (možná v důsledku tohoto neúspěchu), zejména na schůzce ve Versailles v červnu 1996, a že bylo sjednáno zvýšení cen na 1. únor 1997.

205 Co se týče memoranda společnosti Lafarge ze dne 17. prosince 1996, Komise má za to, že zvýšení cen, která byla dohodnuta, jsou projevem komplexní a pokračující dohody popsané v bodech 430 až 434 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Význam tohoto memoranda je krom toho popsán v bodech 335 až 352 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

206 Co se týče zvýšení cen, ke kterému došlo v září 1997, Komise tvrdí, že skutečnost, že toto zvýšení ztroskotalo, neprokazuje, že neexistovala dohoda.

207 Pokud jde o zvýšení cen, ke kterému došlo v září 1998, Komise podotýká, že skutečnost, že podnik od soutěžitele získá informace o cenách, aniž by protestoval, znamená dostatečnou vzájemnost pro konstatování jednání ve vzájemné shodě. Komise má rovněž za to, že skutečnost, že Gyproc připustila existenci pokusů ve vzájemné shodě směřující ke zvýšení cen na německém trhu, podporuje její závěr. Podotýká, že přípis společnosti BPB uvedený v bodě 380 odůvodnění napadeného rozhodnutí (odkazem na druhé zvýšení cen během prvního trimestru 1999) předcházel pokynům společnosti Knauf uvedeným v bodě 377 odůvodnění napadeného rozhodnutí, takže nemohl být reakcí na uvedené pokyny nebo zprávy, které tento podnik chtěl rozšířit na trhu.

Závěry Soudu

208 BPB zpochybňuje existenci přímých kontaktů se svými soutěžiteli týkajících se zvýšení cen na německém trhu, jakož i existenci vzájemné shody ve vztahu k uplatnění zvýšení cen. Rovněž tvrdí, že přímé kontakty mezi soutěžiteli, za předpokladu jejich prokázání, každopádně nemohou svědčit o společné vůli ke vzájemné shodě ve vztahu k cenám.

209 Je třeba zaprvé přezkoumat důkazy týkající se existence kontaktů a koncentrace mezi soutěžiteli, které jsou výslovně zpochybňovány BPB.

210 V tomto ohledu je třeba připomenout, že uvedené kontakty musí být vnímány v kontextu doby, charakterizovaném všemi protisoutěžními projevy potvrzujícími

společnou vůli soutěžitelů stabilizovat trh sádrokartonových desek na čtyřech velkých evropských trzích, včetně německého. Je třeba krom toho rovněž uvést, že i když z obsahu izolovaného dokumentu nalezeného Komisí nemusí vyplývat jednoznačně existence protisoutěžního jednání, takže uvedený obsah by se případně mohl vysvětlovat jinak než vůlí omezit hospodářskou soutěž, tato okolnost nemůže nicméně vyloučit, že by tento dokument mohl být vykládán jako potvrzující existenci takové vůle, jestliže je součástí celku jiných dokumentů, které poskytují nepřímé důkazy prokazující existenci současných a podobných protisoutěžních jednání.

211 Co se týče interního přípisu společnosti Knauf ze dne 15. listopadu 1993 (bod 305 odůvodnění napadeného rozhodnutí), BPB pouze podotýká, že tento přípis doporučuje způsob chování, který by mohl být protisoutěžní, ale že není důkazem, že tento způsob chování byl skutečně přijat. Je třeba uvést, že podle tohoto přípisu, „nový ceník [společnosti Knauf] byl odeslán koncem října všem přímým zákazníkům. Současně byli všichni soutěžitelé informováni odesláním jednoho exempláře“. Vysvětlení společnosti BPB tedy protiřečí skutečnost, že událost uvedená v tomto přípise z listopadu 1993 se konala koncem října 1993. Vysvětlení tohoto přípisu společností BPB tedy není přesvědčivé. Argument BPB tedy každopádně nanejvýš směřuje k vytknutí Komisi, že neprokázala, že dotčená výměna informací měla účinek, což jí nemůže odejmout její protisoutěžní cíl.

212 Co se týče interního přípisu z října 1994 nalezeného v prostorách společnosti Rigips, žalobkyně se drží svého vysvětlení uvedeného v bodě 323 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tento přípis podle ní odráží posouzení stavu německého trhu vedoucím pracovníkem podniku založené na jeho znalosti díky informacím shromážděným jeho obchodními zaměstnanci.

213 V tomto ohledu je výklad tohoto přípisu Komisí přesvědčivější s ohledem na ostatní skutečnosti spisu, které prokazují existenci vzájemné shody mezi dotčenými podniky v tehdejší době. Komise má oprávněně za to, že tento přípis vykazuje znalost strategie soutěžitelů a svědčí o kontaktech mezi nimi. Autor tohoto přípisu totiž nejdřív shrnul situaci na trhu a poté vysvětluje, že ředitel prodejů Gyproc si stěžoval, že jeho podnik ztratil podíly na trhu a má je znovu nabýt. Krom toho bylo v přípise stanoveno zmrazení cen na úrovni v něm uvedené a uvedeno, že od 1. února 1995 dojde ke zvýšení cen. Posledně uvedená poznámka je zvláště výmluvná. I když odeslání oznámení o zvýšení cen společností Knauf bylo totiž jednostranné a BPB pouze následovala toto zvýšení cen, posledně uvedená nemohla v říjnu 1994 vědět, že na 1. únor 1995 bylo stanoveno zvýšení cen, neboť Knauf toto zvýšení cen oznámila až v listopadu 1994. I kdyby se navíc BPB o tomto zvýšení cen dozvěděla prostřednictvím zákazníků, jak to tvrdí, nic by nezabraňovalo to prokázat za účelem protiřečení konkrétním důkazům, které Komise nalezla. Je třeba krom toho připomenout, že dne 1. února 1995 skutečně došlo ke zvýšení cen.

214 Je třeba ostatně uvést, že i přes tyto konkrétní důkazy koluzivních kontaktů mezi výrobci má Komise v bodě 329 odůvodnění napadeného rozhodnutí pouze za to, že se soutěžitelé vzájemně informovali o svých úmyslech, co se týče zvýšení cen z 1. února 1995, aniž by tvrdila, že tento přípis je přímým důkazem vzájemné shody ve vztahu ke zvýšení cen.

215 Co se týče zvýšení cen v prosinci 1995 (body 330 až 333 odůvodnění napadeného rozhodnutí), žalobkyně má za to, že skutečnost, že ztroskotalo, je dalším důkazem neexistence dohody z roku 1992. V tomto ohledu postačí připomenout, že i když neexistují hospodářské účinky, není to důkazem, že kartelová dohoda neexistovala, ale nanejvýš důkazem, že dohoda dobře nefungovala, což není rozhodné pro konstatování vzájemné shody s protisoutěžním cílem.

216 Krom toho skutečnost, že Komise opět zmiňuje v tomto kontextu schůzku ve Versailles z června 1996, jejímž cílem bylo stabilizovat německý trh, je zcela relevantní, neboť se jedná o nepřímý důkaz toho, že dotčené podniky cítily potřebu opět diskutovat o situaci na německém trhu po neúspěšném zvýšení cen v roce 1995.

217 Tuto tezi podpírá přípis ze dne 17. prosince 1996 společnosti Lafarge (bod 335 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Autor totiž zahajuje tento přípis uvedením:

„[O]pět jsme diskutovali o aktuální situaci na německém trhu."

218 BPB zpochybňuje, že k diskusi, na kterou je odkazováno, došlo. BPB tvrdí, že je obvyklé, že podniky na oligopolistickém trhu mají chování, které vede k přizpůsobování jejich cen cenám jiných a souběžnému jednání. Hospodářská soutěž na úrovni uplatňovaných cen při transakcích byla totiž intenzivní.

219 Argumentace BPB musí být odmítnuta. Vzhledem k tomu, že přípis ze dne 17. prosince 1996 uvádí události, ke kterým došlo na schůzce německého sdružení výrobců sádrokartonových desek organizované dne 16. prosince 1996, neexistuje žádný důvod pochybovat, že k diskusi mezi zástupcem BPB a autorem tohoto přípisu, zaměstnancem společnosti Lafarge, došlo.

220 Krom toho výklad, který Komise dává tomuto přípisu, který je označen „Přísně důvěrné a osobní!", není stižen pochybením. Tento přípis jasně odráží obavu svého autora v kontextu zvýšení cen oznámeného všemi výrobci na 1. únor 1997, co se týče jednání

jeho soutěžitelů a cenových politik, a zejména slev, které zavádějí. Prokazuje existenci přímých kontaktů mezi soutěžiteli, při kterých vyjádřili své analýzy a úmysly. Autor uvedeného přípisu totiž vysvětlil, že cena nabídnutá společností BPB některým zákazníkům bude „nižší než [tehdejší] nejnižší dohodnutá hladina cen“ a že „[t]o opět povede k destabilizaci“. Dodává:

„[Knauf] poskytla ceny pro projekty až do května [19]97 na nižší úrovni než [je] dohodnutá hladina cen. Společně s námi trvají na disciplíně pro zvyšování cen […] Zvýšit cenu na dohodnutou úroveň ([2,5–3] DM/m^2) bude opět velmi složité.“

221 Soud má za těchto podmínek za to, že se Komise správně v bodě 352 odůvodnění napadeného rozhodnutí domnívala, že mezi soutěžiteli došlo u příležitosti zvýšení cen z února 1997 k přímé vzájemné shodě ve vztahu ke zvýšení cen a že se soutěžitelé alespoň vzájemně informovali o svých úmyslech se záměrem tohoto zvýšení cen.

222 Co se týče pokusu o zvýšení cen ze září 1997, BPB tvrdí, že žádný z dokumentů předložených Komisí se k němu nevztahuje a že žádná výtka ohledně rozdělení zákazníků se jí netýká.

223 Nejprve je třeba uvést, že čtyři dotčené podniky zaslaly dopisy oznamující zvýšení cen ze dne 1. září 1997 v květnu nebo na začátku června 1997 (bod 353 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tyto skutečnosti nejsou žalobkyní zpochybněny.

224 Krom toho, i když Komise neposkytuje přímé důkazy kontaktů mezi BPB a jejími soutěžiteli týkající se tohoto zvýšení, výměny mezi společnostmi Knauf a Lafarge uvedené v bodě 356 odůvodnění napadeného rozhodnutí jako příklad potvrzují existenci dohody o zvýšení cen a kontroly cen uplatňovaných distributory obecně. Skutečnost, že podnik neváhal kontaktovat soutěžitele, aby diskutoval o zákaznících a cenách uplatňovaných distributorem, totiž potvrzuje spolupráci mezi výrobci.

225 Komise dále poskytuje příklad, který je podle ní dalším projevem vzájemné shody mezi společnostmi BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc na německém trhu. Jedná se o pokus zvýšení cen v září a říjnu 1998.

226 V tomto ohledu je sice pravda, že BPB již v červnu 1998 oznámila zvýšení cen pro září 1998 a že ostatní soutěžitelé tak učinili až v srpnu 1998 pro zvýšení stanovené od října 1998. Je rovněž pravda, že jediný další důkaz týkající se přímo BPB, který Komise cituje v napadeném rozhodnutí, je skutečnost, že Knauf odeslala kopii svého oznámení o zvýšení cen na soukromou adresu jednoho z ředitelů BPB.

227 Je však třeba připomenout, že činnosti v rámci protisoutěžních praktik a dohod se odehrávají tajně, schůzky se konají tajně a související dokumentace je omezena na minimum.. Z toho vyplývá, že i když Komise objeví písemnosti výslovně potvrzující protiprávní kontakty mezi hospodářskými subjekty, jsou obvykle útržkovité a rozptýlené, takže se často ukazuje jako nezbytné dedukcemi rekonstruovat některé podrobnosti. Proto ve většině případů musí být existence protisoutěžní praktiky nebo dohody vyvozena z určitého počtu sbíhajících se okolností a nepřímých důkazů, které, posuzovány jako celek, mohou být v případě neexistence jiného soudržného vysvětlení důkazem porušení pravidel hospodářské soutěže (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, body 55 až 57).

228 Vzhledem ke kontextu věci má Soud v projednávaném případě za to, že zaslání společností Knauf kopie jejího oznámení zvýšení cen na soukromou adresu jednoho z ředitelů BPB, což je neobvyklým způsobem komunikace mezi soutěžícími podniky, postačuje k prokázání, že rovněž existovala úzká spolupráce mezi výrobci, co se týče zvýšení cen na německém trhu, ke kterým došlo v září a říjnu 1998.

229 Konečně co se týče memoranda společnosti Lafarge ze dne 7. října 1998 (body 290 až 294 odůvodnění napadeného rozhodnutí), BPB je považuje za pouhý popis fungování trhu. Je sice pravda, že toto memorandum, kdyby bylo jediným nalezeným důkazem, by nebylo dostatečným důkazem předchozí vzájemné shody ve vztahu ke zvýšení cen. Avšak přezkoumané v rámci ostatních nepřímých důkazů popsaných výše, toto memorandum potvrzuje existenci jednak kontaktů mezi soutěžiteli ohledně zvýšení cen, jakož i vztah mezi posledně uvedenými, a jednak diskuse o podílech na trhu v Německu. S ohledem na ostatní kroky dotčených podniků za účelem stabilizace německého trhu, na souběžnost zvýšení cen a na skutečnost, že Komise nalezla řadu kopií oznámení o zvýšení cen jejich soutěžitelů během šetření v prostorách uvedených podniků, které částečně připustily, že tato oznámení poslaly nebo přímo obdržely od svých soutěžitelů, totiž nemůže být uceleným výkladem tohoto memoranda výklad uváděný žalobkyní.

230 Je třeba zadruhé přezkoumat argumentaci žalobkyně, podle které nebyly přímé kontakty mezi soutěžiteli, za předpokladu jejich prokázání, protisoutěžním jednáním.

231 Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého se jednalo o čistě jednostranné jednání, neboť nikdy svým soutěžitelům neposlala kopie svých dopisů oznamujících zvýšení cen, je sice pravda, že pojem „jednání ve vzájemné shodě“ skutečně předpokládá existenci kontaktů, které se vyznačují tím, že jsou vzájemné. Tato podmínka je však splněna,

jestliže soutěžitel požaduje, aby mu jiný soutěžitel oznámil své úmysly nebo své budoucí chování na trhu, nebo jestliže toto oznámení alespoň přijal (rozsudek Cement, bod 32 výše, bod 1849).

232 Krom toho ve věci, ve které byl vydán rozsudek Soudu ze dne 24. října 1991, Rhône-Poulenc v. Komise (T-1/89, Recueil, s. II-867), v rámci které bylo žalobkyni vytýkáno, že se účastnila schůzek, na kterých si soutěžitelé vyměnili informace týkající se zejména cen, které si přáli uplatňovat na trhu, Soud konstatoval, že podnik svou účastí na schůzce s protisoutěžním účelem nejen sledoval cíl předem vyloučit nejistotu týkající se budoucího chování svých soutěžitelů, ale musel nezbytně přímo či nepřímo zohlednit informace získané na těchto schůzkách pro vymezení politiky, kterou hodlal sledovat na trhu (body 122 a 123).

233 Tento závěr je rovněž použitelný, když, jako je tomu v projednávaném případě, se účast jednoho nebo více podniků na jednání ve vzájemné shodě s protisoutěžním cílem omezuje pouze na přijetí informací o budoucím chování jejich soutěžitelů na trhu.

234 Každý hospodářský subjekt totiž musí samostatně určovat obchodní politiku, kterou hodlá sledovat na trhu. Brání to tedy jakémukoli přímému nebo nepřímému navázání kontaktů mezi hospodářskými subjekty, jehož cílem nebo výsledkem je ovlivnění jejich chování na trhu vedoucí k podmínkám hospodářské soutěže, které neodpovídají obvyklým podmínkám relevantního trhu, ale rovněž jakémukoliv odhalení podnikem chování, o kterém tento podnik rozhodl, že ho bude sám uskutečňovat na trhu nebo

které zamýšlí sám uskutečňovat na trhu (rozsudek Soudu ze dne 20. dubna 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, dále jen „rozsudek LVM v. Komise“, bod 720).

235 Co se týče tvrzení žalobkyně, že informace o cenách, které byly předány, byly známé zákazníkům dotčeného podniku před jejich sdělením soutěžitelům, a že odhalené informace z tohoto důvodu mohly být již posledně uvedenými shromážděny na trhu, je třeba připomenout, že pouhé obdržení informací o soutěžitelích, které nezávislý subjekt chrání jako obchodní tajemství, je postačující jako projev existence protisoutěžní atmosféry (rozsudek Tate & Lyle a další v. Komise, bod 154 výše, bod 66).

236 Tvrzení žalobkyně, podle kterého informace o cenách byly známé zákazníkům před jejich sdělení soutěžitelům, a mohly být tedy shromážděny na trhu, však musí být zamítnuto. Tato skutečnost, za předpokladu, že bude prokázána, neznamená, že v době odeslání cenové tabulky soutěžitelům byly tyto ceny již objektivním údajem trhu, který mohl být okamžitě znám. Přímé odeslání umožnilo soutěžitelům seznámit se s těmito informacemi jednodušeji, rychleji a příměji než prostřednictvím trhu. Toto předchozí odeslání jim krom toho umožnilo vytvořit ovzduší vzájemné jistoty, pokud jde o jejich budoucí cenové politiky.

237 Soud má za těchto podmínek za to, že i když Komise neprokázala existenci kontaktů mezi všemi výrobci, co se týče každého zvýšení cen na německém trhu během dotčeného období, a i když uznání koluze o cenách v Německu společností Gyproc nemůže být zohledněno (viz první žalobní důvod), Komise měla správně za to, že systém výměny informací o zvýšeních cen zavedený mezi společnostmi BPB, Knauf, Lafarge a Gyproc na německém trhu byl jednáním ve vzájemné shodě, které je v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES.

K zeměpisnému rozsahu kartelové dohody

238 Co se týče zeměpisného rozsahu kartelové dohody, žalobkyně tvrdí, že Komise právně dostačujícím způsobem neprokázala, že se týkala rovněž Francie a Beneluxu.

239 V tomto ohledu postačuje připomenout, že schůzka v Londýně, jakož i výměny informací o prodaných množstvích se týkaly rovněž Francie a Beneluxu.

240 I když Komise může oprávněně učinit závěr, že jednotlivé projevy byly součástí jediného protiprávního jednání z důvodu, že byly součástí celkového plánu směřujícího k narušení hospodářské soutěže, skutečnost, že počet a intenzita koluzivních praktik se lišily dle dotčeného trhu, neznamená, že se protiprávní jednání netýkalo trhů, na kterých byly praktiky méně intenzivní a méně četné. Bylo by totiž nepřirozené rozdělit pokračující jednání charakterizované jediným cílem do několika odlišných protiprávních jednání z důvodu, že koluzivní praktiky se lišily dle dotčeného trhu. Tyto okolnosti je třeba zohlednit až při posouzení závažnosti protiprávního jednání a popřípadě vymezení výše pokuty (viz obdobně rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, bod 61 výše, bod 90).

241 Závěrem, Komise se při svém přezkumu jednotlivých skutečností zakládajících dotčené protiprávní jednání nedopustila žádného nesprávného právního posouzení ani zjevně nesprávného posouzení.

242 Za těchto podmínek musí být druhý žalobní důvod zamítnut.

3. *K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení pojmu „jediné protiprávní jednání“*

Argumenty účastnic řízení

243 Žalobkyně tvrdí, že podstatnou právní podmínkou k prokázání existence pokračujícího protiprávního jednání je důkaz pokračování účasti podniků na sledování konečného cíle. Domnívá se, že se Komise dopustila pochybení tím, že měla za to, že údajný společný cíl z roku 1992 mohl podepřít protiprávnost jednotlivých následujících projevů. Podle žalobkyně však pozdější projevy jako schůzka ve Versailles nebyly protiprávním jednáním, ale pouze pokusem o protiprávní jednání, a tato kvalifikace nemůže být zpochybněna předpokladem, že se jedná o pokračující protiprávní jednání. Žalobkyně má tedy za to, že k prokázání existence komplexní a pokračující dohody musí Komise přezkoumat každý projev s dostačující důsledností a s učiněním závěru ohledně jeho protiprávnosti. Komise se krom toho dopustila dedukční nesprávnosti tím, že z těchto projevů učinila závěr ohledně existence společné vůle, a tím, že měla za to, že jejich protiprávnost vyplývá ze společné vůle. Žalobkyně má za to, že Komise musí prokázat, že společná vůle existuje nezávisle na dotčeném protiprávním jednání.

244 Vysvětlení Komise, tedy konstatování existence společné vůle zohledněním spojení pěti identifikovaných protisoutěžních jednání, není podle žalobkyně přesvědčivé. Žalobkyně podotýká, že shoda cíle, kterou Komise uvedla, je vágní a spočívá pouze v tvrzení,

že jakákoli protisoutěžní činnost konečně dosáhne stejného cíle, neboť veškeré protisoutěžní jednání má v konečném důsledku dopad na ceny. Rovněž tvrdí, že Komise není schopna jasně vysvětlit, jaký byl skutečný obsah údajné dohody ani kdy byla uzavřena, jestliže to nebylo na schůzce z roku 1992. Rovněž tvrdí, že teze jediného a pokračujícího protiprávního jednání, kterého se účastnily čtyři podniky a které trvalo od roku 1992 do roku 1998, rovněž není přesvědčivá z důvodu omezeného počtu podniků, které se účastnily některých z protisoutěžních projevů, nebo neúčasti některých podniků na těchto projevech. Žalobkyně a Knauf se účastnily schůzky v Londýně v roce 1992, avšak Lafarge a Gyproc nikoliv. I když není zpochybněno, že výměny informací, které následovaly po této schůzce, byly rozšířeny na Lafarge a Gyproc, Komise nevysvětluje, jak ani kdy k tomu došlo ani díky komu mohly tyto podniky přistoupit ke společné vůli nebo společnému úmyslu, o němž tvrdí, že je základem těchto výměn informací. Žalobkyně má krom toho za to, že Komise nemohla nic vyvodit z protisoutěžních projevů, co se týče francouzského trhu a trhu v Beneluxu, neboť tyto projevy se vztahovaly pouze na německý trh a trh ve Spojeném království.

245 Komise tvrdí, že uvedla důvody ohledně skutkových okolností zakládajících každé z pěti jednání uvedených v bodě 429 odůvodnění napadeného rozhodnutí a že musí prokázat existenci těchto okolností. Dodává, že ve světle těchto skutkových úvah dospěla k závěru, že tato jednání byla výrazem společné vůle směřující k omezení hospodářské soutěže na čtyřech hlavních evropských trzích sádrokartonových desek na minimum. Po uskutečnění těchto dedukcí bylo jediným logickým způsobem popisu těchto jednání mít je za projevy této společné vůle. Komise tedy neuvažovala v kruhu při této analýze. Rovněž tvrdí, že jednotlivé znaky jediného protiprávního jednání se zcela doplňují, přičemž tato komplementarita svědčí o shodě cíle jednotlivých projevů tohoto protiprávního jednání. Například pro to, aby zvýšení cen měla úspěch, museli být soutěžitelé spokojeni s podíly na trzích, které měli.

Závěry Soudu

246 Je třeba úvodem podotknout, že z napadeného rozhodnutí (bod 479 odůvodnění) vyplývá, že Komise měla za to, že všechny dohody a jednání ve vzájemné shodě jsou v projednávaném případě součástí řady snah dotčených podniků sledujících jediný hospodářský cíl, tedy omezení hospodářské soutěže, a byly jednotlivými projevy komplexní a pokračující dohody, jejímž cílem a účinkem bylo omezit hospodářskou soutěž. Vzhledem k tomu, že Komise měla za to, že výše citované dohody a jednání ve vzájemné shodě nepřerušovaně od roku 1992 a až do roku 1998 konkretizovaly projev společné vůle uvedených podniků stabilizovat, a tedy omezit hospodářskou soutěž alespoň na trhu sádrokartonových desek v Německu, Francii, ve Spojeném království a v Beneluxu, kvalifikovala protiprávní jednání jako jediné, komplexní a pokračující.

247 Článek 1 napadeného rozhodnutí tedy uvádí, že dotčené podniky, mezi nimi žalobkyně, „porušily čl. 81 odst. 1 [ES] tím, že se účastnily souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví sádrokartonových desek".

248 Je třeba přezkoumat nejprve argument žalobkyně, podle kterého se Komise dopustila nesprávného právního posouzení tím, že učinila závěr ohledně existence celkového plánu na základě jednotlivých projevů dotčeného protiprávního jednání, aniž by prokázala, že společná vůle existovala nezávisle na těchto jednotlivých projevech.

249 Je třeba připomenout, že ve většině případů musí být existence protisoutěžního jednání nebo dohody vyvozena z určitého počtu sbíhajících se okolností a nepřímých důkazů, které, posuzovány jako celek, mohou být v případě neexistence jiného soudržného vysvětlení důkazem porušení pravidel hospodářské soutěže (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 57). Tato judikatura je uplatnitelná na

pojetí jediného a pokračujícího jednání. Jestliže se jedná o komplexní, jediné a pokračující protiprávní jednání, každý projev potvrzuje důkaz, že k takovému protiprávnímu jednání skutečně došlo.

250 Jednotlivé projevy dotčeného protiprávního jednání tedy musí být oproti tvrzením žalobkyně posuzovány v celkovém kontextu, který vysvětluje důvod jejich existence. Nejedná se o kruhové úvahy, ale o hodnocení důkazů, při kterém je důkazní hodnota jednotlivých skutkových okolností potvrzena nebo vyvrácena ostatními skutkovými okolnostmi, které mohou společně prokázat existenci jediného protiprávního jednání.

251 BPB má rovněž za to, že Komise neprokázala právně dostatečným způsobem společný cíl, který spojoval jednotlivé projevy jako jediné a pokračující protiprávní jednání.

252 V tomto ohledu je třeba připomenout, že porušení čl. 81 odst. 1 ES může vyplývat nejen z jediného úkonu, ale rovněž z řady úkonů, anebo i z pokračujícího jednání. Tento výklad nelze zpochybnit z důvodu, že jeden nebo více prvků z této řady úkonů nebo tohoto pokračujícího jednání může rovněž sám o sobě a nahlížen izolovaně představovat porušení uvedeného ustanovení. Pokud se jednotlivé skutky začleňují do jednotného záměru z důvodu svého totožného cíle narušujícího hospodářskou soutěž uvnitř společného trhu, má Komise právo přičítat odpovědnost za tyto skutky v závislosti na účasti na protiprávním jednání nahlíženém jako celek (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 258).

253 V projednávaném případě z přezkumu druhého žalobního důvodu jasně vyplývá, že se BPB od schůzky v Londýně podílela na jediném, komplexním a pokračujícím protiprávním jednání charakterizovaném jediným cílem, ukončit cenovou válku a stabilizovat čtyři trhy sádrokartonových desek. Schůzky, výměna informací a praktiky týkající se stanovení cen totiž sledovaly stejný protisoutěžní cíl spočívající v zachování cen na nadsoutěžní úrovni a omezení hospodářské soutěže mezi podniky, které byly aktivní na relevantním trhu.

254 Skutečnosti uvedené v rámci druhého žalobního důvodu umožňují mít za to, že Komise oprávněně konstatovala v bodě 432 odůvodnění napadeného rozhodnutí následující:

„Tyto jednotlivé projevy se jeví […] jako jasně se doplňující s ohledem na fungování trhu sádrokartonových desek. Zlepšení hospodářské situace podniků prostřednictvím zvýšení cen vyžadovalo koordinaci těchto podniků na úrovni podílů na trhu."

255 Soud má za to, že za podmínek projednávaného případu jsou dohody a jednání ve vzájemné shodě z důvodu svého stejného účelu a svých úzkých synergií součástí celkového plánu, který sám zapadal do řady snah dotčených podniků sledujících jediný hospodářský cíl, tedy ovlivnit vývoj cen. Jak tedy správně tvrdí Komise v bodě 422 odůvodnění napadeného rozhodnutí, bylo by nepřirozené rozdělit toto pokračující jednání charakterizované jediným cílem a spatřovat v něm několik odlišných protiprávních jednání, zatímco se naopak jedná o jediné protiprávní jednání, které se postupně charakterizovalo jak dohodami, tak jednáním ve vzájemné shodě. Povaha protiprávního jednání jako jediného protiprávního jednání totiž vyplývá z jednotnosti cíle sledovaného každým účastníkem kartelové dohody, a nikoliv z podmínek jejího provádění (viz v tomto smyslu rozsudek Cement, bod 32 výše, bod 4127).

256 Krom toho v rámci celkové dohody pokrývající několik let nemá rozpětí několika měsíců mezi projevy kartelové dohody velký význam. Naopak určující je skutečnost, že jednotlivé úkony spadají do celkového plánu z důvodu svého totožného cíle (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 260).

257 Co se týče argumentu vycházejícího z neexistence takového plánu, postačuje připomenout, že pojem „jediné protiprávní jednání“ se vztahuje právě na situaci, ve které se několik podniků účastnilo protiprávního jednání, jež sestává z pokračujícího jednání sledujícího jediný hospodářský cíl směřující k narušení hospodářské soutěže, nebo dále z individuálních protiprávních jednání vzájemně spojených stejným cílem (stejný účel všech prvků) a stejnými subjekty (totožnost dotyčných podniků, které jsou si vědomy, že se podílí na společném cíli).

258 Konečně co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého je jednotnost protiprávního jednání vyvrácena skutečností, že počet podniků, které se podílely na některých protisoutěžních projevech, je omezen a že část podniků se protiprávního jednání neúčastnila od začátku, postačí připomenout, že skutečnost, že se podnik nepodílel na všech prvcích zakládajících kartelovou dohodu nebo že v nich měl malou úlohu, není rozhodná pro prokázání existence protiprávního jednání, kterého se dopustil. Tyto okolnosti je třeba zohlednit pouze při posouzení závažnosti protiprávního jednání a popřípadě vymezení výše pokuty (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 86).

259 I když tedy dohody a jednání ve vzájemné shodě uvedené čl. 81 odst. 1 ES nutně vyplývají ze spolupráce několika podniků, které jsou všechny spolupachateli protiprávního jednání, jejich účast může mít rozdílnou podobu podle zejména charakteristik dotčeného trhu a postavení každého podniku na tomto trhu, sledovaných cílů a zvolených nebo zamýšlených podmínek provádění.

260 Pouhá okolnost, že se každý podnik podílí na protiprávním jednání v podobách, které jsou mu vlastní, tedy neovlivňuje kvalifikaci protiprávního jednání jako jediného a pokračujícího protiprávního jednání.

261 Z předchozích úvah vyplývá, že výtky směřující proti kvalifikaci dohody jako jediného a pokračujícího protiprávního jednání nejsou opodstatněné.

4. *Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 253 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, jakož i obecných zásad při výpočtu výše pokuty*

262 Tento žalobní důvod se skládá z pěti částí. Zaprvé, co se týče výchozí výše 80 milionů eur, žalobkyně se dovolává nahodilosti, nepřiměřenosti a neodůvodněnosti této výše. V tomto ohledu má rovněž za to, že se Komise dopustila nesprávnosti tím, že protiprávní jednání kvalifikovala jako velmi závažné. Navíc uvádí nesprávné zohlednění konkrétního negativního dopadu protiprávního jednání na trh sádrokartonových desek. Zadruhé, zvýšení výchozí částky z důvodu délky trvání protiprávního jednání je založeno na nesprávném posouzení délky trvání protiprávního jednání a pokynů. Komise rovněž údajně opomenula posoudit a náležitě zohlednit omezenou intenzitu protiprávního jednání během rozhodného období nebo během některých dotčených období. Žalobkyně má zatřetí za to, že se Komise dopustila nesprávnosti tím, že zvýšila pokutu na základě přitěžujících okolností. Komise začtvrté správně nezohlednila polehčující okolnosti. Komise se zapáté dopustila nesprávnosti při uplatnění sdělení o spolupráci vůči ní.

K nepřiměřenosti výchozí částky pokuty vymezené podle závažnosti protiprávního jednání

K závažnosti protiprávního jednání

– Argumenty účastnic řízení

263 Žalobkyně má za to, že protiprávní jednání mělo být s ohledem na svůj omezený dopad na trh kvalifikováno jako závažné, spíše než velmi závažné.

264 Žalobkyně podotýká, že v rozhodnutích Komise 1999/271/ES ze dne 9. prosince 1998 v řízení podle článku [81] ES (IV/34.466 – Řecké trajekty) (Úř. věst. 1999, L 109, s. 24) a 1999/210/ES ze dne 14. října 1998 v řízení podle článku [81] ES (Věc IV/F-3/33.708 – British Sugar plc, věc IV/F-3/33.709 – Tate & Lyle plc, věc IV/F-3/33.710 – Napier Brown & Company Ltd, věc IV/F-3/33.711 – James Budgett Sugars Ltd) (Úř. věst. 1999, L 76, s. 1) měla Komise za to, že dotčená protiprávní jednání mohla být považována za závažná, a nikoliv velmi závažná z důvodu, že dopad na trh byl omezený.

265 Žalobkyně má podpůrně za to, že i kdyby bylo zařazení Komise správné, měla uznat, že i protiprávní jednání zařazená do kategorie velmi závažných protiprávních jednání se lišila, pokud jde o stupeň závažnosti, a že ve srovnání s jinými případy kartelových dohod byla dohoda namítaná v projednávaném případě příkladem kartelové dohody podstatně méně intenzivní a protisoutěžní. Žalobkyně uvádí, že v okamžiku přijetí

napadeného rozhodnutí byla pokuta uložená dotčeným podnikům druhou nejvyšší pokutou uloženou Komisí po pokutě uložené ve věci, ve které bylo vydáno rozhodnutí Komise 2003/2/ES ze dne 21. listopadu 2001 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/E-1/37.512 – Vitamíny) (Úř. věst. 2003, L 6, s. 1). Tvrdí, že kartelová dohoda namítaná v projednávaném případě byla mnohem méně intenzivní než například dohoda ve věci Vitamíny a dohody, které vedly k rozhodnutím Komise 2002/742/ES ze dne 5. prosince 2001 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 dohody o EHP (Věc COMP/E-1/36.604 – Kyselina citrónová) (Úř. věst. 2002, L 239, s. 18), 1999/60/ES ze dne 21. října 1998 v řízení podle článku [81 ES] (IV/35.691/E-4 – Předizolované trubky) (Úř. věst. 1999, L 24, s. 1), 2001/418/ES ze dne 7. června 2000 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/36.545/F3 – Aminokyseliny) (Úř. věst. 2001, L 152, s. 24) a 2002/271/ES ze dne 18. července 2001 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 dohody o EHP – Věc COMP/E-1/36.490 – Grafitové elektrody (Úř. věst. 2002, L 100, s. 1). Tvrdí, že těchto pět věcí se týkalo velmi závažných porušení čl. 81 odst. 1 ES. Všechny tedy zahrnovaly kartelové dohody, které pokrývaly celý společný trh nebo Evropský hospodářský prostor (EHP). Tyto kartelové dohody ukázaly pokusy o zavedení mnohem intenzivnějších kartelů než údajná kartelová dohoda výrobců sádrokartonových desek, která ve srovnání s ostatními kartelovými dohodami byla dosti volnou a vágní dohodou bez jakékoli formy struktury nebo organizace. Žalobkyně má za těchto podmínek za to, že výchozí částka pokuty, která jí byla uložena s ohledem na závažnost dotčeného protiprávního jednání, je nepřiměřená a v rozporu se zásadou rovného zacházení vzhledem k tomu, že tato částka je třetí nejvyšší částkou, která byla stanovena pro všechny účastníky jiných uvedených kartelových dohod.

266 Žalobkyně tvrdí, že Komise nesprávně srovnala jednotlivé pokuty vzhledem k velikosti relevantního trhu. Zaprvé pokyny neuvádějí, že je třeba zohlednit velikost trhu podle hodnoty pro posouzení závažnosti protiprávního jednání. Komise zadruhé zohlednila pouze velikost trhu, a nikoliv jiné faktory, které určují závažnost protiprávního jednání.

Komise zatřetí nemá ve zvyku zohlednit velikost výrobkového trhu, aby posoudila závažnost protiprávního jednání.

267 Komise uvádí aspekty protiprávního jednání považované v projednávaném případě za velmi závažné (body 534, 535 a 539 až 542 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Rovněž upřesňuje, že dohoda byla pojata, řízena a podporována na vysokých úrovních hierarchie každého účastnícího se podniku. Zdůrazňuje, že BPB se účastnila na všech projevech dotčeného protisoutěžního jednání a že uznala, že stejné osoby, p. [D] a [A] (oba dva generální ředitelé BPB), se přímo podíleli na všech protiprávních chováních popsaných v napadeném rozhodnutí s výjimkou jednoho z nich.

– Závěry Soudu

268 Je třeba připomenout, že posouzení závažnosti protiprávního jednání pro účely stanovení výše pokuty musí být provedeno zejména s přihlédnutím k povaze omezení hospodářské soutěže, počtu a významu dotčených podniků a příslušné části trhu, kterou ve Společenství kontrolují, jakož i k situaci na trhu v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise, 41/69, Recueil, s. 661, bod 176).

269 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 81 odst. 1 písm. a) ES výslovně prohlašuje za neslučitelné se společným trhem jednání ve vzájemné shodě, která přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky.

270 Protiprávní jednání tohoto typu, zejména pokud jde o horizontální kartelové dohody, judikatura kvalifikuje jako zvláště závažná protiprávní jednání, neboť s sebou nesou přímý zásah do podstatných parametrů hospodářské soutěže na dotčeném trhu (rozsudek Soudu ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, T-141/94, Recueil, s. II-347, bod 675) nebo zjevná protiprávní jednání porušující pravidla hospodářské soutěže Společenství (rozsudky Soudu Tréfilunion v. Komise, bod 178 výše, bod 109, a ze dne 14. května 1998, BPB de Eendracht v. Komise, T-311/94, Recueil, s. II-1129, bod 303).

271 Je třeba rovněž připomenout, že velmi závažná protiprávní jednání ve smyslu bodu 1 A druhého pododstavce třetí odrážky pokynů jsou „obecně horizontální omezení, jako cenové kartely a kvóty podílů na trhu nebo jiné praktiky".

272 Z uvedeného vyplývá, že Komise správně kvalifikovala dotčené protiprávní jednání s ohledem na jeho povahu jako velmi závažné. Je však třeba přezkoumat údajné zmírňující aspekty, kterých se žalobkyně dovolává.

273 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého mělo být protiprávní jednání kvalifikováno jako závažné z důvodu, že jeho dopad na trh byl omezený, je třeba podotknout, že Soud v rozsudku ze dne 30. září 2003, Michelin v. Komise (T-203/01, Recueil, s. II-4071, body 258 a 259), rozhodl, že závažnost protiprávního jednání může být stanovena s ohledem na povahu a účel zneužívajícího chování a že faktory vztahující se k účelu chování mohou mít větší význam pro stanovení výše pokuty než faktory vztahující se k jeho účinkům.

274 I když je tedy rovněž třeba vzít do úvahy velikost dotčeného zeměpisného trhu a dopad na trh, pokud jej lze měřit, je povaha protiprávního jednání zásadním kritériem pro posouzení závažnosti protiprávního jednání (rozsudek Soudu ze dne 18. července 2005, Scandinavian Airlines System v. Komise, T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917, bod 84).

275 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého Komise zmírnila výši pokuty v jiných svých rozhodnutích z důvodu omezeného dopadu kartelových dohod na trh, je-li správný, je třeba zdůraznit, že dřívější rozhodovací praxe Komise sama o sobě neslouží jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 20. března 2002, LR AF 1998 v. Komise, T-23/99, Recueil, s. II-1705, bod 234).

276 Co se týče tvrzení žalobkyně uvedeného podpůrně, podle kterého i kdyby kvalifikace protiprávního jednání byla správná, Komise měla uznat, že protiprávní jednání zařazená do kategorie velmi závažných protiprávních jednání se liší, pokud jde o stupeň závažnosti, a že ve srovnání s jinými případy kartelových dohod byla kartelová dohoda namítaná v projednávaném případě příkladem podstatně méně intenzivní a méně protisoutěžní kartelové dohody, tato otázka splývá s otázkou přiměřenosti výše pokuty uložené Komisí na základě dotčeného protiprávního jednání, která bude přezkoumána později.

277 Je třeba nicméně připomenout, že srovnání závažnosti jednotlivých kartelových dohod se každopádně jeví téměř nemožným z důvodu odlišných okolností převažujících v každém případě.

278 Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého se Komise dopustila pochybení srovnáním jednotlivých pokut vzhledem k velikosti relevantního trhu, je třeba připomenout, že Komisi přísluší, aby při posouzení závažnosti protiprávního jednání zohlednila velký

počet skutečností, jejichž povaha a význam se liší podle typu a zvláštních okolností dotyčného protiprávního jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique diffusion française a další v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, bod 120). Mezi skutečnosti prokazující závažnost protiprávního jednání může případně patřit konkrétně velikost relevantního výrobkového trhu (rozsudek Soudu ze dne 27. září 2006, Akzo Nobel v. Komise, T-330/01, Sb. rozh. s. II-3389, bod 37).

279 Konečně, je třeba uvést, že horizontální kartelová dohoda o cenách takového rozsahu jako ta, která byla Komisí konstatována v napadeném rozhodnutí, týkající se tak významného hospodářského odvětví, nemůže běžně uniknout kvalifikaci jako velmi závažné protiprávní jednání, ať je jeho kontext jakýkoliv. Okolnosti uvedené žalobkyní v projednávaném případě nemohou každopádně zpochybnit platnost posouzení závažnosti protiprávního jednání, které Komise uskutečnila.

280 Výtky žalobkyně směřující proti kvalifikaci dohody jako velmi závažného protiprávního jednání z důvodu své povahy, musí být zamítnuty.

Ke konkrétnímu dopadu protiprávního jednání na dotčený trh

– Argumenty účastnic řízení

281 Žalobkyně tvrdí, že Komise nebyla schopna v napadeném rozhodnutí prokázat měřitelnou újmu.

282 Žalobkyně má za to, že dopad dohody na dotčený trh byl omezený, neboť „čisté-čisté“ ceny během období od roku 1992 do roku 1998 zůstaly na stejné úrovni, co se týče konkrétních čísel, ve Spojeném království a klesly o 11 % v Německu. Žalobkyně zdůrazňuje, že Komise nijak neprokázala účinky na francouzský trh nebo trh v Beneluxu. Komise krom toho opomenula zjistit existenci újmy způsobené spotřebiteli.

283 Žalobkyně dále tvrdí, že ceny a podíly na trhu se ve Spojeném království a v Německu v dotčeném období vyvíjely předvídatelně v kontextu návratu k běžnějším podmínkám hospodářské soutěže po prudké cenové válce.

284 Připouští, že schůzka v Londýně mohla urychlit ukončení cenové války, avšak popírá, že mohla být jeho jedinou příčinou. Cenová válka by podle žalobkyně v každém případě skončila.

285 Žalobkyně má rovněž za to, že výměny informací neměly velký účinek. V tomto ohledu tvrdí, že získané informace použila pouze pro zjištění, zda v průmyslu panuje nová atmosféra. Pan [D] krom toho nikomu informace nesdělil, pouze jedenkrát v roce 1993. Neexistence účinků uvedených výměn je potvrzena přezkumem skutečně vyměněných informací. Žalobkyně zdůrazňuje, že původně se výměny týkaly ročních údajů. V roce 1993 se výměny staly semestrálními a v roce 1996 trimestrálními. Výměny však nebyly uskutečňovány pravidelně. Žalobkyně krom toho upřesňuje, že se jednalo o informace globální povahy vyjádřené v podobě jediného číselného údaje pro celý vnitrostátní trh.

286 Žalobkyně tvrdí, odkazem na rozsudky Deere v. Komise, bod 108 výše, a ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, bod 270 výše, že okolnosti, které vedly k projednávané věci, jsou zcela odlišné od okolností, které vedly k těmto dvěma rozsudkům. Informace vyměněné v těchto dvou věcech byly mnohem podrobnější a aktuálnější.

287 Co se týče očekávaných oznámení zvýšení katalogových cen, žalobkyně tvrdí, že téměř ve všech případech očekávaná oznámení předcházela pouze o několik dnů oznámení uvedených zvýšení spotřebitelům a že v některých případech byly dokonce současné. Informace tedy v okamžiku, kdy byly sděleny, nebyly důvěrné. Žalobkyně krom toho podotýká, že katalogové ceny jsou zřídka ty, které zákazníci platí.

288 Žalobkyně má rovněž za to, že údajné protiprávní jednání nemohlo spotřebitelům způsobit újmu, neboť zákazníci jsou téměř všichni obchodními podniky s významnou kupní silou, a že tedy mají schopnost vyjednat slevy stavěním výrobců proti sobě.

289 Žalobkyně rovněž zpochybňuje závěr Komise, podle kterého má hospodářská soutěž tendenci být na oligopolistickém trhu omezenější. Zdůrazňuje, že rozdělení podílů na trhu bylo podstatně změněno s významnými přesuny zákazníků.

290 Žalobkyně má konečně za to, že Komise neprokázala, že protiprávní jednání mělo dopad na francouzský trh a trh v Beneluxu. Konstatuje, že hlavní důkaz, který Komise uplatňuje, je, že výměny informací se týkaly rovněž těchto trhů. Opomenula však předložit důkaz protisoutěžního jednání týkajícího se těchto dvou trhů.

291 Komise má za to, že protiprávní jednání uskutečněné v projednávaném případě mělo konkrétní účinky z důvodu samotné povahy relevantního trhu.

292 Komise má krom toho za to, že ukončení cenové války bylo jedním z hlavních cílů dohody a že dohoda ji skutečně ukončila. Pokud jde o argument BPB, podle kterého protiprávní jednání nebylo jedinou příčinou ukončení cenové války, tvrdí, že i za předpokladu, že by tomu tak bylo, nijak to nesnižuje konkrétní dopad protiprávního jednání na dotčený trh.

293 Co se týče výměn informací, Komise konstatovala, že tyto výměny byly použity pro zajištění dohledu na trh a pro zabránění jakékoli hospodářské soutěži považované dotyčnými podniky na čtyřech dotčených trzích za příliš agresivní.

294 Má rovněž za to, že skutečnost, že podniky skutečně oznámily dohodnutá zvýšení cen a že takto oznámené ceny sloužily jako základ pro stanovení cen individuálních transakcí, samo o sobě postačuje pro konstatování, že koluze o cenách měla jak za cíl, tak za účinek vážné omezení hospodářské soutěže. Nebylo tedy nutné určit, zda se změny získaných prodejních cen vyvíjely souběžně se změnami oznámených cen, pro prokázání, že dohoda měla konkrétní dopad na relevantní trh.

295 Komise tvrdí, že nemusí prokázat, ani že protiprávní jednání způsobilo měřitelnou újmu, ani že spotřebitelé byli poškozeni. Tvrdí však, odkazem na bod 534 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že zvýšená stabilita cen a podílů na trhu odpovídá provádění

dohody. Rovněž zdůrazňuje, že sádrokartonové desky jsou používány ve stavebnictví, že ovlivňují ceny nemovitostí, a tedy spotřebitele.

296 Co se týče zeměpisného rozsahu kartelové dohody, Komise má za to, že skutečnost, že protisoutěžní jednání mohlo být na některých trzích méně intenzivní, neznamená, že dohoda na uvedených trzích nefungovala.

– Závěry Soudu

297 Je třeba připomenout, že podle znění bodu 1 A prvního pododstavce pokynů Komise při výpočtu výše pokuty podle závažnosti protiprávního jednání zohlední zejména „skutečný dopad [protiprávního jednání] na trh, pokud jej lze měřit“.

298 V tomto ohledu je třeba analyzovat přesný význam slov „pokud jej [to znamená skutečný dopad] lze měřit“. Konkrétně je třeba určit, zda ve smyslu těchto slov může Komise přihlédnout ke skutečnému dopadu protiprávního jednání v rámci svého výpočtu pokut jen tehdy, jestliže může tento dopad vyčíslit.

299 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že posouzení důsledků dohod nebo jednání s ohledem na článek 81 ES s sebou nese nutnost zohlednění konkrétního rámce, do kterého se začleňují, zejména hospodářského a právního kontextu, ve kterém působí dotyčné podniky, povahy dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečných podmínek

fungování a struktury dotčeného trhu nebo trhů (rozsudek ASNEF-EQUIFAX a Administración del Estado, bod 106 výše, bod 49).

300 Krom toho přezkum dopadu kartelové dohody na trh nezbytně znamená uchýlit se k domněnkám. V tomto kontextu musí Komise zejména zkoumat, jaká by byla cena dotčeného výrobku, kdyby kartelová dohoda neexistovala. Přitom při přezkumu důvodů skutečného vývoje cen je nebezpečné spekulovat o příslušném podílu každého z těchto důvodů. Je třeba přihlédnout k objektivní okolnosti, že se z důvodu kartelové dohody o cenách dotyčné podniky právě vzdaly své svobody soutěžit v oblasti cen. Hodnocení vlivu vyplývajícího z jiných faktorů, než je toto dobrovolné rozhodnutí dotyčných účastníků kartelové dohody vzdát se soutěžení, je nezbytně založeno na rozumné pravděpodobnosti, kterou není možné přesně vyčíslit.

301 Proto, pokud nemá být kritérium bodu 1 A prvního pododstavce pokynů zbaveno svého užitečného účinku, nemůže být Komisi vytýkáno, že vycházela ze skutečného dopadu kartelové dohody, která má protisoutěžní účel, na trh, aniž by tento dopad kvantifikovala nebo k němu poskytla vyčíslené posouzení. V důsledku toho musí být skutečný dopad kartelové dohody na trh považován za dostatečně prokázaný, pokud je Komise schopna poskytnout konkrétní a důvěryhodné indicie, které s přiměřenou pravděpodobností ukazují, že kartelová dohoda měla na trh dopad.

302 V projednávaném případě ze shrnutí rozboru uskutečněného Komisí (viz body 534 až 538 odůvodnění napadeného rozhodnutí) vyplývá, že se opřela o několik nepřímých důkazů, aby učinila závěr ohledně existence skutečného účinku kartelové dohody na trh. Uvedla totiž skutečnost, že účastníci kartelové dohody zajišťovali veškerou nebo téměř veškerou nabídku sádrokartonových desek na čtyřech trzích, kterých se kartelová dohoda týkala. Měla rovněž za to, že jednotlivé prvky dohody byly uvedeny do praxe v rozsahu, ve kterém dotčené podniky zejména skutečně změnily své chování v důsledku schůzky v Londýně, a že dohodnuté výměny informací byly prováděny

během celého dotčeného období na hlavních trzích, a zejména na trzích ve Spojeném království a na německém trhu. Co se týče cen, doplnila odkazem na body 212 a 395 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že měly tendenci opět stoupat, nebo se alespoň stabilizovat, a že kontakty týkající se zvýšení cen byly skutečně spojeny se zveřejněním ceníkových cen později převzatých v rámci cen fakturovaných zákazníkům. Měla navíc za to, že podíly na trhu byly relativně stabilní během dotčeného období, stabilnější než během dřívějšího období od roku 1988 do roku 1992, které bylo dotčenými podniky kvalifikováno jako cenová válka, s odkazem na body 71, 196 a 289 odůvodnění napadeného rozhodnutí a jeho přílohu.

303 Jak skutečnost, že účastníci kartelové dohody měli většinu (nebo téměř většinu) dotčeného trhu, tak okolnost, že zjištěná ujednání byla specificky určena ke zvýšení cen na úroveň vyšší, než kterou by dosáhli bez nich, jsou indiciemi směřujícími k prokázání, že protiprávní jednání mohlo mít významné protisoutěžní účinky.

304 Komisi tedy nemůže být vytýkáno, že měla za to, že okolnost, že účastníci kartelové dohody měli velmi významnou část dotčeného trhu, byla významným faktorem, který musela zohlednit pro přezkoumání konkrétního dopadu kartelové dohody na trh. Nelze totiž popírat, že pravděpodobnost, že kartelová dohoda o cenách a stabilizaci trhu bude účinná, se zvyšuje s velikostí podílů na trhu, které zaujímají účastníci této kartelové dohody. I když je pravda, že tato okolnost sama o sobě neprokazuje existenci konkrétního dopadu, Komise v napadeném rozhodnutí nijak takovou příčinnou souvislost neprokázala, ale pouze ji zohlednila ze stejného titulu jako jiné skutečnosti.

305 Co se týče tvrzení Komise, podle kterého ceny měly skutečně tendenci stoupat, nebo se alespoň stabilizovat (bod 534 odůvodnění napadeného rozhodnutí), je třeba podotknout, že Komise nepředkládá statistiky ohledně vývoje cen, ale spokojuje se

s uvedením, že BPB a Lafarge ve svých odpovědích na oznámení námitek uvedly, že ceny na trhu ve Spojeném království a na trhu německém měly tendenci stoupat, nebo se alespoň stabilizovat.

306 V tomto ohledu je třeba uvést následující skutečnosti. Zaprvé, co se týče odpovědi společnosti Lafarge na oznámení námitek, z bodu 58 výše vyplývá, že Soud jen pro úplnost rozhodl ji odmítnout jako důkaz v neprospěch žalobkyně. Zadruhé, i když odpověď žalobkyně na oznámení námitek může být vykládána, jak to Komise tvrdí, tedy tak, že pro trh Spojeného království a německý trh žalobkyně sama připustila tendenci cen stoupat, nebo se alespoň stabilizovat, francouzský trh a trh Beneluxu tímto tvrzením nejsou pokryty. Zatřetí z odpovědi žalobkyně na oznámení námitek vyplývá, že tvrdila, že ceny uplatňované při prodejích od roku 1992 do roku 1998 zůstaly na stejné úrovni v konkrétních číslech ve Spojeném království a poklesly v Německu.

307 Nelze však od Komise vyžadovat, je-li prokázáno provádění kartelové dohody, aby systematicky prokazovala, že dohody skutečně umožnily dotyčným podnikům dosáhnout vyšší úrovně cen transakcí než té, která by nastala, kdyby kartelová dohoda neexistovala. Bylo by nepřiměřené vyžadovat takový důkaz, který by pohltil značné prostředky, vzhledem k tomu, že vyžaduje provedení hypotetických výpočtů založených na hospodářských modelech, jejichž přesnost je pouze obtížně ověřitelná soudcem a jejichž neomylná povaha není nijak dokázána (stanovisko generálního advokáta Mischa předcházející rozsudku Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Mo och Domsjö v. Komise, C-283/98 P, Recueil, s. I-9855, I-9858, bod 109).

308 V projednávaném případě z napadeného rozhodnutí a samotného přiznání žalobkyně vyplývá, že cenová válka skončila, čehož účinkem bylo pojmově zvýšení cen na vyšší úrovně než ty, které by převládaly v případě neexistence protiprávních ujednání.

309 Krom toho skutečnost, že byly kontakty týkající se zvýšení cen spojeny se zveřejněním ceníkových cen později převzatých v rámci cen fakturovaných zákazníkům (bod 534 odůvodnění napadeného rozhodnutí), měla ze své podstaty dopad na trh a na chování různých subjektů na straně nabídky i poptávky, přičemž tato oznámení ovlivnila průběh určování cen v tom smyslu, že oznámená cena sloužila jako referenční hodnota při individuálním vyjednávání o obchodních cenách se zákazníky (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Finnboard v. Komise, T-338/94, Recueil, s. II-1617, bod 342), kteří měli omezený prostor pro jednání o cenách (viz v tomto smyslu rozsudek LVM v. Komise, bod 234 výše, bod 745).

310 Stanovení ceny, i když pouze orientační, se navíc dotýká hospodářské soutěže tím, že umožňuje všem účastníkům kartelové dohody s přiměřenou mírou jistoty předvídat, jaká cenová politika bude sledována jejich soutěžiteli (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 1972, Vereeniging van Cementhandelaren v. Komise, 8/72, Recueil, s. 977, bod 21). Obecněji s sebou takové kartelové dohody přinášejí přímý zásah do základních parametrů hospodářské soutěže na dotčeném trhu (rozsudek ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, bod 270 výše, bod 675). Dotyční výrobci totiž tím, že vyjádřili společnou vůli uplatňovat určitou cenovou hladinu na své výrobky, už neurčují autonomně svou politiku na trhu, čímž porušují vnitřní koncepci ustanovení Smlouvy týkajících se hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudek BPB den Endracht v. Komise, bod 270 výše, bod 192).

311 Soud má tedy za to, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala konkrétní dopad dohody na dotčený trh, pokud jde o ceny.

312 Co se týče tvrzení Komise uvedeného v bodě 534 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého podíly na trhu zaznamenaly během dotčeného období relativní stabilitu z důvodu dotčeného protiprávního jednání, je třeba uvést, že toto tvrzení není potvrzeno. Z tabulky uvedené v příloze napadeného rozhodnutí, na kterou Komise odkazuje, se sice jeví, že podíly na trhu v období od roku 1992 do roku 1998 zůstaly relativně stabilní. Tato tabulka nicméně v případě neexistence údajů týkajících se situace na dotčeném trhu před dohodou právně dostačujícím způsobem neprokazuje, že stabilita, za předpokladu svého prokázání, byla důsledkem dotčeného protiprávního jednání.

313 Co se týče výměny informací, z ustálené judikatury vyplývá, že je třeba předpokládat, neexistuje-li důkaz o opaku, jehož předložení přísluší zúčastněným subjektům, že podniky, které jednají ve vzájemné shodě a které zůstávají na trhu aktivní, zohledňují při určování svého chování na trhu informace, které si vyměnily se svými konkurenty. Je tomu tak tím spíše, jestliže k jednání ve vzájemné shodě dochází pravidelně během dlouhého období, jako je tomu v projednávaném případě (viz rozsudek HFB a další v. Komise, bod 79 výše, bod 216 a citovaná judikatura).

314 Ve světle předchozích úvah Soud konstatuje, že Komise dostatečně prokázala účinky protiprávního jednání na dotčený trh, s výjimkou stability podílů na trhu. Vzhledem k závažnosti dotčených jednání a povaze trhu může být předpokládán rovněž účinek na francouzský trh a trh Beneluxu.

315 Je tedy třeba dále zkoumat, zda skutečnost, že Komise neprokázala všechny údajné účinky protiprávního jednání, má dopad na kvalifikaci protiprávního jednání jako velmi závažného jednání, a tedy na výši pokuty.

316 V tomto ohledu je třeba připomenout, že závažnost protiprávního jednání musí být zjištěna v závislosti na více skutečnostech, jakými jsou zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující účinek pokut, a to aniž by byl stanoven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, C-219/95 P, Recueil, s. I-4411, bod 33).

317 Soud rozhodl ve svém rozsudku Michelin v. Komise, bod 273 výše (body 258 a 259), že závažnost protiprávního jednání může být zjištěna s ohledem na povahu a účel zneužívajících chování a že podle ustálené judikatury mohou mít faktory vztahující se k účelu chování větší význam pro stanovení výše pokuty než faktory vztahující se k jeho účinkům.

318 Soudní dvůr tento přístup potvrdil, když rozhodl, že účinek protisoutěžního jednání není určujícím kritériem při stanovení přiměřené výše pokuty. Okolnosti týkající se úmyslného aspektu jednání mohou být důležitější než ty, které se týkají účinků jednání, zejména pokud se jedná o protiprávní jednání, které je ve své podstatě závažné, jako je určování cen a rozdělování trhů (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. října 2003, Thyssen Stahl v. Komise, bod 180 výše, bod 118).

319 Krom toho je třeba připomenout, že horizontální kartelové dohody o cenách byly vždy považovány za součást nejzávažnějších protiprávních jednání porušujících právo hospodářské soutěže Společenství (rozsudky Soudu Tate & Lyle a další v. Komise, bod 154 výše, bod 103, a ze dne 19. března 2003, CMA CGM a další v. Komise, T-213/00, Recueil, s. II-913, bod 262).

320 Nakonec je třeba rovněž zdůraznit, že Komise nepřiznala kritériu skutečného dopadu protiprávního jednání na trh rozhodující význam při stanovení výchozí částky pokuty.

Komise se totiž při svém posouzení opřela i o jiná hlediska, a to o zjištění, že protiprávní jednání musí být kvalifikováno jako velmi závažné pro svou samotnou povahu (body 528 až 530 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a že dotčeným zeměpisným trhem byla významná část trhu Společenství, zeměpisně a hodnotou, neboť představovala přibližně 80 % celkové hodnoty tohoto trhu (body 539 až 542 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

321 S ohledem na všechny předchozí úvahy tedy Komise správně kvalifikovala protiprávní jednání jako velmi závažné.

322 Soud má krom toho v rámci své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci ve světle předchozích úvah za to, že skutečnost, že účinky protiprávního jednání byly prokázány pouze částečně, nemůže zpochybnit posouzení výchozí částky pokuty stanovené na základě závažnosti, jak bylo Komisí uskutečněno.

K vymezení výchozí částky pokuty na základě závažnosti protiprávního jednání

– Argumenty účastnic řízení

323 Žalobkyně má za to, že podle bodu 1 A druhého pododstavce třetí odrážky pokynů může velmi závažné protiprávní jednání vést k uložení pokuty, jejíž možná výchozí částka může být vyšší než 20 milionů eur. Má za to, že s ohledem na toto ustanovení by

Komise měla vysvětlit, na základě jakého kritéria se rozhodla pro částku vyšší než 20 milionů eur. V případě neposkytnutí takového vysvětlení se uvedená částka bude jevit jako vybraná náhodou.

324 Žalobkyně tvrdí, že její pokuta je rovněž nepřiměřená a příliš vysoká vzhledem k jejímu obratu. Podotýká, že uložená pokuta představuje 18,1 % jejího obratu uskutečněného v Evropě s její výrobou sádrokartonových desek, 24,3 % jejího obratu uskutečněného s tímto výrobkem na čtyřech hlavních trzích a 44,4 % jejího obratu uskutečněného se stejným výrobkem ve Spojeném království a v Německu v roce 2001/2002. Její pokuta je krom toho příliš vysoká vzhledem k jejímu obratu ve srovnání s ostatními pokutami uloženými za stejné protiprávní jednání nebo srovnatelná protiprávní jednání.

325 Žalobkyně má za to, že pro přezkum přiměřenosti pokuty není nezajímavé srovnání s jinými věcmi. Táže se, jaký parametr umožňuje posoudit přiměřenost, jestliže nemůže tvrdit, že pokuta je nepřiměřená vzhledem k podobným a současným případům nebo vzhledem k jejímu obratu nebo obratu jiných podniků.

326 Žalobkyně dále tvrdí, že prodlení alespoň jednoho roku, se kterým Komise přijala napadené rozhodnutí, přispělo k tomu, že jí byla uložena pokuta mnohem vyšší než ta, která by jí byla pravděpodobně uložena, kdyby bylo uvedené rozhodnutí přijato koncem roku 2001, a nikoliv dne 27. listopadu 2002. Komise se v této době totiž snažila odvést pozornost veřejnosti od řady neúspěchů v určitém počtu věcí v oblasti spojování podniků, přičemž se tedy snažila získat maximální možný politický prospěch z uložení „těžkých pokut“ za tuto dohodu.

327 Komise tvrdí, že výchozí částky stanovené pro každý z podniků mají jasnou a přiměřenou vazbu mezi sebou a že závisí na závažnosti protiprávního jednání.

328 Komise uvádí, že důvody, které ji vedly ke stanovení výchozí výše pokuty na 80 milionů eur, jsou uvedeny v bodech 545 až 549 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tvrdí, že není povinna svou volbu odůvodnit více.

329 Komise tvrdí, že veškeré srovnání s pokutami uloženými v ostatních věcech nemá význam, neboť výši pokut vymezuje dle konkrétního případu a může každopádně zvýšit obecnou výši pokut v mezích stanovených nařízením č. 17, jestliže se to jeví nezbytné pro zajištění provádění politiky hospodářské soutěže. Komise předkládá tabulku výchozích částek pokut uložených ve věcech týkajících se trhů, jejichž hodnoty jsou nejvyšší, aby prokázala, že výchozí částka pokuty uložené žalobkyni není přísnější než pokut uložených v jiných věcech, a že naopak je mnohem méně vysoká, neboť je zohledněna velikost relevantního trhu. Zdůrazňuje však, že se nesnaží odůvodnit výchozí částku odkazem na tuto tabulku, která se týká pouze jedné ze skutečností zohledněných při posouzení výchozí částky.

330 Komise konečně tvrdí, že BPB ani neprokázala existenci příliš velkého prodlení s ohledem na složitost věci, ani neprokázala, že toto prodlení porušilo právo na obhajobu. Tvrzení BPB týkající se politické atmosféry jsou pouhými spekulacemi bez vztahu k otázce, zda byla uložená pokuta legální.

– Závěry Soudu

331 Co se týče dosahu povinnosti odůvodnění týkající se výpočtu pokut ukládaných za porušení pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže, je jednak třeba připomenout, že tento dosah musí být vymezen s ohledem na ustanovení druhého pododstavce čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, podle kterého se „při stanovení výše pokuty bere v úvahu závažnost a trvání daného porušení [protiprávního jednání]“. V tomto ohledu pokyny, jakož i sdělení o spolupráci obsahují orientační pravidla o prvcích posouzení, které Komise musí vzít v úvahu za účelem vymezení závažnosti a délky trvání protiprávního jednání (rozsudek Soudu ze dne 9. července 2003, Cheil Jedang v. Komise, T-220/00, Recueil, s. II-2473, bod 217). Za těchto podmínek jsou podstatné formální náležitosti, které povinnost odůvodnění představuje, splněny, jestliže Komise ve svém rozhodnutí uvedla posuzované skutečnosti, které musela vzít v úvahu v rámci použití těchto pokynů, případně sdělení o spolupráci, a které jí umožnily vymezit závažnost a dobu trvání protiprávního jednání pro účely výpočtu výše pokuty (výše uvedený rozsudek Cheil Jedang v. Komise, bod 218).

332 Je sice pravda, že Komise v projednávaném případě neuvedla jiné číselné údaje než ty, týkající se podílů dotčených podniků na trhu, na základě kterých stanovila výchozí částku pokuty uložené žalobkyni na 80 milionů eur.

333 Komisi však nenáleží na základě povinnosti odůvodnění uvést ve svém rozhodnutí číselné údaje týkající se způsobu výpočtu výše pokut (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, C-286/98 P, Recueil, s. I-9925, bod 66).

334 Uvedení číselných údajů týkajících se způsobu výpočtu výše pokut, ať je užitečnost takových údajů jakákoli, není nezbytné pro dodržení povinnosti uvést odůvodnění rozhodnutí, kterým se ukládají pokuty, přičemž musí být každopádně zdůrazněno, že se Komise nemůže zbavit své posuzovací pravomoci tím, že výlučně a mechanicky použije aritmetické vzorce (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. října 2003, Salzgitter v. Komise, C-182/99 P, Recueil, s. I-10761, bod 75).

335 Co se totiž týče odůvodnění stanovení výše pokut v absolutním vyjádření, je třeba připomenout, že pokuty představují nástroj politiky hospodářské soutěže Komise, která musí mít možnost disponovat prostorem pro uvážení při stanovení jejich výší, aby mohla nasměrovat jednání podniků ve smyslu dodržování pravidel hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 6. dubna 1995, Martinelli v. Komise, T-150/89, Recueil, s. II-1165, bod 59).

336 Navíc je důležité vyloučit, aby byly pokuty hospodářskými subjekty lehce předvídatelné. Kdyby totiž Komise měla povinnost uvést ve svém rozhodnutí číselné údaje týkající se způsobu výpočtu výše pokut, byl by narušen jejich odrazující účinek. Kdyby výše pokuty byla výsledkem výpočtu řídícího se jednoduchým aritmetickým vzorcem, podniky by měly možnost předvídat případnou sankci a srovnat ji s prospěchem, který by měly z porušení pravidel práva hospodářské soutěže.

337 V projednávaném případě je třeba uvést, že Komise v bodech 522 až 553 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla skutečnosti, které zohlednila pro výpočet výše pokut podle závažnosti protiprávního jednání každého dotčeného podniku. Z výše uvedených bodů odůvodnění však vyplývá, že Komise jasně a podrobně uvedla důvody, kterými se řídila, čímž žalobkyni umožnila seznámit se prvky posouzení zohledněnými pro vymezení závažnosti protiprávního jednání pro účely výpočtu výše pokuty a Soudu

vykonat jeho přezkum. Je tedy třeba učinit závěr, že napadené rozhodnutí splňuje povinnost odůvodnění, kterou má Komise na základě článku 253 ES.

338 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého je její pokuta nepřiměřená a příliš vysoká vzhledem k jejímu obratu, postačí připomenout, že vzhledem k tomu, že Komise není povinna provádět výpočet pokuty podle částek založených na obratu dotyčných podniků, není rovněž povinna zajistit v případě, že jsou pokuty ukládány několika podnikům podílejícím se na témže protiprávním jednání, aby jí vypočtené konečné částky pokut pro dotyčné podniky vyjadřovaly veškeré rozdíly mezi nimi, pokud jde o jejich celkový obrat nebo jejich obrat na relevantním výrobkovém trhu (rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 90 výše, body 255 a 312).

339 Krom toho právo Společenství neobsahuje obecně použitelnou zásadu, podle které musí být sankce přiměřená velikosti podniku na trhu výrobků, které tvoří předmět protiprávního jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 18. května 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, C-397/03 P, Sb. rozh. s. I-4429, bod 101).

340 Článek 15 odst. 2 nařízení č. 17 nevyžaduje ani, aby v případě, kdy jsou pokuty uloženy více podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání, výše pokuty uložené podniku malé nebo střední velikosti nepřesahovala v procentech obratu výši pokuty uložené větším podnikům. Z uvedeného ustanovení totiž vyplývá, že jak pro podniky malé a střední velikosti, tak pro podniky větší velikosti je třeba zohlednit, za účelem stanovení výše pokuty, závažnost a délku trvání protiprávního jednání. V případě, že Komise uloží podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání odůvodněné pokuty, každému z nich v poměru k závažnosti a délce trvání protiprávního jednání,

nelze jí vytýkat, že pro některé z těchto podniků byla pokuta v poměru k obratu vyšší než pokuta jiných podniků (rozsudek Soudu ze dne 20. března 2002, Dansk Rørindustri v. Komise, T-21/99, Recueil, s. II-1681, bod 203).

341 Argument žalobkyně, podle kterého je nepřiměřená povaha uložené pokuty zjevná, když se její pokuta srovná s pokutou uloženou jiným podnikům v podobných věcech, je rovněž třeba odmítnout. Komise totiž není povinna stanovit pokuty, které jsou přiměřené v poměru k obratu, a s dokonalou soudržností v poměru k pokutám stanoveným v jiných předchozích věcech.

342 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že předchozí rozhodovací praxe Komise sama o sobě neslouží jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže. Skutečnost, že Komise v minulosti uplatnila pokuty určité výše na určité typy protiprávních jednání, ji nemůže zbavit možnosti zvýšit tuto úroveň v mezích uvedených v nařízení č. 17, pokud je to nezbytné k zajištění uplatňování politiky hospodářské soutěže Společenství (rozsudek Musique diffusion française a další v.Komise, bod 278 výše, bod 109).

343 Je třeba dodat, že závažnost protiprávních jednání musí být stanovena v závislosti na více skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující účinek pokut, a to aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (rozsudek Ferriere Nord v. Komise, bod 316 výše, bod 33, a rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 275 výše, bod 236). Přitom relevantní údaje, jako jsou trhy, výrobky, země, podniky a dotčená období, se v každé věci liší. Z toho vyplývá, že Komise není povinna uložit podnikům pokuty, jejichž výše odpovídá stejným

procentním podílům příslušných obratů ve věcech srovnatelných z hlediska závažnosti protiprávních jednání (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 13. ledna 2004, JCB Service v. Komise, T-67/01, Recueil, s. II-49, body 187 až 189).

344 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soud má pravomoc posoudit přiměřenost výše pokut v rámci své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci, která je mu svěřena články 229 ES a 17 nařízení č. 17.

345 Soud má v projednávaném případě za to, že protiprávní jednání je velmi závažné s ohledem na některé skutečnosti, jak to Komise uvedla v bodech 534, 535 a 539 až 542 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Jedná se zejména o oligopolistický charakter trhu a skutečnost, že dotčené protiprávní jednání se týkalo veškeré nebo téměř veškeré nabídky sádrokartonových desek na čtyřech vnitrostátních trzích, které byly předmětem kartelové dohody. Velikost dotčeného trhu jak z hlediska zeměpisného, tak podle hodnoty byla krom toho značná. Čtyři dotčené trhy totiž byly hlavními trhy Společenství sádrokartonových desek a představovaly přibližně 80 % celkové hodnoty trhu Společenství, která dosáhla v posledním ukončeném roce protiprávního jednání výše 1,21 miliardy eur. Konečně s ohledem na povahu dotčeného výrobku dohoda nezbytně měla dopad na podstatnou část trhu stavebnictví, a ovlivnila tedy odvětví velmi důležité pro celé hospodářství.

346 Ostatně se nejeví, že by výchozí částka pokuty stanovená podle závažnosti protiprávního jednání v projednávaném případě byla přísnější než ta, která byla uložena v jiných věcech vzhledem k velikosti relevantního trhu. Toto srovnání však neznamená, že velikost relevantního trhu je nejlepším nebo jediným kritériem pro srovnání pokut uložených v případech jiných kartelových dohod. Srovnání mezi více kartelovými dohodami je totiž obtížné, neboť jednotlivé skutečnosti, které Komise může zohlednit, aby posoudila závažnost protiprávního jednání, jsou četné. Navíc, jak bylo připomenuto

v bodě 342 výše, takové srovnání každopádně může být uskutečněno pouze informativně, neboť rozhodovací praxe Komise nemůže tvořit právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže.

347 S ohledem na řadu skutečností, v důsledku kterých je protiprávní jednání v projednávaném případě velmi závažné (viz bod 345 výše), má Soud za to, že výchozí částka pokuty uložené žalobkyni stanovená podle závažnosti protiprávního jednání je přiměřená.

348 Konečně co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého by její sankce byla nižší, kdyby Komise správní řízení ukončila dříve, neboť obecnou úroveň sankcí zvýšila teprve nedávno, musí být zamítnut. I pokud by se připustilo, že obecná úroveň pokut byla během doby správního řízení zvýšena, totiž postačí připomenout, že skutečnost, že Komise v minulosti uplatnila pokuty určité výše na určité typy protiprávních jednání, ji nemůže zbavit možnosti zvýšit tuto úroveň v mezích uvedených v nařízení č. 17, pokud je to nezbytné k zajištění uplatňování politiky hospodářské soutěže Společenství, ale že naopak účinné uplatňování pravidel hospodářské soutěže Společenství vyžaduje, aby Komise mohla kdykoli přizpůsobit úroveň pokut potřebám této politiky (rozsudek Musique Diffusion française a další v. Komise, bod 273 výše, bod 109, a rozsudek ze dne 28. června 2005, Dansk Rorindustri a další v. Komise, bod 90 výše, bod 169).

349 Ze všeho předchozího vyplývá, že argumenty žalobkyně směřující k prokázání, že výchozí částka pokuty určená podle závažnosti protiprávního jednání byla nepřiměřená, musí být odmítnuty.

K délce trvání protiprávního jednání

Argumenty účastnic řízení

350 Žalobkyně má za to, že Komise nesprávně posoudila délku trvání namítaného protiprávního jednání na základě ojedinělých a odlišných událostí. Komise se nesprávně domnívá, že se dopustila protiprávního jednání, které trvalo od 31. března 1992 do 25. listopadu 1998, tedy 6 let a 7 měsíců, což představovalo dlouhodobé protiprávní jednání odůvodňující zvýšení výchozí částky pokuty o 65 %.

351 Žalobkyně tvrdí, že údajná protiprávní jednání se dělí do dvou oddělených období. První zahrnuje schůzku v Londýně a výměnu informací mezi p. [A] a bratranci rodiny Knauf od roku 1992 do začátku nebo poloviny roku 1993 a druhé zahrnuje výměny informací od poloviny nebo konce roku 1993 do roku 1998 uskutečněné p. [D] a generálními řediteli ostatních dotčených podniků. Tyto události nemají vztah k ostatním namítaným protiprávním jednáním, která se odehrála během období od roku 1994 do roku 1998, ani s výměnou údajů o prodejích ve Spojeném království od poloviny roku 1992 do února 1998.

352 Za těchto podmínek žalobkyně nadále tvrdí, že neexistuje komplexní a pokračující kartelová dohoda, a tvrdí, že v souladu s nařízením Rady (EHS) č. 2988/74 ze dne 26. listopadu 1974 o promlčení v záležitostech stíhání a výkonu práva v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství (Úř. věst. L 319, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 61) se protiprávní jednání, ke kterým došlo před obdobím pěti let, jehož konec odpovídá počátku šetření Komise, promlčují a nemohou být za ně uloženy pokuty.

353 Žalobkyně navíc zdůrazňuje, že p. [D] pokračoval ve výměnách informací v březnu a listopadu 1998, zatímco ona je v březnu 1998 zakázala. Žalobkyně má za to, že nemůže být odpovědná za činnosti zaměstnance, který jedná proti jejím instrukcím, a že ukončení protiprávního jednání mělo tedy být stanoveno na konec března 1998.

354 Žalobkyně dále tvrdí, že pokyny nejsou jasné ohledně toho, zda Komise může zohlednit části roků. Žalobkyně, která podporuje přísný výklad pokynů, má za to, že Komise mohla uložit nejvýše zvýšení výchozí částky o 60 %, místo 65 %, tedy 10 % za každý úplný rok protiprávního jednání.

355 Žalobkyně rovněž podotýká, že Komise by neměla vždy uplatnit zvýšení o 10 %, jak to automaticky učinila ve všech nedávných věcech kartelové dohody. Má za to, že by Komise měla při stanovení zvýšení pokuty zohlednit všechny relevantní okolnosti věci. Dodává, že taková byla praxe Komise v jejích rozhodnutích 98/273/ES ze dne 28. ledna 1998 v řízení podle článku [81 ES] (IV/35.733 – VW) (Úř. věst. L 124, s. 60), a 2002/190/ES ze dne 21. prosince 2000 v řízení podle článku 81 [ES] (věc COMP. F.1/35.918 – JCB) (Úř. věst. 2002, L 69, s. 1), jakož i ve věci Předizolované trubky, ve kterých zohlednila intenzitu protiprávního jednání během jednotlivých období.

356 Komise má za to, že argumenty uvedené společností BPB jsou novým pokusem zpochybnit jediné, komplexní a pokračující protiprávní jednání, jak jej konstatovala v napadeném rozhodnutí.

357 Co se týče jednání p. [D], Komise má za to, že není povinna rozlišovat mezi jednotlivými útvary podniku, z nichž některé se aktivně účastnily dohody, zatímco jiné se snažily ji ukončit.

358 Podle Komise není nikde v pokynech uvedeno, že se musí omezit na zvýšení výše pokut za úplné roky protiprávního jednání. Vysvětluje, že riziko vysokého zvýšení podle délky trvání protiprávního jednání nezbytně posiluje podnět toto jednání oznámit nebo s ní spolupracovat. Opačný přístup by byl totiž proti jejímu prohlášenému cíli zvýšit pokuty podle délky trvání protiprávního jednání.

Závěry Soudu

359 Argumenty žalobkyně směřující k prokázání, že se jedná o oddělená protiprávní jednání, z nichž část je z tohoto důvodu promlčena, odpovídají těm, které byly uvedeny v rámci třetího žalobního důvodu. Vzhledem k tomu, že Soud tedy již konstatoval, že se Komise nedopustila žádného pochybení tím, že měla za to, že se jedná o jediné a pokračující protiprávní jednání, argumenty žalobkyně musí být odmítnuty.

360 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého by její účast na protiprávním jednání byla již ukončena koncem března 1998, kdyby p. [D] neporušil instrukce, ten není relevantní. Podnik – to znamená hospodářská jednotka zahrnující osobní, hmotné a nehmotné prvky (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 1962, Mannesmann v. Vysoký úřad, 19/61, Recueil, s. 675, 705 a 706) – je řízen orgány stanovenými jeho právním statutem a každé rozhodnutí, které mu ukládá pokutu, může být určeno statutárnímu řídícímu orgánu podniku (správní rada, představenstvo, předseda, ředitel atd.). Pravidla hospodářské soutěže by byla snadno obcházena, kdyby se od Komise,

když se zabývá protiprávním chováním podniku, vyžadovalo, aby vždy ověřila a prokázala, kdo je autorem jednotlivých úkonů, čímž by mohlo být zabráněno ukládání sankcí podniku, který měl prospěch z kartelové dohody.

361 Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého pokyny nejsou jasné ohledně toho, zda Komise může zohlednit části roku, postačí konstatovat, že nic v pokynech nezakazuje zohlednění skutečné délky trvání protiprávního jednání v rámci výpočtu výše pokuty. Takový přístup je zcela logický a rozumný a spadá každopádně do posuzovací pravomoci Komise.

362 Co se týče zpochybnění žalobkyní skutečnosti, že Komise automaticky uplatnila nejvyšší sazbu 10 % za rok, je třeba připomenout, že i když bod 1 B první pododstavec třetí odrážka pokynů nestanoví automatické zvýšení o 10 % za rok pro dlouhodobá protiprávní jednání, ponechává v tomto ohledu Komisi prostor pro posouzení (rozsudek Cheil Jedang v. Komise, bod 331 výše, bod 134).

363 Komise v projednávaném případě v bodě 554 odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatovala, že se BPB dopustila protiprávního jednání v délce šesti let a sedmi měsíců, tedy dlouhé doby ve smyslu pokynů, a zvýšila tak výši pokuty uplatněnou na základě závažnosti protiprávního jednání o 65 %. Z toho vyplývá, že Komise dodržela pravidla, která si uložila v pokynech. Soud má navíc za to, že zvýšení o 65 % s ohledem na délku trvání protiprávního jednání není v projednávaném případě nepřiměřené.

364 Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého Komise nezohlednila rozdílnou intenzitu protiprávního jednání během dotčeného období, je třeba připomenout, že zvýšení se uskutečňuje použitím určitého procentního podílu výchozí částky, která je stanovena podle závažnosti celého protiprávního jednání, která tak již odráží různou intenzitu protiprávního jednání. Nebylo by tedy logické zohlednit pro zvýšení této částky z důvodu délky trvání protiprávního jednání rozdíl v intenzitě protiprávního jednání během dotčeného období.

365 V rozsahu, v němž BPB tvrdí, že Komise uplatnila v jiných věcech týkajících se omezení podobné povahy a délky trvání zvýšení na základě délky trvání protiprávního jednání nižší než to, které uplatnila v projednávaném případě, postačí zdůraznit, že dřívější rozhodovací praxe Komise nevytváří sama o sobě právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže, neboť ten je definován pouze nařízením č. 17, a že krom toho subjekty nemohou vložit legitimní očekávání v zachování existující situace, neboť ta může být Komisí v rámci její posuzovací pravomoci změněna (rozsudek ze dne 28. června 2005, Dansk Rorindustri a další v. Komise, bod 90 výše, bod 171).

366 Z toho vyplývá, že výtka týkající se nesprávnosti zvýšení výše pokuty na základě délky trvání protiprávního jednání musí být zamítnuta.

K opakování protiprávního jednání

Argumenty účastnic řízení

367 Žalobkyně má za to, že zvýšení základní částky pokuty o 50 %, tedy 66 milionů eur, z důvodu opakování protiprávního jednání je příliš vysoké a nepřiměřené.

368 Žalobkyně zaprvé tvrdí, že úloha, kterou její dceřiná společnost sehrála v dřívějším protiprávním jednání, byla malá a pasivní [rozhodnutí Komise 94/601/ES ze dne 13. července 1994 v řízení podle článku [81ES] (IV/C/33.833 – Karton) (Úř. věst. L 243, s. 1)]. Pokuta nakonec uložená její dceřiné společnosti tedy byla pouze 750 000 eur. Krom toho dřívější protiprávní jednání bylo sankcionováno více než osm let před zveřejněním napadeného rozhodnutí. Žalobkyně tvrdí, že Komise nemůže mechanicky stanovit zvýšení na základě existence dřívějšího protiprávního jednání. Měla by zohlednit všechny okolnosti dřívějšího protiprávního jednání: jeho povahu, okolnosti, za kterých bylo provedeno, dobu, která uplynula, a uloženou sankci. Žalobkyně odkazuje na četné právní řády, aby ukázala, že povaha každého dřívějšího protiprávního jednání a doba, která uplynula od okamžiku, kdy bylo provedeno, jsou zohledněny, když soud zamýšlí zvýšit sankci z důvodu opakování protiprávního jednání.

369 Žalobkyně zadruhé tvrdí, že Komise nemůže pokutu zvýšit z důvodu opakování protiprávního jednání, když jsou první a druhé protiprávní jednání současná. Rozhodnutí ve věci Karton (viz bod 368 výše) bylo v projednávaném případě přijato dne 13. července 1994, a zvýšení o 50 % tedy mělo být uplatněno až od této doby. Podle žalobkyně by tedy zvýšení mělo být v důsledku toho sníženo na 43,7 milionů eur. Zohledněním situace z jiného hlediska by se měla přitěžující okolnost uplatnit pouze na pokutu zvýšenou na základě délky trvání protiprávního jednání od července 1994. V tomto případě by byla částka doplněná na základě přitěžujících okolností 56 milionů eur.

370 Žalobkyně zatřetí tvrdí, že zvýšení je příliš vysoké a nepřiměřené, neboť překračuje výchozí částku pokuty uložené společnostem Knauf, Lafarge a Gyproc na základě závažnosti protiprávního jednání.

371 Začtvrté žalobkyně tvrdí, že zvýšení překročilo snížení o 30 %, které jí bylo poskytnuto na základě uznání její spolupráce s Komisí v projednávané věci. Má za to, že snížení

poskytnutá na základě spolupráce by měla být skutečná a nebýt neutralizována z důvodu zvýšení pro opakování protiprávního jednání.

372 Zapáté žalobkyně tvrdí, že existuje pouze jediné rozhodnutí Komise, rozhodnutí týkající se British Sugar (viz bod 264 výše), ve kterém bylo zvýšení vyšší, tedy 75 % základní částky, a že v této věci bylo zvýšení založeno na roli podněcovatele, kterou British Sugar měla v prvním protiprávním jednání. Má za to, že vzhledem k okolnostem této věci, jakož i vzhledem k rozhodnutí Komise 2002/405/ES ze dne 20. června 2001 v řízení podle článku 82 [ES] (COMP/E-2/36.041/PO – Michelin) (Úř. věst. 2002, L 143, s. 1) zvýšení o 50 %, které na ni bylo uplatněno, je příliš vysoké.

373 Žalobkyně konečně tvrdí, že Komise na ni uplatnila stejné zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání jako na Lafarge, i když protiprávní jednání, kterého se posledně uvedená dopustila v rámci věci, ve které bylo vydáno rozhodnutí Komise 94/815/ES ze dne 30. listopadu 1994 v řízení podle článku [81 ES] (Věc IV/33.126 a 33.322 – Cement) (Úř. věst. L 343, s. 1), bylo závažnější než protiprávní jednání sankcionované ve věci Karton. Žalobkyně má za to, že Komise měla zohlednit existující rozdíl mezi oběma dřívějšími kartelovými dohodami, zejména významnou roli Lafarge, dlouhou délku trvání kartelové dohody, které se účastnila, a skutečnost, že jí byla uložena pokuta ve výši 14,9 milionů eur za toto protiprávní jednání. Komise opomenutím zohlednit tyto rozdíly a uložením stejného zvýšení o 50 % oběma podnikům porušila zásadu rovného zacházení.

374 Komise považuje recidivu za přitěžující okolnost v rozsahu, ve kterém se dotčený podnik dopustí nového protiprávního jednání, zatímco již byl sankcionován za

protiprávní jednání stejného typu, a byl tedy jasně upozorněn, že toto jednání bylo protiprávní a nemělo být opakováno.

375 Co se týče argumentu žalobkyně, že první a druhé protiprávní jednání jsou současná a že zvýšení mělo být uplatněno v důsledku toho, Komise tvrdí, že toto tvrzení nezohledňuje skutečnost, že zvýšení má sankcionovat vůli podniku porušit pravidla hospodářské soutěže, zatímco sankce mu již byly v minulosti uloženy.

376 Otázka, zda zvýšení z důvodu opakování bude vyšší, nebo nižší než výchozí výše pokuty uložené jiným podnikům nebo vzhledem ke snížení poskytnutému z důvodu spolupráce BPB, není nijak relevantní.

377 BPB podle Komise doplnila výtku, která nebyla zahrnuta v její žalobě, tedy že Komise měla zohlednit dobu, která uplynula od předchozího protiprávního jednání, ke kterému podle repliky došlo „více než osm let před zveřejněním rozhodnutí v projednávaném případě“. Tato výtka je nepřípustná na základě čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu.

Závěry Soudu

378 Z judikatury vyplývá, že zohlednění přitěžujících okolností při stanovení výše pokuty je v souladu s úkolem Komise zajistit soulad s pravidly hospodářské soutěže (rozsudek

Soudního dvora ze dne 29. června 2006, SGL Carbon v. Komise, C-308/04 P, Sb. rozh. s. I-5977, bod 71).

379 Případné opakování protiprávního jednání je uvedeno mezi skutečnostmi, které mají být zohledněny při analýze závažnosti dotčeného protiprávního jednání (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 36 výše, bod 91).

380 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého Komise správně nezohlednila všechny okolnosti dřívějšího protiprávního jednání, ten musí být zamítnut.

381 Nejprve, co se týče doby, která uplynula mezi oběma protiprávními jednáními, je nesporné, že první protiprávní jednání bylo sankcionováno poté, kdy započalo předmětné protiprávní jednání.

382 V souladu s ustálenou judikaturou má Komise posuzovací pravomoc, pokud jde o výběr skutečností, které zohledňuje pro účely stanovení výše pokut, jako jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující účinek pokut, a to aniž by bylo nutné sestavit závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (usnesení Soudního dvora ze dne 25. března 1996, SPO a další v. Komise, C-137/95 P, Recueil, s. I-1611, bod 54, a rozsudek ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, C-219/95 P, Recueil, s. I-4411, bod 33).

383 Je třeba zdůraznit, že zjištění a posouzení zvláštních charakteristických znaků opakování protiprávního jednání je součástí uvedené pravomoci Komise a že posledně jmenovaná nemůže být v rámci tohoto zjišťování vázána případnou promlčecí lhůtou. Opakování protiprávní jednání totiž představuje důležitou skutečnost, kterou má Komise posoudit, jelikož její zohlednění sleduje účel motivovat podniky, které mají sklony k porušování pravidel práva hospodářské soutěže, aby změnily své jednání. Komise tudíž může v každém případě přihlédnout k příznakům potvrzujícím existenci takových sklonů, včetně například doby, která uplynula mezi dotčenými protiprávními jednáními.

384 V tomto ohledu je třeba uvést, že Soud měl za to, že menší časový úsek než deset let mezi konstatováním obou protiprávních jednání svědčil o náchylnosti podniku nevyvozovat odpovídající důsledky z konstatování, že se dopustil protiprávního jednání porušujícího pravidla hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, body 354 a 355).

385 Historie protiprávních jednání konstatovaných vůči žalobkyni v projednávaném případě *a fortiori* svědčí o její náchylnosti nevyvozovat odpovídající důsledky z konstatování, že porušila pravidla hospodářské soutěže, neboť vzhledem k tomu, že již byla předmětem dřívějších opatření Komise v rámci rozhodnutí ve věci Karton, nadále se během více než čtyř let aktivně účastnila dotčené kartelové dohody poté, co jí bylo uvedené rozhodnutí oznámeno.

386 Za těchto podmínek není nutné zkoumat argument Komise namítající nepřípustnost argumentu žalobkyně týkajícího se doby, která uplynula mezi sankcí za první protiprávní jednání a zveřejněním napadeného rozhodnutí.

387 Dále, co se týče charakteristických rysů dřívějších jednání, pojem „opakování protiprávního jednání“ nutně nepředpokládá předchozí uložení peněžité sankce, ale pouze předchozí konstatování porušení práva hospodářské soutěže Společenství (rozsudek Groupe Danone v. Komise, bod 384 výše, bod 363).

388 Zohlednění opakování protiprávního jednání totiž směřuje k nabádání podniků, které projevily sklony porušovat pravidla hospodářské soutěže, aby změnily své jednání, jestliže se jeví, že předchozí konstatování jejich protiprávního jednání nestačilo k předcházení opakování protiprávního jednání. Skutečností určující opakování protiprávního jednání tedy není předchozí uložení pokuty a *a fortiori* její výše, ale předchozí konstatování protiprávního jednání.

389 Žalobkyně konečně ani netvrdí, že protiprávní jednání, za které byla její dceřiná společnost sankcionována v rámci věci Karton, není protiprávním jednáním stejného typu jako protiprávní jednání dotčené v projednávaném případě.

390 Komise se tedy nedopustila pochybení tím, že měla v projednávaném případě za to, že zvláštní okolnosti věci, zejména skutečnost, že stejný podnik již byl shledán odpovědným za protiprávní jednání, a že i přes toto konstatování a uloženou sankci pokračoval v účasti na podobném protiprávním jednání porušujícím ustanovení Smlouvy, jsou znaky zakládajícími opakování protiprávního jednání.

391 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého Komise může zvýšit pokutu z důvodu opakování protiprávního jednání, když první a druhé protiprávní jednání jsou současná, až od přijetí prvního rozhodnutí, kterým se ukládá sankce za jedno ze dvou protiprávních jednání, ten musí být zamítnut.

392 Je sice pravda, že politika ukládání sankcí za opakování protiprávního jednání má užitečný účinek na pachatele protiprávního jednání pouze v rozsahu, ve kterém jej hrozba přísnější sankce v případě nového protiprávního jednání může nabádat ke změně jeho jednání. Zohlednění opakování protiprávního jednání je totiž odůvodněno potřebou dalšího odrazení, o kterém svědčí skutečnost, že konstatování dřívějšího protiprávního jednání nestačilo k zabránění opakování protiprávního jednání. Opakované protiprávní jednání je tedy nezbytně pozdějšího data, než je konstatování a sankcionování prvního protiprávního jednání, neboť se vysvětluje skutečností, že tato sankce nebyla dostatečně odrazující.

393 Soud v tomto ohledu v rozsudku ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, bod 270 výše, měl za to, že rozhodnutí Komise bylo stiženo nesprávným právním posouzením v rozsahu, ve kterém zvýšení pokuty uložené Thyssen Stahl AG bylo odůvodněno úvahami, že jí Komise již uložila sankci za podobná protiprávní jednání rozhodnutím 90/417/ESUO ze dne 18. července 1990 v řízení podle článku 65 Smlouvy o ESUO, týkajícím se dohody a jednání ve vzájemné shodě evropských výrobců za studena válcovaných plochých výrobků z korozivzdorné oceli (Úř. věst. L 220, s. 28), zatímco v uvedené věci předcházela větší část období protiprávního jednání, od 30. června 1988 do konce roku 1990, namítaného vůči Thyssen Stahl, době přijetí uvedeného rozhodnutí (body 617 až 625).

394 Oproti věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, bod 270 výše, v níž k větší části protiprávního jednání došlo před prvním rozhodnutím, v projednávaném případě se BPB nadále účastnila dotčené dohody po dobu více než čtyř let po rozhodnutí přijatém ve věci Karton.

395 Jak bylo připomenuto v bodě 382 výše, posouzení zvláštních charakteristik opakování protiprávního jednání závisí na posouzení okolností konkrétního případu Komisí v rámci její posuzovací pravomoci.

396 Za okolností projednávaného případu má Soud za to, že Komise nepřekročila svou posuzovací pravomoc tím, že měla za to, že skutečnost, že BPB pokračovala po prvním konstatování protiprávního jednání v účasti na podobném protiprávním jednání porušujícím stejné ustanovení Smlouvy po dobu více než čtyř let, byla znakem zakládajícím opakování protiprávního jednání, a z tohoto důvodu tedy zvýšila pokutu.

397 Co se týče úrovně tohoto zvýšení, Soud připomíná, že Komise má za účelem stanovení výše pokuty k dispozici posuzovací pravomoc a že v tomto ohledu není povinna používat přesný matematický vzorec (rozsudek Michelin v. Komise, bod 273 výše, bod 292).

398 Navíc z hlediska odrazení je opakování protiprávního jednání okolností, která odůvodňuje značné zvýšení základní částky pokuty. Je totiž důkazem, že dříve uložená sankce nebyla dostatečně odrazující (rozsudek Michelin v. Komise, bod 273 výše, bod 293).

399 Pokud jde o sazbu zvýšení uplatněnou v projednávaném případě, Soud má za to, že je přiměřená. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že rozhodnutí přijaté ve věci Karton a napadené rozhodnutí se týkají podobných protiprávních jednání. Důsledky tohoto zjištění nemohou být zpochybněny tvrzením žalobkyně, podle kterého byla úloha její dceřiné společnosti ve věci Karton malá a pasivní. Důležitá je totiž skutečnost, že i přes konstatování porušení práva hospodářské soutěže Společenství jej dotčený podnik nadále porušoval. Komise za těchto okolností byla oprávněna zvýšit základní částku pokuty o 50 %, aby nasměrovala jednání žalobkyně k dodržování pravidel Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže.

400 V rozsahu, ve kterém se argumentace žalobkyně směřující k prokázání, že zvýšení z titulu opakování protiprávního jednání nebylo přiměřené, v podstatě opírá o skutečnost, že částka zvýšení v absolutním vyjádření, tedy 66 milionů eur, je nepřiměřená, musí být zamítnuta.

401 Při stanovení zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání se Komise totiž může omezit na přezkum otázky, jaký by byl přiměřený procentní podíl, aniž by zohlednila v absolutní hodnotě vyjádřené zvýšení základní částky pokuty, ke které uplatnění tohoto procentního podílu vede. Pokud procentní podíl zvýšení není nadměrný, částka zvýšení v absolutním vyjádření je pouze matematickým důsledkem uplatnění tohoto procentního podílu na základní částku, jejíž přiměřenost vzhledem k závažnosti a délce trvání dotčeného protiprávního jednání byla předmětem odděleného přezkumu.

402 Zvýšení o 50 % základní částky pokuty žalobkyně z důvodu opakování protiprávního jednání tedy není nepřiměřené.

403 Co se týče dřívější praxe Komise, žalobkyně uplatňuje, že existuje pouze jediné rozhodnutí Komise, a to protiprávní jednání týkající se věci British Sugar, ve kterém bylo zvýšení vyšší (75 %), a že v této věci bylo zvýšení založeno na roli podněcovatele, kterou British Sugar měla v prvním protiprávním jednání. Má za to, že vzhledem k okolnostem této věci je zvýšení o 50 %, které na ni bylo uplatněno, příliš vysoké.

404 Co se týče srovnání uskutečněných s jinými vydanými rozhodnutími, ve kterých Komise uložila pokuty za porušení pravidel hospodářské soutěže, tato rozhodnutí mohou být relevantní s ohledem na dodržování zásady rovného zacházení, pouze je-li prokázáno, že skutkové okolnosti věcí týkajících se těchto jiných rozhodnutí jsou

shodné s těmi v projednávaném případě (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 13. ledna 2004, JCB Service v. Komise, bod 343 výše, bod 187).

405 Žalobkyně však neuvedla dostačující skutečnosti umožňující dospět k závěru, že tyto podmínky byly v projednávaném případě splněny. Zejména je třeba konstatovat, že neuvádí rozhodnutí současná s rozhodnutím v dotčené věci, ve kterých Komise uplatnila procentní podíl zvýšení nižší za podobné okolnosti jako v projednávaném případě. Pokud jde o odkaz na rozhodnutí Michelin, ve kterém byla společnost Michelin sankcionována z důvodu opakování protiprávního jednání za systém slev směřující k věrnostnímu upoutání prodejců, jasně se jedná o odlišné okolnosti, než jsou ty v projednávané věci, neboť takový systém slev nemůže být přirovnán, co se týče závažnosti porušení práva hospodářské soutěže Společenství, k tajné kartelové dohodě týkající se cen a stabilizace trhu o významné hodnotě.

406 Každopádně pouhá skutečnost, že Komise v jiném rozhodnutí zvýšila odlišně základní výši z důvodu opakování protiprávního jednání, neznamená, že byla povinna uplatnit stejný procentní podíl zvýšení v napadeném rozhodnutí. Dřívější rozhodovací praxe Komise totiž sama o sobě neslouží jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže, neboť ten je stanoven pouze v nařízení č. 17 (rozsudek Michelin v. Komise, bod 273 výše, bod 292).

407 Žalobkyně rovněž tvrdí, že zvýšení je příliš vysoké a nepřiměřené, neboť překračuje výchozí částku pokuty uložené společnostem Knauf, Lafarge a Gyproc na základě závažnosti protiprávního jednání.

408 Tato argumentace není relevantní. Vzhledem k tomu, že pokuta BPB byla stanovena správně a zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání je přiměřené, skutečnost, že je částka zvýšení v absolutní hodnotě vyšší než výchozí částka pokut uložených ostatním účastníkům kartelové dohody, je pouze matematickým důsledkem zvýšení bez jakéhokoliv vztahu s výší ostatních pokut.

409 Žalobkyně dále tvrdí, že zvýšení překročilo snížení o 30 %, které jí bylo poskytnuto na základě uznání její spolupráce s Komisí v projednávané věci.

410 Tento argument rovněž není relevantní. Jedná se o dvě odlišná stadia stanovení výše pokuty.

411 Konečně žalobkyně tvrdí, že na ni Komise uplatnila stejné zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání jako na Lafarge, i když protiprávní jednání, kterého se posledně uvedená dopustila v rámci věci Cement, bylo závažnější než jednání sankcionované ve věci Karton.

412 Tento argument rovněž není opodstatněn. Jak bylo vysvětleno výše, vzhledem k tomu, že zvýšení z důvodu opakování protiprávního jednání je totiž spojeno s přitěžující okolností vlastní dotčenému podniku, skutečnost, že vlastnosti dřívějšího protiprávního jednání, kterého se Lafarge dopustila, nejsou podobné jako vlastnosti dřívějšího protiprávního jednání přičteného žalobkyni, není relevantní. Relevantní je okolnost, že se oba podniky předtím účastnily velmi závažných protiprávních jednání, avšak že i přes konstatování těchto protiprávních jednání neukončily svou účast na protiprávním jednání sankcionovaném v projednávaném případě.

413 Ze všeho předchozího vyplývá, že argumenty žalobkyně týkající se zohlednění opakování musí být zamítnuty.

K polehčujícím okolnostem

Argumenty účastnic řízení

414 Žalobkyně má za to, že Komise měla snížit výši pokuty z důvodu opatření přijatých před a po jejím šetření. Tvrdí, že Komise nesprávně považovala její úsilí jako neúčinné. Odmítnutí Komise uznat její úsilí je v rozporu se zásadami rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání.

415 Žalobkyně zaprvé tvrdí, že na základě tvrzení obsažených v anonymním dopise využila služeb nezávislých právních poradců, aby vedla vlastní šetření (dále jen „projekt Alpha"). Na základě závěrů projektu Alpha správní rada žalobkyně zavedla formálnější program slučitelnosti s právem hospodářské soutěže, v jehož rámci přijala zásadní prohlášení o souladu, které členové správní rady, ostatní vedoucí pracovníci a dotčení zaměstnanci museli podepsat. Žalobkyně se rovněž rozhodla ukončit veškeré výměny informací a pověřila advokátní kancelář, aby jí pomohla vypracovat a uplatnit různé další prvky jejího formálního programu slučitelnosti.

416 Žalobkyně zadruhé tvrdí, že po zahájení šetření Komisí prokázala jí přijatá opatření vysokou úroveň spolupráce. Žalobkyně umožnila pracovníkům Komise provádějícím

šetření volný přístup ke svým obchodním dokumentům a počítačům. Krom toho poskytla požadované dokumenty a p. [D] přesně odpověděl na otázky položené Komisí. Navíc Komisi předložila ve své odpovědi na druhou žádost o poskytnutí informací informace, o kterých posledně uvedená předem vůbec nevěděla. Žalobkyně má za to, že z důvodu jejího úsilí pro ukončení protiprávního jednání před samotným zahájením šetření Komisí a její dobrovolné spolupráce během nich by měla být výše její pokuty více snížena.

417 Žalobkyně odmítá argument Komise, podle kterého zničila nebo zastírala důkazy. Uvádí, že tato tvrzení se nezakládají na žádném důkazu. Zdůrazňuje, že i když některé dokumenty byly v rámci projektu Alpha vyjmuty, přípis připomínající jejich vyjmutí byl ponechán ve spise.

418 Zatřetí, co se týče skutečnosti, že její generální ředitel, p. [D], překročil pokyny správní rady a pokračoval ve výměně informací bez jejího vědomí a vědomí všech zaměstnanců, žalobkyně má za to, že nemůže být považována za odpovědnou za jeho aktivity, zejména z důvodu jeho nezávislého postavení. Žalobkyně krom toho tvrdí, že jakmile bylo zjištěno pokračování p. [D] v uvedených výměnách, musel přímo bez jakékoli kompenzace odstoupit ze své funkce. Žalobkyně zdůrazňuje, že nesplnění jejích pokynů p. [D] bylo jediným neúspěchem úsilí uskutečněných pro ukončení protiprávního jednání. Komise tedy nemůže tvrdit, že jí přijatá opatření byla neúčinná.

419 Začtvrté, žalobkyně tvrdí, že vystoupila ze systému výměny informací v dubnu 1998. Pokud by tedy nedošlo k úmyslnému porušení pokynů její správní rady p. [D], soulad s pravidly hospodářské soutěže by byl úplný od března 1998. Krom toho má právo na snížení pokuty za ukončení protiprávního jednání bezprostředně po zásahu Komise.

420 Zapáté, žalobkyně má za to, že neměla prospěch z protiprávního jednání. Ceny zůstaly na stejné úrovni v reálné hodnotě ve Spojeném království a poklesly v Německu, zatímco její náklady se zvýšily. Krom toho její podíl na každém ze čtyř relevantních trhů byl v roce 1998 nižší než v roce 1992 a její obrat dosáhl až v roce 1997/1998 úrovně, kterou měl v roce 1991/1992. Navíc by se ceny každopádně ustálily v důsledku ukončení cenové války. Žalobkyně má za to, že jestliže Komise může zvýšit pokutu z důvodu prospěchu dosaženého v důsledku protiprávního jednání, měla by rovněž zohlednit neexistenci jakéhokoliv zisku z protiprávního jednání, aby snížila výši pokuty.

421 Komise zpochybňuje argumenty žalobkyně.

422 Má za to, že BPB ve své replice uvádí nový argument, aby se domohla snížení výše pokuty z důvodu, že ukončila protiprávní jednání po šetření vedeném jejími službami ke konci roku 1998. Tento nový argument je v tomto stadiu řízení nepřípustný. Není krom toho opodstatněný, neboť Komise není obecně povinna ani uplatnit pokračování v protiprávním jednání jako přitěžující okolnost, ani považovat ukončení protiprávního jednání za polehčující okolnost.

Závěry Soudu

423 Zaprvé, co se týče opatření přijatých žalobkyní k zabránění novým porušením ze strany svých zaměstnanců (propuštění vyšších vedoucích pracovníků, kteří se podíleli na protiprávních jednáních, jakož i zavedení interních programů slučitelnosti s pravidly

hospodářské soutěže a iniciativy informování zaměstnanců v tomto ohledu), je třeba uvést, že i když je jistě důležité, že podnik přijímá opatření k zabránění novým porušením práva hospodářské soutěže Společenství v budoucnu ze strany svých zaměstnanců, tato skutečnost však nemění nic na existenci konstatovaného protiprávního jednání. Z toho vyplývá, že ze samotné skutečnosti, že Komise ve své rozhodovací praxi zohlednila zavedení programu slučitelnosti s právem hospodářské soutěže jako polehčující okolnost, nelze dovozovat její povinnost postupovat v projednávaném případě stejně (rozsudek Soudu ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, bod 280).

424 Komise tedy není povinna považovat takovou skutečnost za polehčující okolnost, pokud dodrží zásadu rovného zacházení, která stanoví, že v tomto bodě nemůže posoudit věc rozdílně ve vztahu k podnikům, kterým je určeno stejné rozhodnutí (rozsudek ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 423 výše, bod 281). Z napadeného rozhodnutí však nijak nevyplývá, že Komise v tomto bodě provedla rozdílné posouzení ve vztahu ke čtyřem dotčeným podnikům, což žalobkyně ostatně netvrdí.

425 Žalobkyně zadruhé tvrdí, že opatření, která přijala po zahájení šetření Komisí, prokázala vysokou úroveň spolupráce, a že výše její pokuty by tedy měla být ještě snížena. Tyto argumenty však splývají s otázkou, zda Komise správně zohlednila spolupráci žalobkyně v rámci sdělení o spolupráci. Spolupráce žalobkyně ve správním řízení bude tedy přezkoumána dále, avšak není polehčující okolností odůvodňující jiné snížení než to, které je poskytováno na základě sdělení o spolupráci.

426 Je však třeba připomenout, že možnost poskytnout podniku, který spolupracoval s Komisí v řízení zahájeném pro porušení pravidel hospodářské soutěže, snížení pokuty mimo rámec stanovený sdělením o spolupráci je uznán pokyny, jejichž bod 3 šestá odrážka stanoví zohlednění z důvodu polehčujících okolností „účinné spolupráce podniku při řízení, mimo oblast působnosti [oznámení o spolupráci]“.

427 V rozsahu, ve kterém však projednávaná výtka musí být vykládána jako směřující k určení, že Komise měla žalobkyni na základě tohoto ustanovení přiznat další snížení pokuty, je třeba konstatovat, že protiprávní jednání, která jsou předmětem projednávané věci, spadají do působnosti sdělení o spolupráci, jehož bod A odst. 1 první pododstavec odkazuje na tajné kartelové dohody, jejichž předmětem je určování cen, výrobních nebo prodejních kvót, rozdělení trhů nebo zákaz dovozu či vývozu. Žalobkyně proto nemůže Komisi platně vytýkat, že nevzala v úvahu stupeň její spolupráce jako polehčující okolnost mimo právní rámec sdělení o spolupráci (rozsudek Soudu ze dne 15. března 2006, BASF v. Komise, T-15/02, Sb. rozh. s. II-497, bod 586).

428 Takovou výtku by ostatně nebylo možné vůči Komisi uplatnit, ani kdyby bylo třeba připustit, že spolupráce při šetření horizontálních kartelových dohod, jejichž předmětem je stanovení cen a rozdělení prodejů, může být odměněna na základě bodu 3 šesté odrážky pokynů. V takovém případě by totiž snížení učiněné na základě tohoto ustanovení nutně předpokládalo, že dotčená spolupráce nemůže být odměněna v rámci sdělení o spolupráci a že byla účinná, to znamená, že ulehčila Komisi její úlohu spočívající ve zjišťování a potlačování protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže Společenství (rozsudek BASF v. Komise, bod 427 výše, body 587 a 588).

429 Žalobkyně má zatřetí za to, že nemůže být považována za odpovědnou z důvodu, že p. [D], její generální ředitel, porušil pokyny správní rady a pokračoval ve výměnách informací bez jejího vědomí a vědomí všech zaměstnanců.

430 Tento argument není relevantní. Podnik – tedy hospodářská jednotka zahrnující osobní, hmotné a nehmotné prvky (rozsudek Mannesmann v. Vysoký úřad, bod 360 výše, s. 705 a 706) – je řízen orgány stanovenými jeho právním statutem a každé rozhodnutí ukládající mu pokutu může být určeno statutárnímu řídícímu orgánu podniku (správní rada, představenstvo, předseda, ředitel atd.). Pravidla hospodářské soutěže by byla snadno obcházena, kdyby se od Komise, když se zabývá protiprávním chováním podniku, vyžadovalo, aby vždy ověřila a prokázala, kdo je autorem jednotlivých úkonů, čímž by mohlo být zabráněno ukládání sankcí podniku, který měl prospěch z kartelové dohody.

431 Jestliže BPB tvrdí, že byla zrazena svým bývalým generálním ředitelem, který se neřídil výslovnými pokyny její správní rady, řešení tohoto střetu musí být hledáno ve vztazích mezi p. [D] a BPB, a nikoliv na úrovni uplatnění práva hospodářské soutěže Komisí. I když tedy p. [D] skutečně porušil pokyny správní rady BPB a pokračoval ve výměnách informací bez jejího vědomí, Komise byla oprávněna uložit podniku pokutu, zatímco BPB nebo její vlastníci mohli podniknout jakékoli kroky vůči p. [D], které považují za užitečné.

432 Začtvrté žalobkyně tvrdí, že vystoupila ze systému výměny informací v dubnu 1998. Pokud by tedy nedošlo k úmyslnému porušení pokynů správní rady žalobkyně ze strany p. [D], od března 1998 by došlo k plnému souladu s pravidly hospodářské soutěže.

433 Tento argument se částečně váže k předchozímu a rovněž není relevantní. Vzhledem k tomu, že je totiž žalobkyně odpovědná za jednání p. [D], protiprávní jednání pokračovalo až do listopadu 1998.

434 Komise měla navíc správně za to, že i když vystoupení ze systému výměny informací svědčilo o vůli vyhnout se jednáním, jejichž povaha mohla skutečně vést k podezření, nebylo doprovázeno jinými opatřeními směřujícími k ukončení koluzivních ujednání, jak o tom svědčí pokračování ve výměnách informací nebo dále diskuse, ke kterým mezi soutěžiteli došlo v Haagu.

435 Co se týče argumentu žalobkyně týkajícího se ukončení protiprávního jednání po šetření vedeném službami Komise, který posledně uvedená považuje za nepřípustný, je třeba konstatovat, že žalobkyně již ve své žalobě odkázala na „rychlé ukončení protiprávního jednání jako polehčující okolnost". Tento argument tedy není novým žalobním důvodem ve smyslu čl. 48 odst. 2 jednacího řádu, avšak rozšířením přímo nebo implicitně dříve v žalobě uvedeného žalobního důvodu, který musí být považován za přípustný (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 2005, Itálie v. Komise, C-66/02, Sb. rozh. s. I-10901, bod 86 a citovaná judikatura).

436 Podle bodu 3 třetí odrážky pokynů „ukončení protiprávního jednání, jakmile Komise [poprvé] zasáhla (zejména při provádění kontrol)" patří mezi polehčující okolnosti. Nicméně snížení pokuty z důvodu ukončení protiprávního jednání, jakmile Komise poprvé zasáhla, nemůže být automatické, ale závisí na posouzení okolností konkrétního případu Komisí v rámci její posuzovací pravomoci. V tomto ohledu uplatnění tohoto ustanovení pokynů ve prospěch podniku je zvláště přiměřené v situaci, kdy protisoutěžní povaha dotčeného jednání není zjevná. Naopak jeho použití je v zásadě méně žádoucí v situaci, kdy je povaha tohoto jednání jasně protisoutěžní, pokud je prokázána (rozsudky Soudu ze dne 8. července 2004, Mannesmannröhren-Werke

v. Komise, T-44/00, Sb. rozh. s. II-2223, bod 281; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 15. června 2005, Tokai Carbon a další v. Komise, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, body 292 a 294).

437 I když totiž Komise považovala v minulosti dobrovolné ukončení protiprávního jednání za polehčující okolnost, může brát na základě svých pokynů v úvahu skutečnost, že zjevná, velmi závažná protiprávní jednání jsou stále relativně častá, i když jejich protiprávnost byla stanovena od počátku politiky hospodářské soutěže Společenství, a tudíž se může domnívat, že je třeba upustit od této velkorysé praxe a již neodměňovat ukončení takového protiprávního jednání snížením pokuty.

438 Za těchto podmínek závisí přiměřenost snížení pokuty z důvodu ukončení protiprávního jednání na tom, zda žalobkyně mohla rozumně pochybovat o protiprávnosti svého jednání.

439 V projednávaném případě je třeba připomenout, že dotčené protiprávní jednání se týká tajné kartelové dohody, jejímž předmětem byla výměna informací na oligopolistickém trhu a stabilizace trhů. Tento druh kartelové dohody je velmi závažným protiprávním jednáním. Dotčené podniky si tedy měly být vědomy protiprávnosti svého chování. Tajný charakter kartelové dohody ostatně potvrzuje skutečnost, že dotčené podniky si byly vědomy protiprávnosti svých jednání.

440 Z důvodů, které předcházejí, nemůže tedy být nezohlednění ukončení protiprávního jednání již při prvních šetřeních Komise jako polehčující okolnosti v projednávaném případě považováno za nesprávné.

441 Zapáté, pokud jde o argument žalobkyně, podle kterého Komise nezohlednila skutečnost, že neměla žádný zisk z dotčeného protiprávního jednání, je třeba připomenout, že ačkoliv výše uložené pokuty musí být přiměřená k délce trvání protiprávního jednání a jiným skutečnostem, které mohou být zahrnuty do posouzení závažnosti protiprávního jednání, mezi něž náleží zisk, kterého dotyčný podnik mohl svými praktikami dosáhnout, nemůže skutečnost, že podnik protiprávním jednáním nedosáhl žádného zisku, představovat překážku uložení pokuty, jelikož jinak by pokuta ztratila svoji odrazující povahu (rozsudek Soudu ze dne 29. listopadu 2005, SNCZ v. Komise, T-52/02, Sb. rozh. s. II-5005, bod 89).

442 Konečně je třeba konstatovat, že ačkoli Komise může podle svých pokynů (bod 2 pátá odrážka) a z důvodu přitěžujících okolností zvýšit pokutu, aby převýšila částku neoprávněného zisku dosaženého protiprávním jednáním, neznamená to, že Komise musí za všech okolností pro účely stanovení výše pokuty zjišťovat finanční výhodu spojenou se shledaným protiprávním jednáním. Jinými slovy, neexistenci takové výhody nelze považovat za polehčující okolnost (rozsudek SNCZ v. Komise, bod 441 výše, bod 91).

443 Argumenty žalobkyně směřující ke snížení pokuty na základě polehčujících okolností tedy musí být zamítnuty.

Ke spolupráci

Argumenty účastnic řízení

444 Žalobkyně tvrdí, že Komise porušila zásadu ochrany legitimního očekávání a zásadu ekvity a přiměřenosti tím, že rozhodla, že opatření jí přijatá nezasluhovala snížení výše

pokuty o 30 % v souladu s ustanoveními bodu D sdělení o spolupráci. Žalobkyně má za to, že jí mělo být poskytnuto snížení výše pokuty o 50 až 75 % v souladu s ustanoveními bodu C sdělení o spolupráci.

445 Žalobkyně má za to, že poskytla rozhodující informace, na kterých je napadené rozhodnutí v široké míře založeno. Žalobkyně podotýká, že by Komise například nezískala žádnou informaci týkající se schůzky v Londýně, skutkového základu zahájení protiprávního jednání, bez jejího přiznání v odpovědi na druhou žádost o poskytnutí informací. V tomto ohledu upřesňuje, že otázka Komise se vztahovala pouze k výměnám informací uskutečněným pod vedením generálních ředitelů čtyř dotčených společností. Mohla se tedy omezit na striktní odpověď na tuto otázku. Byla však mezitím svým bývalým generálním ředitelem, p. [A], informována, že v roce 1992 byla organizována schůzka. Rozhodla se odhalit existenci takové schůzky a toho, co se na ní odehrálo. Jedná se tedy o přiznání velké důležitosti. Výměny informací ve Spojeném království a předcházející oznámení jednoho nebo dvou zvýšení katalogových cen ve Spojeném království by rovněž nebyly známé bez její spolupráce. Zdůrazňuje, že na zcela dobrovolném základě přiznala, že ve Versailles došlo k diskusím o pokusu rozdělení německých trhů, a rovněž ve své odpovědi na oznámení námitek připustila, že v Bruselu se koncem roku 1997 odehrály další diskuse, stejně jako při večeři v Haagu, i když tvrdí, že žádná dohoda nebyla uzavřena. Žalobkyně uvádí, že rovněž uznala svou účast na systému výměny informací. Krom toho, i když některé informace týkající se těchto výměn byly shromážděny v rámci šetření v sídle společnosti, informace, jež sdělila Komisi, umožnily lépe porozumět těmto výměnám.

446 I když Knauf potvrdila existenci schůzky v Londýně a Komise rovněž vycházela v určitém rozsahu z důkazů poskytnutých společností Knauf ohledně této schůzky, tento podnik tak jednal pouze proto, že schůzka byla citována v oznámení námitek. Knauf by nic nepotvrdila, kdyby žalobkyně neodhalila existenci schůzky před doručením oznámení námitek. Žalobkyně má navíc za to, že Komise po svých počátečních šetřeních nebyla schopna zahájit správní řízení, neboť místo toho

pokračovala ve fázi úvodních šetření tím, že dotčeným podnikům zaslala žádosti o poskytnutí informací. Jedna z těchto žádostí, zaslaná žalobkyni, byla zcela založena na informacích, které jí tato spontánně poskytla. Komise tedy byla schopna přijmout oznámení námitek až po přijetí informací od žalobkyně.

447 Žalobkyně tvrdí, že kdyby nedošlo k neuposlechnutí jejích pokynů p. [D], ukončila by účast na protiprávním jednání již osm měsíců před šetřením Komise.

448 Dále podotýká, že žádný jiný podnik nenutila, aby se účastnil dohody, není jeho původcem a neměla žádnou rozhodující úlohu v dotčených protiprávních jednáních.

449 Žalobkyně konečně tvrdí, že i kdyby Komise měla pravdu, když jí poskytla snížení pouze podle bodu D sdělení o spolupráci, porušila zásadu rovného zacházení tím, že Gyproc poskytla snížení výše pokuty o 40 %, a co se jí týče, snížení pouze o 30 %. Žalobkyně má za to, že informace, kterou poskytla, byla pro argumentaci Komise rozhodnější z důvodu, že informace poskytnuté Gyproc se týkaly výhradně období od roku 1996 do roku 1998 a německého trhu. Co se týče argumentu Komise, podle kterého byla účast Gyproc na protiprávním jednání méně závažná než její, žalobkyně má za to, že význam snížení výše pokuty poskytnutého Komisí podniku by měl záviset na kvalitě poskytnuté informace, a nikoliv na závažnosti účasti podniku na protiprávním jednání.

450 Žalobkyně dodává, že Komise s ní nemůže jednat jinak než s Gyproc, přičemž tvrdí, že posledně uvedená nezpochybnila existenci skutkových okolností nebo jejich kvalifikaci jako protiprávního jednání. Zdůrazňuje, že její námitky se vztahovaly hlavně k dedukcím, které Komise vyvodila ze skutkových okolností, spíše než k samotným skutkovým okolnostem.

451 Komise má za to, že její závěry na základě sdělení o spolupráci mohou být zrušeny, pouze pokud jsou stiženy nesprávným posouzením skutkového stavu nebo zjevně nesprávným právním posouzením.

452 Komise tvrdí, že, s výjimkou bodů 5, 6 a 9 tabulky uvedené na stranách 151 až 154 žaloby, informace, na které žalobkyně odkazuje, byly buď poskytnuty jako odpověď na žádosti o poskytnutí informací, nebo ústně sděleny v důsledku otázek položených při šetření. Komise má za to, že je oprávněna nezohlednit tento druh informací, když posuzuje spolupráci podniku. Tvrdí, že zohlednila skutečnost, že odpovědi byly velmi podrobné a šly někdy nad rámec toho, co bylo nezbytné pro poskytnutí úplné odpovědi.

453 Co se týče informací spontánně sdělených, Komise tvrdí, že co se týče bodu 6 tabulky, již měla k dispozici informace uvedené v bodech 201 a 205 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tvrdí, že měla rovněž k dispozici, před samotnými přiznáními BPB, dostačující informace ohledně bodu 9 (a bodu 10) tabulky. Pokud jde o bod 5, i když informace byla užitečná a zohlednila ji pro vymezení snížení výše pokuty na základě sdělení o spolupráci, Komise dodává, že existovaly dvě zprávy zaslané p. [D] uvedené v bodě 77 oznámení námitek. Posledně uvedené zahrnovaly podrobné informace o obratu ostatních výrobců a mohly sloužit jako základ pro jiná šetření v této otázce,

i když uvedené informace nebyly samy o sobě postačující. Velká část informací poskytnutých BPB tedy nebyla rozhodující.

454 Pokud jde o schůzku v Londýně, Komise nepopírá, že tato schůzka byla významnou skutečností protiprávního jednání, ale tvrdí, že bez informací poskytnutých v tomto ohledu by i přesto byla schopna vymezit existenci jediného, komplexního a pokračujícího protiprávního jednání na základě všech protisoutěžních chování, včetně výměn informací, ohledně kterých měla k dispozici přímé a aktuální důkazy. Krom toho byly informace týkající se schůzky v Londýně poskytnuty jako odpověď na specifickou otázku uvedenou ve druhé žádosti o poskytnutí informací týkající se původu uvedených výměn, takže jejich zpřístupnění nebylo zcela spontánní. Krom toho druhá žádost o poskytnutí informací Komisí nebyla zcela založena na informacích poskytnutých dobrovolně společností BPB. Druhá část této žádosti se totiž týkala informací poskytnutých ústně p. [D] po odhalení dvou řad tabulek podrobně uvádějících prodeje čtyř evropských výrobců v prostorách BPB první den šetření Komise, dne 25. listopadu 1998.

455 Komise tedy tvrdí, že žádná z informací poskytnutých společností BPB nepřinesla určující důkaz existence kartelové dohody.

456 Komise zdůrazňuje, že účast společnosti Gyproc na protiprávním jednání byla méně závažná než účast společnosti BPB. Naopak, co se týče okolností zakládajících kartelovou dohodu, na kterých se aktivně podílela, Gyproc poskytla významné informace. Úvahy týkající se německého trhu se tedy silně zakládají na přispění společnosti Gyproc. Komise má za to, že informace poskytnuté tímto podnikem byly stejně hodnotné pro vymezení existence protiprávního jednání jako ty, které byly poskytnuty společností BPB. Krom toho prohlášení společnosti Gyproc ze dne 1. září

1999 nebylo odpovědí na žádost o poskytnutí informací. Gyproc navíc nikdy nepopírala, že tyto aktivity představovaly protiprávní jednání porušující čl. 81 odst. 1 ES.

Závěry Soudu

457 Komise ve svém sdělení o spolupráci definovala podmínky, za kterých mohou být podniky, které s Komisí spolupracují v průběhu jejího šetření kartelové dohody, osvobozeny od pokuty nebo být oprávněny ke snížení pokuty, kterou by jinak musely zaplatit (viz bod A odst. 3 sdělení o spolupráci).

458 Jak je uvedeno v bodě E odst. 3 sdělení o spolupráci, tento předpis vyvolává legitimní očekávání, o které se mohou opírat podniky, které si přejí informovat Komisi o existenci kartelové dohody. S ohledem na legitimní očekávání, které z tohoto sdělení mohly vyvodit podniky, které si přejí spolupracovat s Komisí, je tedy Komise povinna dodržovat toto sdělení, při posouzení spolupráce tohoto podniku, v rámci stanovení částky pokuty ukládané podniku (rozsudek Soudu ze dne 15. března 2006, Daiichi Pharmaceutical v. Komise, T-26/02, Sb. rozh. s. II-713, bod 147).

459 V souladu s bodem B tohoto sdělení je „k nejméně 75% snížení pokuty, která by podniku měla být uložena, kdyby nespolupracoval, nebo dokonce k úplnému osvobození od pokuty oprávněn“ podnik, který:

„a) oznámí tajnou kartelovou dohodu Komisi předtím, než Komise na základě rozhodnutí provede šetření u podniků, které jsou stranami kartelové dohody, pokud Komise již nedisponuje informacemi, které jsou dostatečné k prokázání existence oznámené kartelové dohody;

b) je první, kdo poskytne určující důkazy k prokázání existence kartelové dohody;

c) ukončil svou účast na protiprávním jednání nejpozději v okamžiku, kdy oznámí kartelovou dohodu;

d) poskytne Komisi všechny užitečné informace, jakož i všechny dokumenty a důkazy týkající se kartelové dohody, kterými disponuje, přičemž stále a plně spolupracuje v průběhu celého šetření;

e) nepřinutil jiný podnik k účasti na kartelové dohodě ani neměl iniciativní nebo určující roli v protiprávním jednání.“

460 Kromě toho podle bodu C uvedeného sdělení „podnik, který při splnění podmínek uvedených v [bodě B písm.] b) až e), oznámí tajnou kartelovou dohodu poté, co Komise na základě rozhodnutí provedla šetření u podniků, které se účastnily kartelové dohody, aniž by toto šetření mohlo poskytnout dostatečný základ k odůvodnění zahájení [správního] řízení za účelem přijetí rozhodnutí, je oprávněn ke snížení částky pokuty o 50 až 75 %.“

461 Žalobkyně má za to, že Komise jí nesprávně odmítla snížení o 50 až 75 % uvedené v bodě C sdělení o spolupráci. Je tedy třeba ověřit, zda Komise neporušila podmínky uplatnění tohoto ustanovení.

462 V projednávaném případě otázka rozhodná pro rozhodnutí, zda byl bod C uplatnitelný v rámci vymezení výše pokuty uložené žalobkyni je, zda šetření uskutečněná Komisí jí poskytla dostatečný základ pro odůvodnění zahájení správního řízení za účelem přijetí napadeného rozhodnutí.

463 Komise totiž tvrdí v bodech 593 a 594 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že v důsledku šetření měla k dispozici dostačující informace k prokázání existence oznámené kartelové dohody, a že společnosti BPB, nesplňující podmínky stanovené v bodě B písm. b) sdělení o spolupráci, tedy nemohlo být poskytnuto významné snížení pokuty v souladu s bodem C uvedeného sdělení.

464 V tomto ohledu je třeba uvést, že žalobkyně netvrdí, že uvedla rozhodující skutečnosti týkající se všech projevů kartelové dohody nebo že Komise nemohla prokázat existenci dohody bez skutečností, které jí sdělila. V podstatě tvrdí, že Komise nemohla prokázat existenci jediné a komplexní dohody způsobem, jakým tak učinila.

465 Je tedy třeba ověřit, zda Komise měla v důsledku ověření k dispozici dostatečné informace, aby prokázala existenci konečně sankcionované dohody.

466 Co se týče schůzky v Londýně, BPB zveřejnila informace o této schůzce až v odpovědi na druhou žádost o poskytnutí informací (ze dne 21. září 1999) jako odpověď na specifickou otázku: „Uveďte, kdo vybídl nebo zahájil výměnu údajů mezi generálními řediteli."

467 Komise, která již věděla o existenci výměn informací o objemech prodeje na čtyřech relevantních trzích, měla na základě ověření uskutečněných v listopadu 1998 dostatečný základ pro odůvodnění zahájení správního řízení za účelem přijetí rozhodnutí.

468 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr měl v rozsudku ze dne 29. června 2006, Komise v. SGL Carbon (C-301/04 P, Sb. rozh. s. I-5915), za to, že odpovědi poskytnuté v souladu s čl. 11 odst. 1 nařízení č. 17 nejsou dobrovolnou spoluprací, ale plněním povinnosti. Připomněl, že Komise může při výkonu svých povinností uložených jí v této oblasti vyžadovat všechny potřebné informace od vlád a příslušných orgánů členských států, jakož i od podniků a sdružení podniků. Komise má tedy právo ukládat tomuto podniku, aby poskytl veškeré nezbytné informace týkající se skutkových okolností, které mu mohou být známy, a aby jí podle potřeby předal dokumenty s nimi související, které má v držení, i když mohou proti němu nebo jinému podniku sloužit k prokázání existence protisoutěžního jednání (body 34, 39, 41 a 44).

469 Co se týče výměn informací o objemech prodejů na čtyřech dotčených trzích, žalobkyní není zpochybněno, jak vyplývá ostatně z bodu 334 žaloby, že Komise nalezla přímé důkazy těchto výměn při šetřeních, která uskutečnila v listopadu 1998.

470 Pokud jde o výměny informací o objemech a podílech na trhu ve Spojeném království, Komise tvrdí, že dvě zprávy určené p. [D], uvedené v bodě 77 oznámení námitek, obsahovaly podrobné informace o obratech ostatních výrobců a mohly být základem pro jiná šetření v této otázce, i když uvedené informace nebyly samy o sobě dostačující.

471 V tomto ohledu je třeba uvést, že dokumenty uvedené v bodě 77 oznámení námitek jsou zprávy p. [M], generálního ředitele BG předcházejícího p. [N], o vývoji trhu ve Spojeném království zaslané p. [D]. Tyto interní dokumenty tedy neprokazují, že dotčené informace byly zveřejněny osobám vně BPB. Ve svém přípisu ze dne 17. března 1996 a podrobněji ve svém prohlášení ze dne 28. května 1999 však BPB připustila, že výměna informací o objemech prodeje na trhu Spojeného království se konala mezi soutěžiteli během období od roku 1992 až do začátku roku 1998.

472 Co se týče výměn údajů týkajících se zvýšení cen na trhu Spojeného království, Komise tvrdí, že informace uvedené v bodech 201 a 205 odůvodnění napadeného rozhodnutí již měla k dispozici. Jak tedy vyplývá z těchto bodů odůvodnění, krom toho, že dvě interní memoranda BPB nalezená při šetřeních pouze prokazují, že zvýšení cen byla předmětem diskusí, prokázání tohoto prvku protiprávního jednání Komisí se opírá o souběžnost zvýšení cen. Za těchto podmínek skutečnost, že BPB připustila ve svém přípise ze dne 17. března 1996, jakož i podrobněji ve svém prohlášení ze dne 28. května 1999, jak to vyplývá z bodu 207 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že existovaly „ojedinělé příležitosti“, při kterých p. [N] telefonoval zástupcům společností Lafarge a Knauf ve Spojeném království, aby je informoval o úmyslech společnosti BG v oblasti cen, jakož i rozpětí zamýšleného zvýšení, významně posílila odůvodnění Komise.

473 Co se týče schůzek ve Versailles a v Haagu, žalobkyně připustila svou účast na těchto schůzkách až ve své odpovědi na oznámení námitek. Co se týče schůzky v Bruselu, připustila, že se jí účastnila, až v odpovědi na výslovnou otázku Komise v rámci první žádosti o poskytnutí informací.

474 Konečně, pokud jde o systém výměny informací, z bodu 271 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise věděla o jeho existenci na základě informací nalezených při šetřeních.

475 Soud má tedy za to, že informace poskytnuté společností BPB v rozsahu, ve kterém mohou být považovány za dobrovolné ve světle judikatury Soudního dvora uvedené v bodě 468 výše, nejsou rozhodujícími skutečnostmi pro prokázání existence kartelové dohody a že Komise totiž měla k dispozici v důsledku svých šetření dostatečné informace pro prokázání této existence.

476 S ohledem na kumulativní charakter podmínek uvedených v bodě B písm. b) až e) sdělení o spolupráci, jak jsou uvedeny v bodě C tohoto sdělení, a jelikož alespoň jedna z těchto podmínek, tedy ta, která je stanovena v bodě B písm. b) ve spojení s bodem C uvedeného sdělení, není splněna, není nezbytné zkoumat, zda BPB splňovala ostatní podmínky stanovené v uvedených ustanoveních.

477 Z toho vyplývá, že se Komise nedopustila žádného pochybení tím, že žalobkyni nepřiznala snížení její pokuty podle bodu C sdělení o spolupráci.

478 Nicméně je dále třeba v rámci výkonu pravomoci přezkumu Soudu v plné jurisdikci ověřit, zda snížení přiznané Komisí za spolupráci BPB podle bodu D sdělení o spolupráci bylo dostatečné.

479 V tomto ohledu je třeba uvést, jak to vyplývá z bodů 592 a 596 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že BPB byla prvním účastníkem kartelové dohody, který po žádosti o poskytnutí informací Komise, ale způsobem jdoucím nad rámec žádosti o informace oznámil informace, které doplňovaly informace nalezené při šetřeních a které potvrzovaly existenci kartelové dohody. Komise připouští, že tyto informace zahrnují podrobné informace o dotčených schůzkách, zejména schůzce v Londýně, a o výměnách informací o hlavních evropských trzích, zejména trhu Spojeného království.

480 Krom toho, jak vyplývá z přezkumu druhého žalobního důvodu, je sice pravda, že bez znalosti o schůzce v Londýně Komise mohla prokázat existenci kartelové dohody, ale její vnímání by bylo odlišné. Soud měl za to, že informace poskytnuté společností BPB, zejména ohledně schůzky v Londýně, posílily podstatným způsobem argumentaci Komise, co se týče existence celkového plánu, a tedy umožnily podstatně zvýšit pokuty za závažnost protiprávního jednání. Stejné úvahy se uplatní na podrobné informace, které BPB poskytla o výměnách informací o objemech prodejů a zvýšeních cen na trhu Spojeného království. Tento závěr je potvrzen hojnou citací skutečností uvedených společností BPB v napadeném rozhodnutí.

481 Konečně, jak vyplývá z bodu 2.2.2 její odpovědi na oznámení námitek a z přezkumu druhého žalobního důvodu, BPB krom toho uznala většinu skutkových zjištění, která byla popsána v oznámení námitek. Stejně tak, jak vyplývá z bodů 1.1.4, 2.2.2 a 6.2.27 její odpovědi na oznámení námitek, z přezkumu druhého žalobního důvodu a odpovědi na písemnou otázku Soudu, BPB nezpochybňuje kvalifikaci některých skutečností jako protiprávních jednání porušujících právo hospodářské soutěže Společenství. BPB tedy

uznala, že schůzka v Londýně, výměna údajů o objemech prodejů na čtyřech dotčených trzích, a zejména na trhu Spojeného království, jakož i výměna, ke které došlo jednou či dvakrát, informací o zvýšení cen na trhu Spojeného království představovaly protiprávní jednání porušující článek 81 ES.

482 Soud má při výkonu své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci za to, že je třeba žalobkyni přiznat další snížení o 10 % z výše její pokuty, jak byla vypočtena před uplatněním sdělení o spolupráci, které se doplní k 30% snížení již přiznanému Komisí.

483 Za těchto podmínek již není třeba zkoumat argumenty žalobkyně, podle kterých Komise porušila zásadu rovného zacházení, co se týče poskytnutí snížení o 40 % na základě spolupráce se společností Gyproc.

5. *K návrhu uložit Komisi navrácení částky pokuty, nebo podpůrně částky, o kterou byla pokuta snížena, spolu s úroky*

Argumenty účastnic řízení

484 Žalobkyně tvrdí, že již pokutu zaplatila. Lituje však skutečnosti, že úroková míra uplatnitelná v případě, kdy ji Komise musí navrátit celkově nebo částečně, není uvedena

v napadeném rozhodnutí. Má za to, že tato úroková míra by měla být alespoň stejná jako ta, která by byla uplatněna, kdyby poskytla bankovní záruku, tedy 4,79 %. V otázce použitelné úrokové míry se však spoléhá na úvahu Soudu a žádá, aby se ohledně toho vyslovil, bude-li její pokuta zrušena nebo její výše snížena. Krom toho požaduje, aby úroky z prodlení byly zaplaceny od vynesení rozsudku až do úplného zaplacení částek dlužných Komisí.

485 Komise má za to, že tyto argumenty jsou předčasné. Navíc žádost uvedená v rámci třetího návrhového žádání je nepřípustná v rozsahu, ve kterém Soud nemá pravomoc nařídit tento typ opatření.

Závěry Soudu

486 V celé řadě případů bylo rozhodnuto, že důsledkem zrušujícího rozsudku, který nabývá účinnosti *ex tunc*, a tím se zpětnou účinností odejímá zrušovanému aktu právní účinky, je dle článku 233 ES povinností žalovaného orgánu přijmout opatření nezbytná k odstranění zjištěných protiprávních účinků, což může v případě aktu, který již byl proveden, znamenat uvedení žalobce do situace, ve které se nacházel před přijetím tohoto aktu (rozsudek Soudu ze dne 8. července 2004, Corus UK v. Komise, T-48/00, Sb. rozh. s. II-2325, bod 222).

487 Mezi opatření podle článku 233 ES patří v případě rozsudku, kterým byla zrušena nebo snížena pokuta uložená podniku za porušení pravidel hospodářské soutěže uvedených ve Smlouvě, povinnost Komise vrátit dotyčnému podniku buďto celou jím zaplacenou pokutu nebo její část, jelikož tato platba musí být kvalifikována v důsledku zrušujícího rozhodnutí jako bezdůvodné obohacení. Tato povinnost se vztahuje nejen na hlavní

částku pokuty, která byla protiprávně zaplacena, nýbrž i na úroky z prodlení z této částky (rozsudek Corus UK v. Komise, bod 486 výše, bod 223).

488 Z toho vyplývá, že kdyby Komise nezaplatila žádné úroky z prodlení z hlavní částky pokuty navrácené v důsledku takového rozsudku, nepřijala by opatření vyplývající z tohoto rozsudku, a nesplnila by z tohoto důvodu povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 233 ES.

489 Návrh na uložení Komisi navrátit částku, o kterou byla pokuta snížena, zvýšenou o úroky, je tedy nepřípustný.

6. *K návrhu organizačních procesních opatření*

490 Žalobkyně uvedla ve své žalobě, že „Soud by mohl zamýšlet nařídit šetření v podobě zprávy vyhotovené nezávislým odborníkem, aby bylo vymezeno, který z účastníků řízení správně analyzuje hospodářský kontext věci".

491 V rozsahu, ve kterém musí být tento návrh vykládán jako návrh na organizační procesní opatření, má Soud za to, že není nezbytné se jím zabývat, neboť přezkum věci prokázal jasně protisoutěžní povahu dotčené kartelové dohody.

K nákladům řízení

492 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Na základě prvního pododstavce odstavce 3 téhož ustanovení může Soud rozdělit náklady, pokud mají účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch.

493 Komise v projednávaném případě neměla úspěch pouze v rozsahu, ve kterém snížení, které společnosti BPB přiznala za spolupráci, nebylo dostatečné.

494 V této situaci budou dotčené okolnosti věci správně zohledněny, když se rozhodne, že Komise ponese desetinu vlastních nákladů řízení a nahradí desetinu nákladů řízení vynaložených společností BPB a že BPB ponese devět desetin vlastních nákladů řízení a nahradí devět desetin nákladů vynaložených Komisí.

Z těchto důvodů

SOUD (třetí senát)

rozhodl takto:

1) Výše pokuty uložené společnosti BPB plc článkem 3 rozhodnutí Komise 2005/471/ES ze dne 27. listopadu 2002 v řízení podle článku 81 [ES] vůči BPB

plc, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA a Gyproc Benelux NV (Věc COMP/E-1/37.152 – Sádrokartony) se stanoví na 118,8 milionů eur.

2) Ve zbývající části se žaloba zamítá.

3) Komise ponese desetinu vlastních nákladů řízení a nahradí desetinu nákladů řízení vynaložených společností BPB.

4) BPB ponese devět desetin vlastních nákladů řízení a nahradí devět desetin nákladů řízení vynaložených Komisí.

Jaeger Tiili Czúcz

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 8. července 2008.

Vedoucí soudní kanceláře Předseda

E. Coulon M. Jaeger

Obsah

Skutkový základ sporu . . . . . II - 1354

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení . . . . . II - 1360

Právní otázky . . . . . II - 1363

1. K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení práva na obhajobu . . . II - 1363

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1363

Závěry Soudu . . . . . II - 1364

2. K druhému žalobnímu bodu, vycházejícímu ze zjevných nesprávností nebo nedostatečného odůvodnění, co se týče uplatnění čl. 81 odst. 1 ES . . . . . II - 1372

K důkaznímu standardu . . . . . II - 1372

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1372

Závěry Soudu . . . . . II - 1373

Ke schůzce v Londýně . . . . . II - 1374

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1374

Závěry Soudu . . . . . II - 1378

K výměnám informací o množstvích prodaných v Německu, Francii, Beneluxu a Spojeném království . . . . . II - 1384

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1384

Závěry Soudu . . . . . II - 1386

K výměnám informací o objemech prodejů ve Spojeném království . . . . . II - 1391

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1391

Závěry Soudu . . . . . II - 1392

K výměnám informací o zvýšení cen ve Spojeném království za období od roku 1992 do roku 1998 . . . . . II - 1394

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1394

Závěry Soudu . . . . . II - 1396

Ke stabilizaci podílů na trhu v Německu . . . . . II - 1401

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1401

Závěry Soudu . . . . . II - 1404

K výměnám informací o zvýšeních cen v Německu . . . . . II - 1410

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1410

Závěry Soudu . . . . . II - 1415

K zeměpisnému rozsahu kartelové dohody . . . . . II - 1424

3. K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení pojmu „jediné protiprávní jednání“ . . . . . II - 1425

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1425

Závěry Soudu . . . . . II - 1427

4. Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 253 ES a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, jakož i obecných zásad při výpočtu výše pokuty . . . . . II - 1431

K nepřiměřenosti výchozí částky pokuty vymezené podle závažnosti protiprávního jednání . . . . . II - 1432

K závažnosti protiprávního jednání . . . . . II - 1432

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1432

– Závěry Soudu . . . . . II - 1434

Ke konkrétnímu dopadu protiprávního jednání na dotčený trh . . . . . II - 1437

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1437

– Závěry Soudu . . . . . II - 1441

K vymezení výchozí částky pokuty na základě závažnosti protiprávního jednání II - 1448

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1448

– Závěry Soudu . . . . . II - 1451

K délce trvání protiprávního jednání . . . . . II - 1457

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1457

Závěry Soudu . . . . . II - 1459

K opakování protiprávního jednání . . . . . II - 1461

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1461

Závěry Soudu . . . . . II - 1464

K polehčujícím okolnostem . . . . . II - 1473

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1473

Závěry Soudu . . . . . II - 1475

Ke spolupráci . . . . . II - 1481

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1481

Závěry Soudu . . . . . II - 1486

5. K návrhu uložit Komisi navrácení částky pokuty, nebo podpůrně částky, o kterou byla pokuta snížena, spolu s úroky . . . . . II - 1493

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 1493

Závěry Soudu . . . . . II - 1494

6. K návrhu organizačních procesních opatření . . . . . II - 1495

K nákladům řízení . . . . . II - 1496